

ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ
ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ
ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ

2023 ԹՎԱԿԱՆԻ 2-ՐԴ ԿԻՍԱՄՅԱԿԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

2024 թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

I. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

Հանրային պաշտոն գրադեցնող անձանց և հանրային ծառայողների վարքագծի կանոնների միասնական համակարգը

1.1 Հանրային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոնների մեկնաբանումը

1.2 Ոլորտային կանոնագրքերի մեկնաբանման աջակցություն

1.3 Պետական պաշտոն գրադեցնող անձանց վարքագծի կանոնագրքի ընդունումը

1.4 Անհամատեղելիության պահանջների, շահերի բախման, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների վերաբերյալ իրականացված ուսումնասիրություններ

1.5 Դիմումներ անհամատեղելիության պահանջների և շահերի բախման իրավիճակների վերաբերյալ

1.6 Մեղիա հրապարակումներ

1.7 Հանրային պաշտոն գրադեցնող անձանց և հանրային ծառայողների կողմից պաշտոնեական պարտականությունների կատարման ընթացքում ստացված նվերների հաշվառման միասնական ռեեստրի ներդրումը

1.8 Օրինագծերի վերաբերյալ ներկայացված կարծիքներ

1.9 Իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումներ և վերապատրաստումներ

1.10 Անհամատեղելիության պահանջների մշտադիտարկումներ

II. ՀԱՅՏԱՐԱՐԱԳՐՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՈՒՄ

2.1 Հայտարարատու պաշտոնատար անձանց գրանցում

2.2 Իրազեկման միջոցառումներ, խորհրդատվություն

2.3 Հայտարարագրեր

2.4 Ուղղման դիմումներ

2.5 Հայտարարագրման էլեկտրոնային համակարգ

III. ՀԱՅՏԱՐԱՐԱԳՐԵՐԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

3.1 Հայտարարագրերի ստուգում

3.2 Հայտարարագրերի վերլուծություն

IV. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԸՆԹԱՑԻԿ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

V. ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՀԱՎԱԿՆՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

5.1 Բարեվարքության ուսումնասիրությունների և եզրակացությունների տրամադրման գործընթաց

5.2 Բարեվարքության ուսումնասիրությունների գործընթացի կատարելագործմանն ու զարգացմանն ուղղված աշխատանքներ

VI. ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՎԱՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

6.1 Հայտարարագրմանն առնչվող խախտումների վերաբերյալ վարույթներ

6.2 Նվերներ ընդունելու սահմանափակումների խախտումների վերաբերյալ վարույթներ

6.3 Կուսակցությունների տարեկան հաշվետվությունների ներկայացման հետ կապված խախտումների վերաբերյալ վարույթներ

6.4 Անհամատեղելիության պահանջների առերևույթ խախտման վերաբերյալ վարույթներ

VII. ԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ՌԻՍԿԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԶՍՊՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

7.1 Կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման մեթոդաբանությունների պիլոտային գործարկում

7.2 Կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման և դրա կարևորության վերաբերյալ հանրային իրազեկվածության բարձրացում

VIII. ՀԱՎԱԿՈՒՊՑԻՈՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

8.1 Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի գործառույթներից բխող իրավիճակի նկարագրություն

8.2 Կոռուպցիայի կանխարգելմանը միտված կրթական ծրագրերը և համագործակցային շրջանակը

8.3 Հանրային իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված ծրագրերը

I. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

Հանրային ծառայության բարեվարքության համակարգը, որն, ըստ էության, ներդրվեց «Հանրային ծառայության մասին» 2018 թվականի մարտի 23-ի ՀՕ-206-Ն օրենքով, համաձայն այդ օրենքի 21-րդ հոդվածի 1-ին մասի, ներառում է հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների վարքագծի սկզբունքները և դրանցից բխող վարքագծի կանոնները (այդ թվում՝ պաշտոնեական (ծառայողական) պարտականությունների իրականացման հետ կապված նվերներ ընդունելու սահմանափակումների վերաբերյալ), անհամատեղելիության պահանջները, այլ սահմանափակումներ և շահերի բախումը:

Բարեվարքության համակարգի կայացումը և շարունակական ամրապնդումը, ի թիվս այլնի, եղել է Հանձնաժողովի գործունեության առանցքային ուղղություններից՝ դրա ձևավորումից ի վեր: 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակում ևս Հանձնաժողովը շարունակել է հանրային ծառայության բարեվարքության համակարգի կայացմանն ուղղված գործառույթների իրականացումը, որն իր արտահայտումն է գտել մի քանի ոլորտներում: Հանձնաժողովը, մասնավորապես, զուգորդել է ջանքերը վարքագծի կանոնների միասնական համակարգի ստեղծման, անհամատեղելիության պահանջների պահպանման, շահերի բախման օրենսդրական կանոնակարգումների կատարելագործման և արդեն նաև նվերների ընդունման սահմանափակումների պահպանմանը հետևելու գործիքակազմի ներդրման ուղղություններով:

Ընդ որում, նշված գործընթացներն ակտիվ կերպով ուղեկցվել են իրազեկման արշավ/քննարկումներով՝ բարձրացնելով բարեվարքության տարրերի վերաբերյալ թե՛ հանրային իշխանության մարմինների և հանրային ծառայողների, թե՛ հանրության տարբեր հատվածների ներկայացուցիչների ընդհանուր իրազեկվածությունը: Բարեվարքության համակարգի վերաբերյալ հանրային ավելի լայն հատվածի իրազեկվածությունը խթանելու նպատակով աշխատանք է տարվել նաև լրատվամիջոցների և մեդիա ոլորտի ներկայացուցիչների հետ:

Հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների վարքագծի կանոնների միասնական համակարգը

1.1 Հանրային ծառայության վարքագծի տիպային կանոնների մեկնաբանումը

2022 թվականի հունիսի 17-ին Հանձնաժողովի կողմից Հանրային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոնների (այսուհետ՝ Տիպային կանոններ) սահմանմամբ, ըստ էության, դրվեցին վարքագծի կանոնների միասնական համակարգի հիմքերը: Տիպային կանոնների սահմանմամբ՝ Հանձնաժողովն իր առջև խնդիր դրեց ապահովել հանրային ծառայողների բարեվարք և կանխատեսելի վարքագիծը, հանրային ծառայողների մոտ ձևավորել բարեվարքության վերաբերյալ միասնական ընկալում, լայն իմաստով՝ նաև բարձրացնել և ամրապնդել կոռուպցիոն դրսևորումների նկատմամբ հանրային ծառայողների զգոնությունն ու անհանդուրժողականությունը: Այս ամենն, իհարկե, միտված պիտի լինի հանրային ծառայության նկատմամբ հանրության ամուր վստահության ձեռքբերմանը:

Հանձնաժողովը պարբերաբար ընդգծել է, որ բարեվարքության ընդհանուր միջավայրի ձևավորման համար չափազանց կարևոր է, որ հանրային ծառայողների վարքագծի սկզբունքները և դրանցից բխող վարքագծի կանոնները **մեկնաբանվեն և կիրառվեն միատեսակ մոտեցմամբ՝** ապահովելով Կանոնների նորմերի որոշակիությունն ու միասնականությունը, բացառելով անորոշությունը, դրանց հայեցողական մեկնաբանումը կամ երկիմաստությունը: Այս նպատակին հասնելու և Տիպային կանոնների գործնական կիրառումը պարզեցնելու նպատակով՝ Հանձնաժողովը դեռևս 2022 թվականին նախաձեռնել էր Հանրային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոնների մեկնաբանությունների ուղեցույցի (այսուհետ՝ Ուղեցույց) մշակման աշխատանքները: 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակում Ուղեցույցը, Հանձնաժողովի գործունեության ընթացքում ձևավորված իրավակիրառ պրակտիկայի, միջազգային համանման փորձի և թիրախային քննարկումների արդյունքում վերջնականացվեց և հանձնվեց հանրության դատին՝ [հրապարակվելով](#) Հանձնաժողովի պաշտոնական կայքէջում: Ուղեցույցը ծառայում է որպես հիմնական ուղենիշային փաստաթուղթ՝ օժանդակելու հանրային իշխանության համապատասխան մարմիններին հանրային ծառայողների վարքագիծը քննելիս և մեկնաբանելիս: Ուղեցույցում պահպանված է Տիպային կանոնների կառուցվածքային տրամաբանությունը՝

մեկնաբանումն առավել պարզ դարձնելու նպատակով: Միաժամանակ, յուրաքանչյուր կանոնի մեկնաբանությունն ստացել է հետևյալ կառուցվածքը. շարադրվել է կանոնի բովանդակությունը, որին հետևել է կանոնի մեկնաբանումը/պարզաբանումը, իսկ որոշ կանոններում պարզաբանումներին հետևել են ուղեցուցային տեղեկություններ՝ համապատասխան օրենքների, միջազգային փաստաթղթի, ազդարարի և այլ տեղեկատվական բնույթի աղբյուրի/ների հղումներ: Ընդ որում, գրեթե բոլոր կանոնները ներկայացվել են նշված՝ **կանոն-պարզաբանում-ուղեցույց** ձևաչափով: Այսպես, սկզբում ներկայացվել է նորմը, այնուհետև նորմի մեկնաբանությունը՝ պարզաբանումը, իսկ դրան էլ որոշ դեպքերում հաջորդել են լրացուցիչ ուղեցուցային նյութեր, որոնք իրավիճակի համակողմանի քննության համար կօժանդակեն մեկնաբանող մարմիններին: Ուղեցույցը Հանձնաժողովի կողմից դրվել է գործնական կիրառության նաև հաշվետու ժամանակաշրջանում իրականացված վերապատրաստումների շրջանակներում: Առաջին նման վերապատրաստում-քննարկումն իրականացվել է Հանձնաժողովի ամբողջ աշխատակազմի համար՝ ընթացիկ տարվա հոկտեմբերի 5-ին և 6-ին: Այն նպատակ է հետապնդել Հանձնաժողովի աշխատակիցներին ծանոթացնել վարքագծի տիպային կանոններին և դրանց մեկնաբանություններին՝ հետագա կիրարկման ժամանակ այլ հանրային ծառայողներին ուղղորդելու և աջակցելու համապատասխան կարողություններ ձևավորելու համար: Նույն ամսում Հանձնաժողովն իրականացրել է նաև «Համայնքային ծառայողների բարեվարքությունը» թեմայով վերապատրաստողների վերապատրաստման (ToT) հնգօրյա դասընթաց՝ Երևանի համայնքապետարանի և Երևանի վարչական շրջանների թվով 18 համայնքային ծառայողների համար, որի բովանդակային ապահովման համար Ուղեցույցն առանցքային փաստաթուղթ է հանդիսացել: Վերապատրաստումների վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվությունը ներկայացված է սույն հաշվետվության համապատասխան բաժնում, այդուհանդերձ, ամփոփելով Ուղեցույցի կիրառման առաջմ առկա փորձը՝ կարելի է փաստել, որ բացի նորմերի մեկնաբանման գործընթացը պարզեցնելուց, Ուղեցույցը կարող է հանդիսանալ նաև արդյունավետ գործիք՝ հանրային ծառայողների/հանրային իշխանության մարմինների կողմից կարող համապատասխան մարմիններում նախատեսվող/իրականացվող վերապատրաստումների կազմակերպման համար:

1.2 Ոլորտային կանոնագրքերի մշակման աջակցություն

Հանձնաժողովի կողմից հաստատված Տիպային կանոնները, «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 28-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն, հիմք են հանդիսանում հանրային ծառայության առանձին տեսակների համար՝ վարքագծի ոլորտային կանոնագրքերի մշակման համար: Մասնավորապես, հանրային ծառայության առանձին տեսակները ղեկավարող մարմինները, ոլորտային առանձնահատկությունների առկայության դեպքում, կարող են սահմանել վարքագծի ոլորտային կանոնագրքեր:

Ոլորտային կանոնագրքերի մշակման գործընթացը պարզեցնելու և կանոնագրքերի ընդունման գործընթացի միատեսակությունն ապահովելու նպատակով՝ Հանձնաժողովը 2022 թվականի երկրորդ կիսամյակում ԱՄՆ ՄԶԳ ծրագրի իր գործընկերների հետ մշակել և ներկայացրել էր **Հանրային ծառայողների վարքագծի ոլորտային կանոնագրքերի մշակման և կիրարկման վերաբերյալ ուղեցույցի (այսուհետ՝ Ուղեցույց)** և հանրային ծառայողների վարքագծի ոլորտային կանոնագրքերի նախագծերի մշակման և կիրարկման վերաբերյալ ներքին իրազեկման պլանի նախագծերը: 2023 թվականի մարտի 24-ին Ուղեցույցը հրապարակվել է Հանձնաժողովի պաշտոնական կայքէջում:

Ուղեցույցը նպատակ ունի մեթոդական աջակցություն տրամադրել պետական կառավարման մարմիններին՝ ոլորտային կանոնագրքերի մշակման և կիրարկման գործընթացում: Այն առավելապես գործնական ձեռնարկ է՝ բաղկացած երկու մասից, և ներկայացնում է ոլորտային կանոնագրքերի մշակման գործընթացում և կիրարկման ընթացքում անհրաժեշտ/ձեռնարկվելիք ներինստիտուցիոնալ քայլերը, կանոնագրքերի կարգավորման ենթակա հարցերի շրջանակը, կառուցվածքը և այլ հարցեր: Ուղեցույցում հատուկ ուշադրություն է դարձվում կանոնագրքերի մշակման ընթացքում ներառական մոտեցման ապահովմանը, ինչպես նաև կանոնագրքերի ընդունումից հետո՝ բարեվարքության համակարգի վերաբերյալ աշխատակիցների կարողությունների շարունակական զարգացմանը և վերապատրաստումներին:

Որպես ոլորտային կանոնագրքի մշակման գործընթացի մաս՝ ընդունող մարմինները պարտավորվում են կանոնագրքերի նախագծերը և ամփոփաթեթերը ներկայացնել Հանձնաժողով՝ վարքագծի ոլորտային կանոնագրքերի նախագծով սահմանված դրույթների՝ Տիպային կանոններին համապատասխանելիության վերաբերյալ դիրքորոշում ստանալու նպատակով: Վերոգրյալով պայմանավորված՝ ոլորտային կանոնագրքերը դիտարկելիս Հանձնաժողովը հետևում է, որ մշակող մարմինների կողմից պահպանված լինեն

և՛ օրենսդրորեն վերջիններիս ներկայացվող պահանջները, և՛ Ուղեցույցով սահմանված ընթացակարգերը, հատկապես՝ մշակման գործընթացի ներառականությունը: Ընդ որում, համապատասխանությունը որոշելիս Հանձնաժողովը հետևում է, որ ոլորտային կանոնագրքերում պահպանված/արտացոլված լինեն Տիպային կանոններով սահմանված պարտադիր պահանջները և Տիպային կանոնների ընդհանուր կառուցվածքը:

Սույն պահանջի ապահովման նպատակով Հանձնաժողովը 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակում ուսումնասիրել և դիրքորոշում է ներկայացրել **«ՀՀ պաշտպանության նախարարության համակարգի պայմանագրային զինծառայողների վարքագծի կանոնների»** նախագծով ներկայացված սահմանված դրույթների՝ Հանրային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոններին համապատասխանելիության վերաբերյալ: Հանձնաժողովը, ուսումնասիրելով ՀՀ ՊՆ համակարգի պայմանագրային զինծառայողների վարքագծի կանոնների նախագիծը (այսուհետ՝ Նախագիծ), եկել է այն եզրահանգման, որ Նախագծով սահմանվող կանոններն արտացոլում են պայմանագրային զինծառայության ոլորտային առանձնահատկությունները և պարունակում են հատուկ նորմեր/կարգավորումներ՝ վերագրելի ծառայության տվյալ տեսակին: Նախագծով պահպանված է եղել նաև Ուղեցույցով՝ ոլորտային կանոնագրքերի մշակմանը ներկայացվող պահանջն՝ առ այն, որ կանոնագրքի մշակումը պետք է հիմնվի ներառական մասնակցության սկզբունքի վրա, ինչի հաստատվել է նաև Նախագծին կից ներկայացված ամփոփաթերթով: Միաժամանակ, Հանձնաժողովը գնահատել է, որ Նախագծով սահմանված դրույթները միայն մասամբ են հիմնված եղել Հանձնաժողովի կողմից ընդունված Տիպային կանոնների վրա և դրանց բովանդակությունը ոչ ամբողջությամբ է համապատասխանել Տիպային կանոններով սահմանված կանոնների բովանդակությանը:

Հաշվետու ժամանակահատվածում Հանձնաժողով է ներկայացվել նաև Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության կողմից մշակված՝ **«Համայնքային ծառայողների վարքագծի կանոնագրքի» նախագիծը**: Հանձնաժողովը Նախագծի ուսումնասիրության արդյունքում հանգել է նրան, որ ոլորտային կանոնագրքերի մշակմանը ներկայացվող պահանջներն ոչ ամբողջությամբ են պահպանված եղել Նախագծում: Մասնավորապես, Նախագծի կառուցվածքը չի համապատասխանել Տիպային կանոնների կառուցվածքին, Տիպային կանոններով սահմանված վարքագծի պարտադիր կանոնները տեղայնացված են եղել Նախագծում միայն մասնակի, իսկ համայնքային ծառայության առանձնահատկություններով պայմանավորված կանոնների սահմանումը սպառիչ չի եղել: Հանձնաժողովը ներկայացրել է

առաջարկություններ՝ Նախագծի լրամշակման համար, որոնք, ի թիվս այլնի, կարևորել են համայնքային ծառայության առանձնահատկությունների վերհանման և գնահատման արդյունքում առանձնահատուկ կարգավորումների հնարավորինս լայն շրջանակի ներկայացումը: 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակում այլ մարմիններից վարքագծի ոլորտային կանոնների/կանոնագրքերի նախագծեր Հանձնաժողով չեն ներկայացվել:

1.3 Պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնագրքի ընդունումը

«Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենքի 24-րդ հոդվածի 1-ին մասի 22-րդ կետի համաձայն՝ Հանձնաժողովին վերապահված է պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց (բացառությամբ պատգամավորի, դատավորի, Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամի, դատախազի, քննիչի), համայնքների ղեկավարների, նրանց տեղակալների, Երևան համայնքի վարչական շրջանների ղեկավարների, նրանց տեղակալների պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնագիրքն (այսուհետ՝ Կանոնագիրք) ընդունելու լիազորություն:

Սույն լիազորության շրջանակներում դեռ 2023 թվականի առաջին կիսամյակում Հանձնաժողովն ավարտին է հասցրել Կանոնագրքի մշակման աշխատանքները և Կանոնագրքի նախագիծը ներկայացրել կարծիքի պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ: Մասնավորապես, 2023 թվականի ապրիլին Կանոնագրքի նախագիծը շրջանառվել է հանրային իշխանության թվով 68 մարմիններ, հավաքագրվել են շուրջ 58 առաջարկություններ, որոնց հիման վրա Նախագիծը լրամշակվել է: Ստացված առաջարկների մի մասն առնչվել է իրավական տեխնիկայի պահանջներին: Ստացվել են առաջարկություններ խրախուսելի կանոնների կիրառման հետ կապված խրախուսական մեխանիզմներ դրոշմելու վերաբերյալ, առաջարկվել են որոշ կանոններ խրախուսելի նորմերից տեղափոխել պարտադիր կանոններ՝ հաշվի առնելով դրանց կարևորությունը: Առանձին առաջարկներ վերաբերել են մասնավոր կյանքում անձանց վարքագծի կարգավորումներին:

Ի տարբերություն հանրային ծառայողների համար նախատեսված Տիպային կանոնների՝ քննարկվելիք կանոնագիրքն առաջարկվող կանոնների/պահանջների տեսանկյունից ավելի թիրախային է և ներառում է կոնկրետ պաշտոնների առանձնահատկություններից բխող մասնավորեցված կանոններ: Կանոնագրքով սահմանված պարտադիր կանոններին չհետևելը կարող է հանգեցնել օրենքով

սահմանված պատասխանատվության: Այն առանցքային կարևորություն ունի ղեկավար պաշտոն զբաղեցնող անձանց կամայական վարքագծի բացառման, բարձր մակարդակի կոռուպցիայի (high level corruption) զսպման և հանրային վստահության ամրապնդման տեսանկյունից:

Կանոնագրքի վերջնական տարբերակը քննարկվել և հավանության է արժանացել Հանձնաժողովի՝ սույն թվականի դեկտեմբերի 22-ին կայացած նիստում, որից հետո ներկայացվել է Արդարադատության նախարարություն՝ պետաիրավական փորձաքննության:

Կանոնագիրքը նախատեսվում է հաստատել 2024 թվականի հունվարի առաջին կեսում: Ընդ որում, Կանոնագրքի ուժի մեջ մտնելու ժամկետ նախատեսված է 2024 թվականի ապրիլի 1-ը, որպեսզի հնարավոր լինի տվյալ ժամանակահատվածում իրականացնել փաստաթղթի վերաբերյալ պատշաճ իրազեկում:

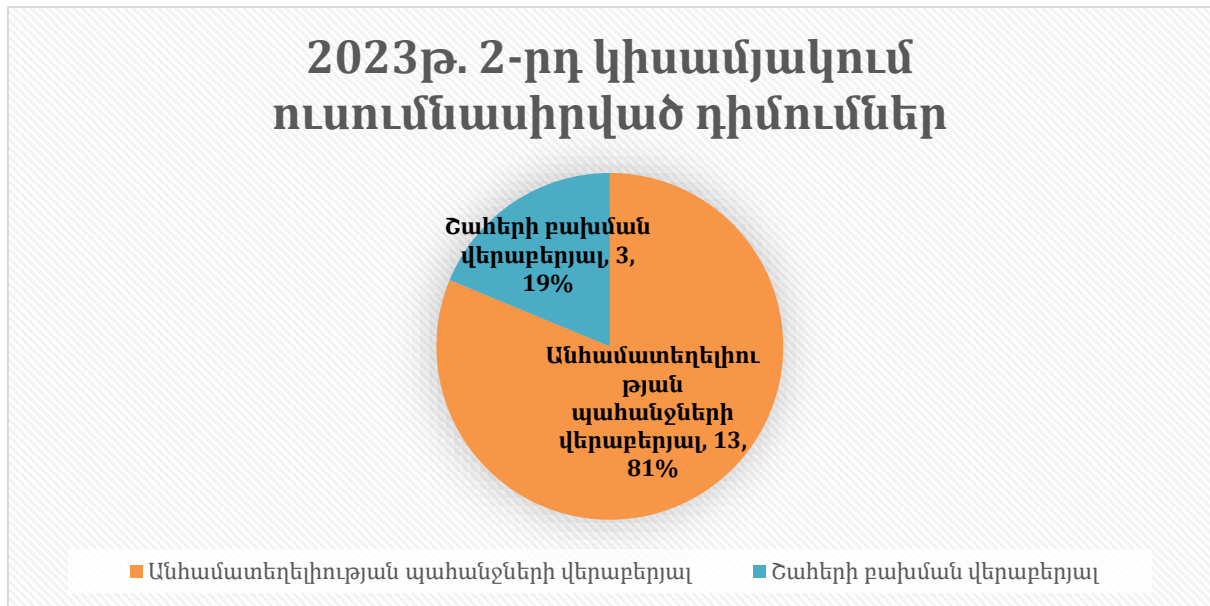
Տիպային կանոնների հիման վրա մշակվող վարքագծի ոլորտային կանոնագրքերի ընդունման, Տիպային կանոնների մեկնաբանությունների ձեռնարկի, Պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնագրքի ընդունմամբ վարքագծի կանոնների միասնական համակարգի ներդրումը կամբողջականանա և հնարավոր կդառնա դրա լիարժեք կիրարկումը:

1.4 Անհամատեղելիության պահանջների, շահերի բախման, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների վերաբերյալ իրականացված ուսումնասիրություններ

Հանձնաժողովի հանրային ծառայողների վարքագծի վերահսկողության վարչությունն իր գործառույթների իրացման շրջանակներում 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակում շարունակել է հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների կողմից անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, շահերի բախման, վարքագծի կանոնների խախտումների վերաբերյալ դիմումների և մեդիա հրապարակումների ուսումնասիրությունը և պարզաբանումների/մեկնաբանությունների տրամադրումը: Վարչության կողմից հաշվետու ժամանակահատվածում ուսումնասիրվել է ընդհանուր թվով **24** դիմում և մեդիա հրապարակում: Եվս երեք ուսումնասիրություն իրականացվել է հայտարարագրերի վերլուծության արդյունքում դուրս բերված խախտումների հիմքով: Այսպես, 2023 թվականին Վարչության կողմից իրականացված ուսումնասիրությունների ընդհանուր թիվը կազմել է 27: Ստացվել է թվով 16

դիմում/գրություն, որից 13-ը վերաբերել են անհամատեղելիության պահանջներին, 3-ը՝ շահերի բախման իրավիճակներին: Մեդիա հրապարակումների թիվը կազմել է 8-ը, 7 մեդիա հրապարակումներ վերաբերել են անհամատեղելիության պահանջներին, մեկը՝ շահերի բախմանը:

Ստորև ներկայացվում են դիմումներով և մեդիա հրապարակումներով արձանագրված առերևույթ խնդիրները, ինչպես նաև դրանց առնչությամբ Հանձնաժողովի իրականացրած ուսումնասիրությունների արդյունքները:

1.5 Դիմումներ անհամապեղելիության պահանջների և շահերի բախման իրավիճակների վերաբերյալ

Դիմում 1

Հանձնաժողովը հասցեագրվող դիմում - գրությունների գերակշիռ մասը հաշվետու ժամանակահատվածում ևս վերաբերել է անհամատեղելիության պահանջներին: Այսպես, Հանձնաժողով ուղարկված մեկ դիմումով դիմումատուն հայտնել է համայնքի ավագանու անդամի պաշտոն զբաղեցնող անձի կողմից անհամատեղելիության պահանջի խախտման մասին և խնդրել խախտման հիմքով հարուցել վարույթ: Դիմումի առարկան, մասնավորապես, վերաբերել է ավագանու անդամի պաշտոնին զուգահեռ իրավապահ մարմնում քաղաքացիական աշխատանք կատարելուն: Հանձնաժողովը, վերլուծելով «Տեղական

ինքնակառավարման մասին» մասին օրենքով ավագանու անդամի այլ պաշտոններ զբաղեցնելու սահմանափակումները, գտել է, որ իրավապահ մարմնում աշխատելու արգելքը չի նախատեսում բացառություն քաղաքացիական աշխատանքի դեպքում, հետևապես՝ նշված պաշտոնները չեն կարող մեկտեղվել: Միաժամանակ, հաշվի առնելով, որ ավագանու անդամի անհամատեղելիության պահանջները քննող և լուծող լիազոր մարմինը հանդիսանում է ավագանին և համայնքի ղեկավարը, Հանձնաժողովը դիմումը և իր դիրքորոշումը վերահասցեագրել է համապատասխան համայնքի ղեկավարին՝ համապատասխան ընթացք ապահովելու նպատակով:

Դիմում 2

Դիմումատուն Հանձնաժողով ուղարկված գրությամբ, հղում կատարելով «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 31-րդ հոդվածի 1-ին մասին, հայցել է Հանձնաժողովի դիրքորոշումն առ այն, թե արդյո՞ք սույն դրույթի կարգավորումներից ավագանու անդամի համար բացառության սահմանումը հնարավորություն է տալիս ավագանու անդամին նշանակվելու հանրային կամ հանրային ծառայության պաշտոնի:

Հանձնաժողովը, քննարկելով հարցը «Հանրային ծառայության մասին» և «Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքների կարգավորումների համատեքստում, վերլուծելով նաև կատարված օրենսդրական փոփոխության արդյունքում նման բացառության սահմանման նպատակը և մշակող մարմնի հիմնավորումները, հաշվի առնելով Սահմանադրությամբ ամրագրված՝ անհամատեղելիության պահանջների սահմանման նպատակը և դրանց էությունը, ինչպես նաև վերաբերելի միջազգային փաստաթղթերով մեկնաբանված՝ պաշտոնավարմանը զուգահեռ պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմիններում այլ՝ կարգավիճակով չպայմանավորված պաշտոն զբաղեցնելու արգելքի մեկնաբանությունները (Վենետիկի հանձնաժողով), գտել է, որ ավագանու անդամի համար Օրենքի 31-րդ հոդվածում բացառության սահմանումը առաջացրել է որոշակի տարրնկալում պաշտոնների համատեղելիության տեսանկյունից: Այդուհանդերձ, հանրային/հանրային ծառայության պաշտոնների և ավագանու անդամի պաշտոնի համատեղելիությունը ենթակա է քննարկման ոչ միայն ավագանու անդամի նկատմամբ կիրառվող սահմանափակումների, այլ հենց **հանրային պաշտոնին** ներկայացվող պահանջների համատեքստում, որտեղ վերջիններիս՝ պետական կամ տեղական ինքնակառավարման այլ մարմիններում իրենց կարգավիճակով չպայմանավորված պաշտոն զբաղեցնելու **արգելքը բացարձակ է**: Հետևապես,

հանրային պաշտոն և/կամ հանրային ծառայության պաշտոն զբաղեցնող անձի համար համայնքի ավագանու անդամի պաշտոնն անհամատեղելի պաշտոն է:

Դիմում 3

Հանձնաժողով հասցեագրված մեկ այլ դիմումով դիմումատուն կարգապահական վարույթի շրջանակներում դիմել է Հանձնաժողով՝ խնդրելով քննության առարկա դարձնել Արդարադատության նախարարի՝ նշված կարգապահական վարույթների ընթացքում շահերի բախման իրավիճակում գործելու հարցը: Ըստ դիմումատուի՝ դատավորներին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկող մարմնի ղեկավարի և նախարարի միջև առկա են եղել գաղափարական և ընդհանուր տնտեսական շահեր, որոնց հետևանքով նախարարը գտնվել է շահերի բախման իրավիճակում: Նույն գործի շրջանակներում դիմումատուն հրաժարվել է նախորդ դիմումով ներկայացված՝ շահերի բախման իրավիճակի քննության պահանջից, միաժամանակ, խնդրել քննության առնել նախարարի կողմից անհամատեղելիության պահանջների խախտման, մասնավորապես՝ պաշտոնավարմանը զուգահեռ ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու հարցը:

Տվյալ պարագայում դիմումատուն գտել է, որ նախարարն առևտրային կազմակերպության իր բաժնեմասը հավատարմագրային կառավարման է հանձնել օրենքով սահմանված պահանջների խախտմամբ՝ իբրև փաստարկ վկայակոչելով վերջինիս տարեկան հայտարարագրի տվյալներով՝ հավատարմագրային կառավարչի՝ ֆիզիկական անձ հանդիսանալու հանգամանքը: Հանձնաժողովը, բարձրացված հարցերը գնահատելով իրավահարաբերությունների ծագման պահին գործող իրավակարգավորումների համատեքստում, եզրահանգել է, որ հավատարմագրային կառավարչի վերաբերյալ տվյալը ներկայացված է եղել գործող օրենսդրության պահանջներին համապատասխան: Միաժամանակ, օրենսդրական փոփոխություններից հետո նախարարի կողմից բաժնեմասի հավատարմագրային կառավարման պայմանագիրը վերականգնվել է՝ համապատասխանեցնելով օրենսդրության նոր կարգավորումներին:

Հանձնաժողովը, քննելով ստացված դիմումը, մերժել է դիմումատուի կողմից նախարարի նկատմամբ վարույթ հարուցելու պահանջը՝ անհամատեղելիության պահանջների առերևույթ խախտման բացակայության հիմքով: Վարույթի մերժման որոշումը հրապարակված է Հանձնաժողովի պաշտոնական կայքէջում:

Միաժամանակ, գրությամբ բարձրացված հարցի առնչությամբ, հաշվի առնելով հարցի զգայնությունը, Հանձնաժողովն առաջարկ է ներկայացրել

Արդարադատության նախարարություն՝ ՄԻԵԴ վճիռների հիման վրա դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու գործընթացում հնարավոր կոռուպցիոն ռիսկերը զսպելու, հանրային վստահությունը բարձրացնելու, ինչպես նաև գործընթացն առավել թափանցիկ դարձնելու նպատակով սահմանելու վարույթների հարուցման առաջնահերթությունները՝ ըստ ներքոհիշյալ չափորոշիչների՝

1. ըստ գործերի վաղեմության ժամկետների
2. ըստ դատական ատյանների.
3. ըստ այբբենական կարգի.
4. ըստ դատավորների պաշտոնավարման ժամկետի:

Առաջարկվել է մշակել և հրապարակել ՄԻԵԴ վճիռների հիման վրա դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու տարեկան պլան (տարվա կտրվածքով նախատեսվող կարգապահական վարույթների թիվ, մոտավոր շրջանակ՝ ոչ անվանական և այլն)՝ ապահովելով տարվա ընթացքում նախատեսվող վարույթների կանխատեսելիությունը:

Արդարադատության նախարարությունը, ի պատասխան Հանձնաժողովի հարցման, ներկայացրել է ՄԻԵԴ վճիռների հիմքով դատավորների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու չափորոշիչների վերաբերյալ Նախարարի ցուցումը, որը տրամադրվել է դիմումատուին:

Դիմում 4

Հանձնաժողով ուղարկված գրությամբ, դիմումատուն պարզաբանում է հայցել առ այն, թե արդյո՞ք համայնքի ավագանու անդամները, հանդիսանալով համայնքի ղեկավարի տեղակալի թեկնածուի հետ փոխկապակցված անձինք, կարող են մասնակցել ավագանու նիստի օրակարգի հաստատմանը/քվեարկությանը, եթե օրակարգային հարցերի թվում է իրենց հետ փոխկապակցված անձի ընտրության հարցը:

Համաձայն «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 33-րդ հոդվածի 4-րդ մասի՝ պաշտոն զբաղեցնող անձը պետք է խուսափի շահերի բախման իրավիճակի առաջացումից, ձեռնպահ մնա շահերի բախման իրավիճակում գործողություն (անգործություն) կատարելուց կամ որոշում ընդունելուց, **այդ թվում՝ որոշման կայացմանն ուղղված նախապատրաստական աշխատանքներին** (փաստաթղթերի նախագծերի կազմում, քննարկումների կազմակերպում,

որոշման վրա ազդեցություն ունեցող հանձնախմբերի ձևավորում և այլն) **մասնակցելուց** կամ այլ կերպ որոշման կայացման գործընթացին մասնակցելուց:

Հանձնաժողով, վերլուծելով հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց շահերի բախման օրենսդրական կարգավորումները, գտել է, որ համայնքի ղեկավարի տեղակալի թեկնածուի հետ փոխկապակցված ավագանու անդամները կարող են հայտնվել շահերի բախման իրավիճակում՝ նիստի օրակարգում վերջինիս ընտրության հարցի նախապատրաստական աշխատանքներին (մասնակցել օրակարգի կազմմանը, մասնակցել օրակարգի հաստատմանը/ քվեարկել) մասնակցելու դեպքում:

Նույն գործի շրջանակներում պարզաբանում է հայցվել նաև Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարի կողմից, ում ուղարկվել է նույնաբովանդակ պատասխան-պարզաբանում:

Դիմում 5

Մեկ այլ գրությամբ, դիմումատուն հայցել է Հանձնաժողովի պարզաբանումն առ այն, թե արդյո՞ք նախարարի պաշտոն զբաղեցնող անձի՝ հավատարմագրային կառավարման հանձնված ընկերության կանոնադրական կապիտալում լրացուցիչ ավանդի ներդրման դեպքում կառաջանա անհամատեղելիության պահանջի խախտում: Հանձնաժողովը, հիմք ընդունելով Քաղաքացիական օրենսգրքի, «Հանրային ծառայության մասին», «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների» մասին օրենքների վերաբերելի կարգավորումները, դիմումատուին պարզաբանել է, որ տվյալ դեպքում՝ հավատարմագրային կառավարչի դիմումի հիման վրա ընդհանուր ժողովը կարող է որոշում ընդունել ընկերության կանոնադրական կապիտալի ավելացման վերաբերյալ՝ մասնակցի կողմից լրացուցիչ ավանդ ներդնելու միջոցով:

Դիմում 6

Հանձնաժողով ուղարկված գրությամբ դիմումատուն պարզաբանում է հայցել առ այն, թե արդյո՞ք հանդիսանալով քաղաքացիական ծառայող, կարող է գնումների մասնակցի կողմից լիազորվել գնումների մասնակցության հայտ լրացնելու և հայտին կցվող փաստաթղթերն իր էլեկտրոնային ստորագրությամբ առցանց եղանակով պատվիրատուին ներկայացնելու համար:

Համաձայն «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձինք (բացառությամբ համայնքի ավագանու անդամների) և հանրային ծառայողները **չեն կարող զբաղեցնել (...)** **որևէ պաշտոն՝ առևտրային կազմակերպություններում (...):** Նույն հոդվածի 6-րդ մասի սահմանմամբ՝ օրենքի իմաստով՝ առևտրային կազմակերպությունում

(բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության մասնակցությամբ միջազգային պայմանագրերի հիման վրա ստեղծված կազմակերպությունների) պաշտոն զբաղեցնելու ներքո հասկացվում է (...) **որևէ ձևով առևտրային կազմակերպության ներկայացուցչական**, կարգադրիչ կամ կառավարման գործառույթների իրականացմանը ներգրավված լինելը: Հիմք ընդունելով վերոգրյալը՝ Հանձնաժողովը պարզաբանել է, որ առևտրային կազմակերպության անունից գնումների գործընթացում հանդես գալը, մասնավորապես՝ մասնակցության հայտ լրացնելը, հայտին կցվող փաստաթղթերը ստորագրությամբ պատվիրատուին ներկայացնելը ենթադրում են կազմակերպության ներկայացուցչական գործառույթներին ներգրավվածություն, հետևապես, Օրենքի իմաստով, նշված գործառույթները համատեղելի չեն քաղաքացիական ծառայության հետ:

Դիմում 7

Հանձնաժողով ուղարկված դիմումով դիմումատուն պարզաբանում է հայցել առ այն, թե արդյո՞ք քաղաքացիական ծառայության գլխավոր մասնագետի պաշտոն զբաղեցնող անձը կարող է աշխատանքի ընդունվել իր աշխատավայր հանդիսացող գերատեսչության ենթակայության պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում (ՊՈԱԿ): Հանձնաժողովը քննել է դիմումը անհամատեղելիության պահանջների և շահերի բախման կարգավորումների համատեքստում: «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի իմաստով՝ հանրային ծառայողները չեն կարող կատարել վճարովի այլ աշխատանք, բացի գիտական, կրթական և ստեղծագործական աշխատանքից: Հանձնաժողովը դիմումատուին հայտնել է, որ, բացառությամբ թվարկված դեպքերի, այլ վճարովի աշխատանքի կատարումը Օրենքի իմաստով թույլատրելի չէ և անհամատեղելի է քաղաքացիական ծառայության հետ: Միաժամանակ, Հանձնաժողովը գտել է, որ քաղաքացիական ծառայողի աշխատավայր հանդիսացող գերատեսչության ենթակայության ներքո գտնվող ՊՈԱԿ-ում գիտակրթական աշխատանք կատարելը թույլատրելի է, քանի դեռ պահպանվում են Օրենքով սահմանված շահերի բախման կարգավորումները:

Դիմում 8

Մեկ այլ գրությամբ հայեցողական պաշտոն զբաղեցնող անձը հայտնել է, որ համատեղությամբ աշխատանքի առաջարկ է ստացել «Համահայկական խաղերի համաաշխարհային կոմիտե» հասարակական կազմակերպությունից՝ հանդես գալու որպես Համահայկական խաղերի բացման և փակման արարողությունների սցենարիստ: Դիմումատուն հայցել է Հանձնաժողովի դիրքորոշումն առ այն՝

արդյո՞ք սցենարիստի աշխատանքը կարող է համատեղելի լինել հայեցողական պաշտոնի հետ:

Ի պատասխան դիմումի՝ Հանձնաժողովը տեղեկացրել է, որ «Կինեմատոգրաֆիայի մասին» օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանվում են հիմանական հասկացությունները, որի 21-րդ կետի համաձայն՝ **ստեղծագործական խումբ է՝** ֆիլմի ստեղծմանը մասնակցող աշխատախումբ, այդ թվում՝ **սցենարի հեղինակ (...):**

«Հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների մասին» օրենքի 34-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանվում է՝ տեսալսողական ամբողջական ստեղծագործության հեղինակներն են բեմադրող ռեժիսորը, **սցենարի հեղինակը (...):**

Համադրելով վերոգրյալ իրավակարգավորումները՝ Հանձնաժողովը գտել է, որ սցենարի հեղինակի (սցենարիստի) գործունեությունը «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 31-րդ հոդվածի 14-րդ մասի համատեքստում անհրաժեշտ է դիտարկել որպես ստեղծագործական աշխատանք: Հետևաբար, Հանձնաժողովի դիրքորոշումն է, որ սցենարիստի աշխատանքը համատեղելի է հանրային ծառայության հետ՝ պաշտոնական լիազորությունների իրականացման հետ կապված պարտականությունների գերակայության ապահովման պայմանով:

Դիմում 9

Հանձնաժողով է ստացվել Գլխավոր դատախազի գրությունը՝ դատախազությունում ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող անձի կողմից «Դատախազության մասին» օրենքի 49-րդ հոդվածով սահմանված սահմանափակումները կամ անհամատեղելիության պահանջները պահպանված կամ չպահպանված լինելու վերաբերյալ եզրակացություն ստանալու նպատակով: Գրության առարկան վերաբերել է պաշտոնավարմանը զուգահեռ ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացմանը՝ առևտրային կազմակերպության կանոնադրական կապիտալում մասնակցության միջոցով:

Հանձնաժողովը, գործի նյութերի համալիր քննության արդյունքում արձանագրել է, որ նշված անձի կողմից առևտրային ընկերության իր բաժնեմասն օրենքով սահմանված կարգով և ժամկետում հավատարմագրային կառավարման չհանձնելը (հավատարմագրային կառավարման հանձնելու առնչությամբ տեղեկատվություն վերջինիս կողմից հայտարարագրված չէ համապատասխան հայտարարագրերում) հանգեցրել է «Հանրային ծառայության մասին» օրենքով սահմանված անհամատեղելիության պահանջների խախտման: Անհամատեղելիության պահանջի առերևույթ խախտման հիմքով վերջինիս նկատմամբ հարուցվել է վարույթ: Որոշումը հրապարակված է Հանձնաժողովի

Դիմում 10

Մեկ այլ գրությամբ Հանձնաժողովի դիրքորոշումն է հայցվել առ այն, թե արդյո՞ք հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց կամ հանրային ծառայողների կողմից Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված անհամատեղելիության պահանջների տեսանկյունից խնդրահարույց չէ միաժամանակ համայնքի ավագանու անդամի պաշտոն զբաղեցնելը: Ի պատասխան գրության, հիմք ընդունելով Հանձնաժողովի՝ նախկինում տրված մեկնաբանությունները, վերլուծելով վերաբերելի իրավական կարգավորումները, Հանձնաժողովը պարզաբանել է, որ հանրային պաշտոն կամ հանրային ծառայության պաշտոն զբաղեցնող անձանց համար ավագանու անդամի պաշտոնը հանդիսանում է իրենց կարգավիճակով չպայմանավորված պաշտոն, և դրանց համատեղումն օրենքի իմաստով թույլատրելի չէ:

Դիմում 11

Հանձնաժողով վերահասցեագրված դիմումով Հանձնաժողովի դիրքորոշումն է հայցվել առ այն, թե արդյո՞ք քաղաքացիական ծառայողը կարող է համատեղությամբ կատարել լաբորանտ/ավագ լաբորանտի աշխատանք՝ գիտական լաբորատորիայում:

Հանձնաժողով հասցեագրված նույնաբովանդակ մեկ այլ դիմումով դիմումատուն դիրքորոշում է հայցել առ այն, թե արդյո՞ք ԵՊՀ հայագիտական հետազոտությունների ինստիտուտում լաբորանտի աշխատանքը համարվում է գիտական կամ կրթական գործունեություն և համատեղելի է քաղաքացիական ծառայության հետ:

Ուսումնասիրելով նշված կազմակերպությունների կանոնադրությունները, դիմումատուների կողմից ներկայացված՝ աշխատանքի բնույթը նկարագրող լրացուցիչ փաստաթղթերը (ներառյալ՝ աշխատանքային պայմանագրերը), համադրելով դրանք գործող իրավակարգավորումների հետ՝ Հանձնաժողովը մեկնաբանել է, որ քննարկված դեպքերում աշխատանքի բնույթը գիտահետազոտական է, որն էլ «Հանրային ծառայության մասին» օրենքով սահմանված թույլատրելի աշխատանք է:

Դիմում 12

Դիմումատուն, Հանձնաժողով ուղարկված գրությամբ, հայտնել է, որ զբաղեցնում է քաղաքացիական ծառայության ավագ մասնագետի պաշտոն և

հայցել պարզաբանում առ այն, թե արդյո՞ք մասնագիտական ծառայությունների տրամադրման նպատակով կարող է հանդես գալ որպես անհատ ձեռնարկատեր (ԱՁ): Հանձնաժողովը, վերլուծելով «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի, Քաղաքացիական օրենսգրքի վերաբերելի կարգավորումները, պարզաբանել է, որ քաղաքացիական ծառայության ավագ մասնագետի պաշտոն զբաղեցնող անձի համար պաշտոնավարմանը զուգահեռ ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելը, տվյալ դեպքում՝ անհատ ձեռնարկատեր հանդիսանալը, թույլատրելի չէ՝ անկախ ԱՁ-ի շրջանակներում իրականացման ենթակա գործունեության ուղղվածությունից կամ տեսակից:

Դիմում 13

Մեկ այլ դիմումով դիմումատուն, հղում կատարելով «Ազատություն» ռադիոկայանի ռեպորտաժին, հայտնել է Վանաձոր համայնքի ավագանու անդամ Սեյրան Ղամբարյանի կողմից ավագանու՝ 2022 թվականի դեկտեմբերի 14-ին ընդունած թիվ 11 որոշմանը շահերի բախմամբ մասնակցելու և քվեարկելու դեպքի մասին և հայցել Հանձնաժողովի գնահատականը նշված որոշման առնչությամբ:

Դիմումում ներկայացված հանգամանքների պարզաբանման նպատակով Հանձնաժողովը վերլուծել է իր լիազորությունները և շահերի բախման համատեքստում ավագանու անդամին ներկայացվող սահմանափակումները: Համաձայն դիմումում, ինչպես նաև հրապարակման մեջ շրջանառվող տեղեկատվության՝ Վանաձոր համայնքի ավագանին N 11 որոշմամբ հավանություն է տվել Վանաձոր քաղաքի Լոռվա խճուղի 20/1 հասցեում գտնվող՝ Նելլի Ղամբարյանին պատկանող հողամասը համայնքային մեկ այլ՝ կադաստրային ավելի բարձր արժեք ունեցող հողամասի հետ փոխանակելուն: Որոշման քվեարկությանը մասնակցել է նաև Նելլի Ղամբարյանի հայրը՝ ավագանու անդամ Սեյրան Ղամբարյանը՝ այդպիսով նպաստելով դատեր կողմից արտոնության ստացման:

Հանձնաժողովը գործի նյութերի համալիր վերլուծության արդյունքում եկել է եզրահանգման, որ Սեյրան Ղամբարյանի կողմից ավագանու՝ 2022 թվականի դեկտեմբերի 14-ի N 11 որոշման քվեարկությանը մասնակցելը, քվեարկելը և հնարավոր շահերի բախման իրավիճակի մասին չհայտնելը՝ «Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքի կարգավորումների խախտում է:

Հանձնաժողովը գրության հիման վրա առաջարկությամբ դիմել է իրավասու մարմնին՝ դիմումում բարձրացված հարցին օրենքով սահմանված կարգով ընթացք տալու նպատակով՝ հաշվի առնելով, որ համայնքի ավագանու անդամի շահերի բախման իրավիճակները քննելու և լուծելու լիազորություն Հանձնաժողովը չունի, իսկ տեղական ինքնակառավարման մարմինների սեփական լիազորությունների

իրականացման նկատմամբ իրավական հսկողությունը (այդ թվում՝ շահերի բախման դեպքերի) վերապահված է Կառավարության լիազոր մարմնին և մարզպետարանին:

1.6 Մեղիա հրապարակումներ

Հանձնաժողովը, ի թիվս այլ լիազորությունների, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների և շահերի բախման դեպքերի առնչությամբ «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենքի 27-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ վարույթ կարող է հարուցել լրատվամիջոցների հրապարակումների հիման վրա:

Նույն հոդվածի 5-րդ մասի սահմանմամբ՝ լրատվամիջոցների հրապարակումները կարող են վարույթ հարուցելու հիմք հանդիսանալ, եթե պարունակում են կոնկրետ անձի կողմից անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների, վարքագծի կանոնների խախտումների կամ շահերի բախման դեպքի առերևույթ խախտման հատկանիշներ: Բերված գործառույթի շրջանակներում Հանձնաժողովը 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակում շարունակել է մեղիա մոնիթորինգի/մշտադիտարկման ուսումնասիրությունների իրականացումը:

Այսպես, մեղիա մոնիթորինգի արդյունքում վերհանված դեպքերի առնչությամբ 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակի ընթացքում վարչությունն իրականացրել է ընդհանուր թվով 6 մեղիա հրապարակման ուսումնասիրություն: Նշված հրապարակումները վերաբերել են անհամատեղելիության պահանջներին: Վերոթվարկյալ մեղիա հրապարակումներից մեկը գտնվում է ուսումնասիրության փուլում:

2023 թվականի առաջին կիսամյակում ուսումնասիրված հրապարակումներից հինգը վերաբերել են հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց հնարավոր ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելուն, երեքը՝ այլ վճարովի աշխատանք կատարելուն, իսկ մեկը վերաբերել է փոխկապակցված անձին արտոնության ապահովմանը: Արդյունքում Հանձնաժողովի կողմից արձանագրվել են, որ նշված գործերում այլ վճարովի աշխատանք կատարելու հիմքով առերևույթ խախտումներ չեն հայտնաբերվել:

Ուսումնասիրությունների արդյունքում չեն արձանագրվել անհամատեղելիության պահանջների առերևույթ խախտման դեպքեր, որոնք հիմք

կհանդիսանային «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենքով սահմանված կարգով վարույթի հարուցման համար:

Հաշվետու ժամանակահատվածում ուսումնասիրված մեդիա հրապարակումներն են՝

1. «Ժողովուրդ». ՔՊ-ական պատգամավորը հեղափոխությունից հետո բնակարան ու կայանատեղի է գնել», <https://news.am/arm/news/772410.html> news.am, հուլիսի 26, 2023

Վարչությունն ուսումնասիրել է news.am լրատվական կայքի «ՔՊ-ական պատգամավորը հեղափոխությունից հետո բնակարան ու կայանատեղի է գնել» վերտառությամբ հրապարակումը: Համաձայն հրապարակման մեջ շրջանառվող տեղեկատվության՝ Ազգային ժողովի պատգամավոր Հերիքնազ Տիգրանյանը 2022 թվականի տարեկան հայտարարագրում, բացի Ազգային ժողովից ստացվող աշխատանքի վարձատրության, հայտարարագրել է եկամուտ «Ժուռնալիստների ասպարեզ» ակումբից և «Կանանց իրավունքների տուն» կազմակերպությունից:

Համաձայն «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ **հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձինք** (բացառությամբ համայնքի ավագանու անդամների) և հանրային ծառայողները **չեն կարող** զբաղեցնել իրենց կարգավիճակով չպայմանավորված պաշտոն պետական կամ տեղական ինքնակառավարման այլ մարմիններում, որևէ պաշտոն՝ առևտրային կազմակերպություններում, զբաղվել ձեռնարկատիրական գործունեությամբ, **կատարել վճարովի այլ աշխատանք, բացի գիտական, կրթական և ստեղծագործական աշխատանքից:** Ուսումնասիրության շրջանակներում Հանձնաժողովը պարզաբանում է հայցել Հերիքնազ Տիգրանյանից, ով, ի պատասխան հարցման, Հանձնաժողով է ներկայացրել նշված կազմակերպություններ հետ կնքված պայմանագրերը: Ներկայացված հիմնավորումների արդյունքում՝ Հանձնաժողովը եզրահանգել է, որ կատարված աշխատանքը կրթական և ստեղծագործական բնույթի է:

2. «Չարենցավանի համայնքապետը նախկին պատգամավոր Վահան Հարությունյանից 223 միլիոն դրամ եկամուտ է ստացել», <https://hetq.am/hy/article/158850>, «Հետք» լրատվական կայք, 09 օգոստոս, 2023

Վարչությունն ուսումնասիրել է «Չարենցավանի համայնքապետը նախկին պատգամավոր Վահան Հարությունյանից 223 միլիոն դրամ եկամուտ է ստացել» վերտառությամբ՝ «Հետք» լրատվական կայքի հրապարակումը: Հրապարակման մեջ շրջանառվող տեղեկատվության համաձայն՝ Չարենցավան համայնքի ղեկավար Հակոբ Շահգալոյանը 2022 թվականի տարեկան հայտարարագրում հայտարարագրել է մասնակցություն առևտրային 4 կազմակերպություններում:

Վարչությունն իրականացրել է վերջինիս անհամատեղելիության պահանջների համալիր վերլուծություն՝ մասնավորապես ուսումնասիրելով Իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրում Հակոբ Շահգալոյանի մասնակցությամբ գրանցված բոլոր առևտրային կազմակերպությունների վերաբերյալ առկա տվյալները: Ընկերություններ գործունեության վերաբերյալ տեղեկատվություն է հայցվել նաև այլ իրավասու մարմիններից, իսկ առկա անհամապատասխանությունների վերաբերյալ պարզաբանում է հայցվել Հակոբ Շահգալոյանից: Վերջինիս կողմից Հանձնաժողով ներկայացված պայմանագրերի ուսումնասիրությամբ՝ Հանձնաժողովը գտել է, որ անհամատեղելիության պահանջների առերևույթ խախտման վարույթ հարուցելու հիմքեր առկա չեն:

Միաժամանակ, Հանձնաժողովի կողմից արձանագրվել է, որ Հակոբ Շահգալոյանը, ով 2007 թվականից զբաղեցրել է Չարենցավան քաղաքի քաղաքապետի, ապա՝ 2017 թվականից՝ համայնքի ղեկավարի պաշտոնը, պաշտոնավարմանը զուգահեռ շարունակել է ուղղակի մասնակցություն և ներկայացվածություն ունենալ առևտրային կազմակերպություններում, որոնք, այնուամենայնիվ, վերացված են եղել վերջինիս՝ պաշտոնում վերընտրվելու պահին:

3-4. «Աժ նախագահի տեղակալ Հակոբ Արշակյանը և պատգամավոր Հայկ Ցիրունյանը թերի են լրացրել իրենց հայտարարագրերը», <https://hetq.am/hy/article/159946>, «Հետք» լրատվական կայք, 12 սեպտեմբեր, 2023

Վարչությունն ուսումնասիրել է «Աժ նախագահի տեղակալ Հակոբ Արշակյանը և պատգամավոր Հայկ Ցիրունյանը թերի են լրացրել իրենց հայտարարագրերը» վերտառությամբ՝ «Հետք» լրատվականի հրապարակումը:

Համաձայն հրապարակման մեջ շրջանառվող տեղեկատվության՝ Ազգային ժողովի նախագահի տեղակալ Հակոբ Արշակյանը 2022 թ. իր տարեկան հայտարարագրում նշում չի կատարել «Ռեալ էլեքշնս» ժողովրդավարության աջակցության ՀԿ-ում իր նախագահության վերաբերյալ: Համաձայն «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձինք (բացառությամբ համայնքի ավագանու անդամների) և հանրային ծառայողները չեն կարող զբաղեցնել իրենց կարգավիճակով չպայմանավորված պաշտոն պետական կամ տեղական ինքնակառավարման այլ մարմիններում, **որևէ պաշտոն՝ առևտրային կազմակերպություններում** (...): Այսպիսով՝ հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց համար ոչ առևտրային կազմակերպություններում պաշտոն զբաղեցնելու արգելք օրենսդրությամբ սահմանված չէ՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ վերջիններս դրա դիմաց ստանում են եկամուտ: Հանձնաժողովը ՊԵԿ իրականացված տվյալների հարցմամբ պարզել է, որ պաշտոնավարման ընթացքում Հակոբ Արշակյանը

«Ռեալ էլեքշնս» հասարակական կազմակերպությունից եկամուտ չի ստացել: Այսպիսով՝ Հակոբ Արշակյանի կողմից անհամատեղելիության պահանջների առերևույթ խախտում հրապարակման ուսումնասիրության արդյունքում չի հայտնաբերվել:

Նույն հրապարակման համաձայն՝ ԱԺ պատգամավոր Հայկ Յիրունյանը 2022 թվականի տարեկան հայտարարագրում չի հայտարարագրել «ՄԱՏՏԵՐՍՈՆ ՀՈՄ» ՍՊԸ-ի իր բաժնեմասնակցությունը: Ուսումնասիրության ընթացքում ձեռք բերված տեղեկությունների համաձայն՝ «ՄԱՏՏԵՐՍՈՆ ՀՈՄ» ՍՊԸ-ի գործունեությունը դադարեցվել է Հայկ Յիրունյանի՝ ԱԺ պատգամավորի պաշտոնը ստանձնելուց հետո օրենքով սահմանված մեկամսյա ժամկետում, ուստի, վերջինիս կողմից անհամատեղելիության պահանջի առերևույթ խախտում չի արձանագրվել:

5. «Ղափախազ Գևորգ Քոչարյանը պաշտոնավարում է առևտրային ընկերություններում տնօրեն լինելուն զուգահեռ», <https://infocom.am/hy/article/100082>, «Ինֆոքոմ» լրատվական կայք, ապրիլի 10, 2023

Հրապարակման մեջ շրջանառվող տեղեկատվության համաձայն՝ Գլխավոր դատախազության ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերով վարչության դատախազ Գևորգ Քոչարյանը, ըստ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալության տվյալների, իր պաշտոնեական գործունեությունը շարունակում է առևտրային ընկերություններում տնօրեն լինելուն զուգահեռ:

Հանձնաժողովն ուսումնասիրել է վերջինիս հայտարարագրի, իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալության էլ. համակարգի և Հանձնաժողովին հասանելի այլ տեղեկատվական աղբյուրներում առկա տվյալները: Ըստ պետական ռեգիստրի տվյալների՝ Գևորգ Քոչարյանը ներկայացվածություն է ունեցել 2 առևտրային կազմակերպությունների կառավարման մարմիններում, ինչպես նաև վերջինիս անունով գրանցված է եղել ԱԶ: ՊԵԿ հարցմամբ ստացված տվյալների համաձայն՝ կազմակերպությունների գործունեությունը դադարել է մինչև Գևորգ Քոչարյանի պաշտոնավարումը: ԱԶ-ն ևս չի գործել պաշտոնի ստանձնման պահին: Այսպիսով՝ Գևորգ Քոչարյանի կողմից անհամատեղելիության պահանջների առերևույթ խախտում չի արձանագրվել:

Եվս 3 մեղիա հրապարակում ներկայումս գտնվում են ուսումնասիրման փուլում: Դրանցից երկուսը վերաբերում են անհամատեղելիության պահանջներին, մեկը՝ շահերի բախմանը:

1.7 Հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների կողմից պաշտոնեական պարտականությունների կատարման ընթացքում ստացված նվերների հաշվառման միասնական ռեեստրի ներդրումը

«Հանրային ծառայության մասին» օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2022 թվականի դեկտեմբերի 7-ի ՀՕ-540-Ն օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) ընդունմամբ օրենսդիրը վերանայեց հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների կողմից պաշտոնեական պարտականությունների իրականացման հետ կապված նվերներ ընդունելու արգելքին առնչվող իրավակարգավորումները: Ի թիվս այլ կարգավորումների Օրենքով սահմանվեց, որ հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձը և հանրային ծառայողը պարտավոր են իրենց կողմից ստացված թույլատրելի նվերները հաշվառել նվերների հաշվառման ռեեստրում (այսուհետ՝ Ռեեստր):

Օրենքից բխող ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերը, մասնավորապես, նվերների հաշվառման, հանձնման և գնահատման, Ռեեստրի վարման կարգերը, Ռեեստրում լրացման և հրապարակման ենթակա տվյալների ցանկը, ներկայացված տվյալներում փոփոխությունների կատարման կարգերը, սահմանելու լիազորությունն Օրենքով վերապահվեց Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովին (այսուհետ նաև՝ Հանձնաժողով):

Ի կատարումն օրենսդրական պահանջի Հանձնաժողովի հանրային ծառայողների վարքագծի վերահսկողության վարչության կողմից մշակվել և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով շրջանառության մեջ է դրվել «Հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների կողմից պաշտոնեական պարտականությունների իրականացման կապակցությամբ ստացված նվերների հաշվառման, հանձնման և գնահատման, նվերների հաշվառման ռեեստրի վարման և ներկայացված տվյալներում փոփոխությունների կատարման, նվերների ընդունման սահմանափակումների խախտման դեպքերի վերաբերյալ տեղեկությունների տրամադրման կարգերը, ինչպես նաև ռեեստրում լրացման և հրապարակման ենթակա տվյալների ցանկերը սահմանելու մասին» Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի որոշման նախագիծը (այսուհետ՝ Նախագիծ):

Սույն թվականի դեկտեմբերի 22-ին Նախագիծն ընդունվել է Հանձնաժողովի 01-Ն որոշմամբ և [հրապարակվել](#) Հանձնաժողովի պաշտոնական կայքէջում: Որոշումը սահմանված կարգով [հրապարակված է](#) նաև Հայաստանի իրավական տեղեկատվական համակարգում (arlis.am):

Նախագծը մինչև հաստատումը, սահմանված կարգով հանրային քննարկման է ներկայացվել շահառու մարմինների շրջանում և E-draft հարթակում: Շահառու մարմիններից ստացվել են մի շարք առաջարկություններ, որոնց հիման վրա, հնարավորության սահմաններում, Նախագիծը լրամշակվել է, իսկ բոլոր այն առաջարկությունները, որոնք երկարաժամկետ քննարկման կարիք են ունցել, «Հանրային ծառայության մասին» օրենքում նախատեսվող փոփոխություններն ուժի մեջ մտնելուց, ինչպես նաև՝ Հանձնաժողովի կողմից նվերների հաշվառման կարգավորումների կիրարկման արդյունքում որոշակի պրակտիկա ձևավորելուց հետո, սահմանված կարգերը կրկին կլրամշակվեն և ստացված դիտարկումները պարտադիր հաշվի կառնվեն:

Հարկ է նշել, որ նվերների հաշվառման թվային Ռեեստրի կառուցման նպատակով Հանձնաժողովը պայմանագրային բանակցությունների մեջ է գործընկեր կազմակերպության հետ, գործընթացը գտնվում է ակտիվ փուլում: Միաժամանակ, մինչև նվերների հաշվառման թվային Ռեեստրի գործարկումը, հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների կողմից ստացվող թույլատրելի նվերների հաշվառումը պատշաճ ապահովելու նպատակով, Հանձնաժողովը մշակել և հաստատել է [նվերների հաշվառման ձևաթուղթ](#), որը հրապարակված է Հանձնաժողովի կայքէջում: [Հրապարակվել է](#) նաև ձևաթղթի լրացման ուղեցույցը՝ տեսաձայնագրության տարբերակով:

1.8 Օրինագծերի վերաբերյալ ներկայացված կարծիքներ

2023 թվականի երկրորդ կիսամյակի ընթացքում Հանրային ծառայողների վարքագծի վերահսկողության վարչությունն ուսումնասիրել և դիտողություններ/առաջարկություններ է ներկայացրել շուրջ 15 օրենսդրական նախագծերի և այլ փաստաթղթերի վերաբերյալ, որոնցից, առավել առանցքային են եղել ներքոնշված նախագծերը.

1. «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագիծ

2023 թվականի նոյեմբերի 14-ին Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության կողմից Հանձնաժողով է ներկայացվել «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) նախագծի փաթեթը: Նախագծով

առաջարկվել է փոփոխություններ կատարել «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» օրենքում՝ վերանայելով պետական կազմակերպության գործադիր մարմնի պաշտոնում նշանակված անձի՝ այլ պաշտոն զբաղեցնելու օրենսդրական սահմանափակումը և թույլատրելով վերջիններիս համատեղությամբ զբաղեցնել համայնքի ավագանու անդամի պաշտոն: Սույն փոփոխության անհրաժեշտությունը հիմնավորվել էր նաև նրանով, որ ներկայումս ՀՀ համայնքների մի մասում պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների տնօրեններն արդեն իսկ զբաղեցնում են ավագանու անդամի պաշտոն, ինչը ոչ միանշանակ է մեկնաբանվում «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին», «Հանրային ծառայության մասին», «Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքների կարգավորումների շրջանակում: Այսպես, Նախագծով առաջարկվել էր Օրենքի 15-րդ և 16-րդ հոդվածների 3-րդ մասերում կատարել լրացումներ, որոնք կնախատեսեին բացառություն ՊՈԱԿ-ների տնօրենների կողմից համայնքի ավագանու անդամի պաշտոն զբաղեցնելու համար:

Վերլուծելով Նախագծով առաջակվող կարգավորումները, ավագանու՝ վերաբերելի լիազորությունները, ավագանու անդամին ներկայացվող օրենսդրական սահմանափակումները, միջազգային փաստաթղթերով ամրագրված՝ տեղական մակարդակում շահերի բախման ռիսկերին առնչվող միջազգային համապատասխան բանաձևերը՝ Հանձնաժողովը եկել էր եզրահանգման, որ իրավաչափության, իրավական որոշակիության տեսանկյունից Նախագիծը խնդրահարույց և վիճահարույց էր: Միաժամանակ, Հանձնաժողովը գտել էր, որ առաջարկվող կարգավորումները չէին լուծում իրավական այն խնդիրները և օրենսդրական անհամապատասխանությունները, որոնք դրվել էին Նախագծի մշակման հիմքում: Ավելին՝ Նախագծով առաջարկված փոփոխությունները սպառնում էին խաթարել հանրային ծառայության անհամատեղելիության գաղափարի էությունը և կարող էին առաջացնել շահերի կառավարման զգալի ռիսկեր: Առաջարկվող կարգավորումները հակասություն էին առաջացնում նաև «Տեղական ինքնակառավարման մասին», «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքների կարգավորումների հետ:

Նշված մտահոգությունները Հանձնաժողովի կողմից բարձրացվել են նաև Տարածքային զարգացման և շրջակա միջավայրի նախարարական կոմիտեի՝ 2023 թվականի դեկտեմբերի 26-ի նիստում, ինչի արդյունքում օրինագծին տրվել է բացասական դիրքորոշում՝ առաջարկելով հարցը ևս մեկ անգամ քննարկել Հանձնաժողովի հետ:

2. «Ծառայությունների թվայնացման ստանդարտներ» և «Թվայնացման ուղեցույց»

Հաշվետու ժամանակահատվածում Հանձնաժողովի դիտարկմանն են ներկայացվել ՀՀ բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարության կողմից ստեղծված՝ «Ծառայությունների թվայնացման ստանդարտներ»-ը և «Թվայնացման ուղեցույց»-ը:

Առաջին փուլով դիտարկման են ներկայացվել թվով 6 ստանդարտներ: Ստանդարտները մասնավորապես վերաբերել են ծառայության և ուղեցույց տեղեկատվության առաջնայնացմանը, թվային ծառայություններ ստեղծելիս թիմի և դրա անդամների դերերի նկարագրին, թվային ծառայությունների չափելի նպատակների սահմանմանը, առցանց դիմումներին, համակարգի ընհանուր ձևանմուշին և այլն:

Հանձնաժողովը, կարևորելով հանրային ոլորտում ծառայությունների մատուցման թվայնացման և դրա միջոցով նաև հնարավոր ռիսկերի կառավարման անհրաժեշտությունը, մշակող մարմին է ներկայացրել իր առաջարկներ Ուղեցույցի և ստանդարտների լավարկման վերաբերյալ: Միաժամանակ, հիմք ընդունելով միջազգային պրակտիկայում, այդ թվում՝ մասնավոր և պետական կազմակերպություններում արդեն իսկ ներդրված՝ ծրագրերի կառավարման «agile» մեթոդաբանության բարձր արդյունավետությունը՝ առաջարկվել է ստանդարտների մշակման ընթացքում և արդեն ծառայությունների թվայնացման համար հիմք ընդունել հենց նշված մեթոդաբանությունը և դրա կիրառման համար առկա ծրագրային ապահովումները: Առանձին առաջարկներ են ներկայացվել վերապատրաստող թիմերի, մարմինների միջև փոխգործակցության/փոխօգնության, ինչպես նաև համակարգում անձանց նույնականացման մեխանիզմների պարզեցման վերաբերյալ:

3. ԱՄՆ-ի կողմից «Շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրի» կարգավիճակ ստանալու նպատակով ամրագրված չափորոշիչների համապատասխանության ՀՀ զեկույց

2023 թվականի հոկտեմբերի 24-ին ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության կողմից Հանձնաժողով է ներկայացվել ԱՄՆ-ի կողմից «Շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրի» կարգավիճակ ստանալու նպատակով ամրագրված չափորոշիչների համապատասխանության ՀՀ զեկույցի ամփոփ տարբերակը՝ ոչ շուկայական տնտեսության կարգավիճակի փոփոխման վերաբերյալ:

Որպես Հայաստանի տնտեսության՝ շուկայական սկզբունքների հիման վրա գործելու ցուցիչ, ի թիվս այլնի, հաշվի է առնվում կոռուպցիայի դեմ պայքարում գրանցած առաջընթացը: Այս համատեքստում՝ Հանձնաժողովը ներկայացրել է իր գործունեության, մասնավորապես՝ առանձին ստորաբաժանումների գործառույթների և դրանց իրականացման վերաբերյալ տեղեկատվություն:

4. «Պետական գույքի կառավարման մասին» օրենքում և հարակից օրենքներում լրացում կատարելու մասին օրենքի նախագիծ

Հաշվետու ժամանակահատվածում Արդարադատության նախարարության կողմից Հանձնաժողովի դիտարկմանն է ներկայացվել «Պետական գույքի կառավարման մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին, «Հանրային ծառայության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին և «Պետական արարողակարգի մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին օրենքների նախագծերի փաթեթը:

Նախագծով առաջարկվել էր սահմանել հանրային ծառայողների և հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց կողմից ստացված և օրենքով նախատեսված հիմքերով պետական կամ համայնքային սեփականություն դարձած գույքի տնօրինման հետ կապված կարգավորումներ՝ նախատեսելով այդ նվերները ծառայողի կամ համապատասխան պետական մարմնի օգտագործմանը թողնելու, առանձին դեպքերում՝ պետական կամ համայնքային թանգարաններին հանձնելու, հրապարակային սակարկություններով կամ բարեգործություն իրականացնող սուբյեկտներին նվիրաբերելու եղանակով իրացնելու, շուտ փչացող գույքի իրացման եղանակների վերաբերյալ կարգավորումներ: Քննարկվող կարգավորումների առնչությամբ Հանձնաժողովի ներկայացրած առաջարկները, ի թիվս այլնի, վերաբերել են օգտագործվող առանձին եզրույթների միատեսակության ապահովմանը և/կամ դրանց փոփոխմանը, ինչպես նաև առաջարկվել է նախագծի շրջանակում անդրադառնալ «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 29-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ ենթակետով նախատեսված՝ ծառայողական օգտագործման նպատակով անվճար տրամադրվող նյութերին՝ բացառելով դրանք նվեր հասկացության շրջանակներից: Ներկայացված առաջարկների հիման վրա Նախագիծը լրամշակվել է:

5. Սոցիալական գործընկերության և միավորման ազատության, կայուն ՓՄՁ-ների և հակակոռուպցիոն կրթության մասով ՀԸԳՀ-ի Քաղաքացիական հասարակության պլատֆորմի ներկայացրած խորհրդատվական կարծիքների

2023 թվականի նոյեմբերին ՀՀ փոխվարչապետ Մհեր Գրիգորյանի գրասենյակի կողմից Հանձնաժողով է ներկայացվել հակակոռուպցիոն կրթության և շահերի բախման վերաբերյալ միջազգային և հայաստանյան օրենսդրության և պրակտիկայի՝ ՀՀ-ԵՄ ՀԸԳՀ ստանձնած հանձնառությունների լույսի ներքո իրականացված ուսումնասիրությունը:

Հանձնաժողովը Ուսումնասիրության երկու կոմպոնենտների՝ կրթության/իրազեկման միջոցառումների և շահերի բախման կարգավորումների վերաբերյալ ներկայացրել է դիտարկումներ, որոնք մասնավորապես վերաբերել Ուսումնասիրության մեջ վերլուծված և ներկայացված կարգավորումների և գործող օրենսդրական կարգավորումների միջև առկա անհամապատասխանություններին և դրանց շտկմանը: Առանձին անդրադարձ է արվել նաև նվերների ընդունման, անհամատեղելիության պահանջների, այլ սահմանափակումների իրավակարգավորումներին:

1.9 Իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումներ և վերապատրաստումներ

Հանրային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոնների ընդունումից հետո դրանց արդյունավետ կիրարկումն ապահովելու հաջորդ քայլը դարձավ տիպային կանոնների մեկնաբանությունների ուղեցույցի մշակումը՝ հանրային ծառայության տարբեր մակարդակներում վարքագծի կանոնների հիմքում ընկած սկզբունքների նաև՝ վարքագծի կանոնների միասնական մեկնաբանումը երաշխավորելու նպատակով, որոնց հիման վրա նախագծվեցին և իրականացվեցին իրազեկման լայնածավալ աշխատանքներ:

Վարչությունը, կարևորելով վարքագծի տիպային կանոնների և դրանց մեկնաբանությունների խորքային ընկալման կարևորությունը, 2023 թվականի հոկտեմբերի 5-ին և 6-ին «Հանրային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոնների մեկնաբանությունների ձեռնարկ»-ի նախագծի շուրջ ԱՄՆ ՄԶԳ «Բարեվարքություն Հայաստան» ծրագրի աջակցությամբ նախաձեռնեց վերապատրաստում-քննարկումներ Հանձնաժողովի աշխատակազմի համար: Վերապատրաստմանը ներկա գտնվեցին Հանձնաժողովի բոլոր ստորաբաժանումների աշխատակիցները, ինչպես նաև Հանձնաժողովի անդամները: Քննարկումների ընթացքում վերհանված դիտարկումների և առաջարկների հիման վրա մեկնաբանությունների ձեռնարկը վերջնականացվեց: Աշխատակազմի իրազեկվածության բարձրացումը կարևոր է հետագայում

հանրային իշխանության մարմինների/այլ հանրային ծառայողների հարցումները ճիշտ ուղղորդելու համար:

Հաշվետու ժամանակահատվածում Հանձնաժողովը, ԱՄՆ ՄԶԳ ծրագրի իր գործընկերների աջակցությամբ և Երևանի քաղաքապետարանի հետ համագործակցությամբ, իրականացրեց «Համայնքային ծառայողների բարեվարքությունը» թեմայով վերապատրաստողների վերապատրաստման (ToT) դասընթաց՝ Երևանի համայնքապետարանի և Երևանի վարչական շրջանների թվով 18 համայնքային ծառայողների համար: Վերապատրաստման ընթացքում մասնակիցներին ներկայացվեցին Հանձնաժողովի կողմից մշակված՝ Հանրային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոնները և դրանց մեկնաբանությունները: Վերապատրաստման շրջանակներում համայնքային ծառայողները հնարավորություն ունեցան ծանոթանալու նաև դասընթացների վարման մեթոդաբանության տարրերին, ինչպես նաև՝ գործնականում ներկայացնելու իրենց աշխատանքները:

Վերապատրաստումը նպատակ ուներ աջակցել որպես վերապատրաստող ընտրված համայնքային ծառայողներին՝ համապատասխան մարմնում/ներում կազմակերպելու հանրային ծառայողների բարեվարքության վերաբերյալ դասընթացներ՝ ծառայողների ավելի լայն շրջանակների համար:

Ի թիվս նշված վերապատրաստումների՝ վարչության մասնագետները մասնակցություն են ունեցել նաև «Կոռուպցիայի կանխարգելման կարևորությունը և ԿԿՀ-ի դերը» թեմայով աշխատաժողովին՝ կազմակերպված լրագրողների/լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների համար:

Հաշվետու ժամանակահատվածում բարեվարքության տարրերի վերաբերյալ մեկ այլ դասընթաց անցկացվել է մաքսային ծառայության թվով 566 գործող ծառայողների և թեկնածուների, ինչպես նաև մաքսային համակարգի ղեկավար անձնակազմի 56 պաշտոնատար անձանց համար: Ուսումնական ծրագրի շրջանակներում ներառված են եղել բարեվարքության համակարգին վերաբերող թեմատիկ դասընթացներ, որի ընթացքում գործող և թեկնածու մաքսային ծառայողներին ներկայացվել են անհամատեղելիության պահանջներին, այլ սահմանափակումներին, շահերի բախմանը, նվերներ ընդունելու սահմանափակումներին, ինչպես նաև մաքսային ծառայողների վարքագծի կանոններին առնչվող կարգավորումները, դրանց խախտման համար նախատեսված պատասխանատվության միջոցները, ոլորտային օրենսդրական փոփոխությունները:

Վարչությունը, Պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնագրքի հաստատումից հետո, արդեն 2024 թվականին կիրականացնի իրազեկման միջոցառումներ կանոնագրքի շահառուների և թիրախային այլ

խմբերի համար, որոնք ներառված են Վարչության տարեկան աշխատանքային ծրագրում:

1.10 Անհամատեղելիության պահանջների մշտադիտարկում

Հանձնաժողովը, առաջնորդվելով «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի» մասին օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետով, Հայաստանի Հանրապետությունում կոռուպցիայի կանխարգելման ջանքերն առավել թիրախային և արդյունավետ դարձնելու նպատակով 2021 թվականից իրականացնում է պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց տարբեր կատեգորիաների անհամատեղելիության պահանջների պահպանման ստուգում:

Նշված գործառույթի ապահովման նպատակով՝ 2023 թվականին Հանձնաժողովի հանրային ծառայողների վարքագծի վերահսկողության վարչության կողմից սահմանված ռիսկային ցուցիչների հիման վրա իրականացվել է անհամատեղելիության պահանջների պահպանման մշտադիտարկում (այսուհետ՝ Մշտադիտարկում): Մշտադիտարկումն իրականացվել է Հանձնաժողովի կողմից նախապես սահմանված և հաստատված պետական մարմինների/պաշտոնների շրջանում:

Հաշվետու ժամանակահատվածում մշտադիտարկումը նպատակ է հետապնդել ուսումնասիրության և տվյալների համադրության միջոցով դուրս բերել գործադիր իշխանության մարմիններում ղեկավար պաշտոն զբաղեցնող անձանց շրջանում առկա անհամատեղելիության պահանջների խախտումները, վերլուծել խախտումների բնույթը և հնարավոր պատճառները և, որպես վերջնանպատակ, ձեռնարկել համապատասխան միջոցառումներ՝ համանման խախտումների հետագա կանխարգելման ուղղությամբ: Մշտադիտարկման իրականացման համար հիմք են ծառայել Հանձնաժողովի՝ Օրենքով վերապահված լիազորությունները և Հայաստանի Հանրապետության ստանձնած՝ վերաբերելի միջազգային պարտավորությունները: Պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց շրջանակի ընտրության իմաստով՝ Հանձնաժողովը կարևոր է համարել Եվրոպայի խորհրդի Կոռուպցիայի դեմ պայքարի պետությունների խմբի (ԳՐԵԿՈ) գնահատման 5-րդ շրջափուլի զեկույցի նախագծով նախանշված պաշտոնները, որոնք այս փուլում ընդգրկում են կառավարման կենտրոնական ապարատում բարձրագույն գործադիր պաշտոն զբաղեցնող անձանց և անդրադառնում վերջիններիս շրջանում կոռուպցիայի կանխարգելմանը և բարեկարգության խթանմանը:

Մշտադիտարկման ենթակա սուբյեկտների շրջանակը բնականորեն համընկել է նաև 2023 թվականի ընթացքում Հանձնաժողով հասցեագրվող դիմում/գրությունների և ուսումնասիրվող մեդիա հրապարակումների սուբյեկտների հետ: Այսպիսով, Հանձնաժողովի կողմից 2023 թվականին անհամատեղելիության պահանջների մշտադիտարկում իրականացնելու նպատակով որպես թիրախային խումբ սահմանվել էր գործադիր իշխանության՝ **կառավարության, կառավարության ենթակա մարմինների, վարչապետի ենթակա մարմինների ղեկավար կազմը** (սահմանված է Մշտադիտարկման պլանի հավելվածով)՝ ընդհանուր թվով **108** անձ:

2023 թվականի երկրորդ կիսամյակում Վարչությունը շարունակել է մշտադիտարկման պլանով սահմանված ուսումնասիրությունները: Մշտադիտարկման ամբողջ գործընթացը՝ ներառյալ ռիսկային ցուցիչները, իրականացման մեթոդը, մանրամասն նկարագրված են մշտադիտարկման պլանում, որը հրապարակված է Հանձնաժողովի կայքէջում:

Միաժամանակ, հիմք ընդունելով հայտարարատու պաշտոնատար անձանց պաշտոնական պարտականությունները ստանձնելու, դադարեցնելու հայտարարագրերի ներկայացման օրենքով սահմանված ժամկետները, ուսումնասիրությունների գերակշիռ մասն իրականացվել է երկրորդ կիսամյակում: 2023 թվականի ղեկտեմբերին արդեն Վարչությունում մեկնարկել են մշտադիտարկման արդյունքների ամփոփման աշխատանքները:

Այսպես, նախնական ուսումնասիրության արդյունքում՝ հանրային պաշտոն զբաղեցնող թվով 108 անձանցից 49-ի շահերի հայտարարագրերի և պետական գրանցամատյաններում առկա տվյալների համադրության արդյունքում դուրս են բերվել առերևույթ անհամապատասխանություններ կամ պարզաբանման ենթակա հարցեր, որոնց առնչությամբ ապահովվել է անհրաժեշտ կապը պաշտոնատար անձանց հետ:

Ուսումնասիրության ընթացքում Հանձնաժողովի կողմից առերևույթ անհամապատասխանություն են դիտարկվել մասնավորապես այն դեպքերը, երբ ուսումնասիրության սուբյեկտ հանդիսացող պաշտոնատար անձինք իրենց տարեկան հայտարարագրերում բացի հիմնական աշխատավարձից հայտարարագրել են այլ աղբյուրից ստացված եկամուտներ կամ վարձատրություն, որտեղ միանշանակ չի նշվել վարձատրության ստացման հիմքը կամ կատարված աշխատանքի բնույթը: Հանձնաժողովի կողմից որպես առերևույթ անհամապատասխանություն են գնահատվել նաև բոլոր այն դեպքերը, երբ անձինք գույքի հայտարարագիր բաժնում հայտարարագրել են առևտրային կազմակերպության բաժնեմասնակցության վերաբերյալ տվյալներ, մինչդեռ հավատարմագրային կառավարման հանձնված լինելու վերաբերյալ տվյալներ

հայտարարագրում նշված չեն եղել: Ուսումնասիրության շրջանակներում ստուգման են ենթարկվել նաև պաշտոնատար անձանց՝ հիմնական պաշտոնին զուգահեռ այլ պաշտոններ զբաղեցնելու կամ այլ աշխատանք կատարելու հանգամանքը: Այս համատեքստում, ընդհանուր առմամբ, պաշտոնատար անձանց ուղարկվել է թվով 46 գրություն:

Հանձնաժողովն ուսումնասիրության ընթացքում բաց աղբյուրներից և տեղեկատվական շտեմարաններից ստացված տվյալները հստակեցնելու/ամբողջացնելու նպատակով կատարել է հարցումներ Պետական եկամուտների կոմիտե, Կենտրոնական դեպոզիտարիա և վերաբերելի այլ կառույցներ: Ստացված պարզաբանումների հիման վրա ուսումնասիրություններն ամփոփվել են:

Մինչև այժմ իրականացված մշտադիտարկման արդյունքում անհամատեղելիության պահանջների առերևույթ խախտման հիմքով հարուցվել է թվով երկու վարույթ, որոնցից մեկը կարճվել է: Հանձնաժողովի կողմից անհամատեղելիության պահանջների առերևույթ խախտման հիմքով հարուցված թվով մեկ վարույթի կարճման համար հիմք է հանդիսացել պաշտոն զբաղեցնող անձի կողմից դրսևորած դրական վարքագիծը, առ այն, որ սեփական դիմումի համաձայն, հրաժարվել է ավագանու անդամությունից՝ 2023 թվականի դեկտեմբերի 5-ից չի հանդիսանում համայնքի ավագանու անդամ՝ այդիպսով վերացնելով խախտումը: Կարճման վերաբերյալ [որոշումը](#) հրապարակված է հանձնաժողովի կայքէջում:

Մշտադիտարկման վերջնական արդյունքները լրացուցիչ կհրապարակվեն Հանձնաժողովի կայքէջում:

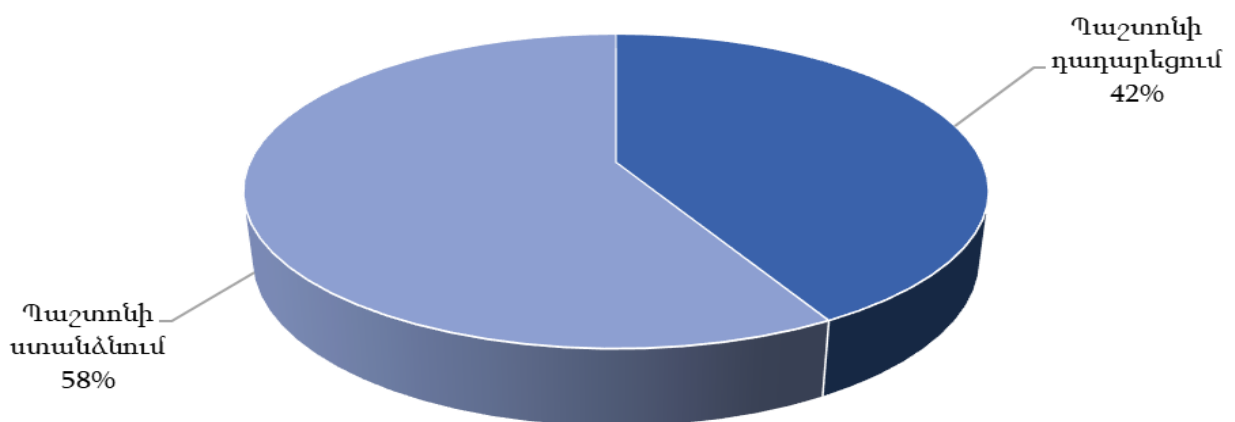
II. ՀԱՅՏԱՐԱՐԱԳՐՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅԻ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՈՒՄ

Հանձնաժողովի առանցքային գործառույթներից են հայտարարագրման գործընթացի կանոնակարգումը, հայտարարագրերի ստուգումն ու վերլուծությունը: Հայտարարագրման գործընթացը միտված է ապահովելու հայտարարատու պաշտոնատար անձանց հաշվետվողականությունն ու թափանցիկությունը, զսպելու կոռուպցիոն հնարավոր ռիսկերը, որոնց արդյունքում տեղի կունենա պաշտոնատար անձանց վարքագծի փոփոխություն:

2.1 Հայտարարատու պաշտոնատար անձանց գրանցում

Հանձնաժողովը պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններից ստացել և հայտարարագրման էլեկտրոնային նոր համակարգ (այսուհետ՝ Համակարգ) է մուտքագրել թվով 460 ռեեստր 1642 հայտարարատու անձանց պաշտոնների՝ 2212 փոփոխությունների վերաբերյալ: Ստացված ռեեստրներում առկա տվյալների համաձայն՝ փոփոխությունները վերաբերել են՝ 1285-ը պաշտոնի ստանձնմանը, 927-ը՝ պաշտոնի դադարեցմանը:

Հայտարարատու պաշտոնատար անձանց պաշտոնների փոփոխություններ

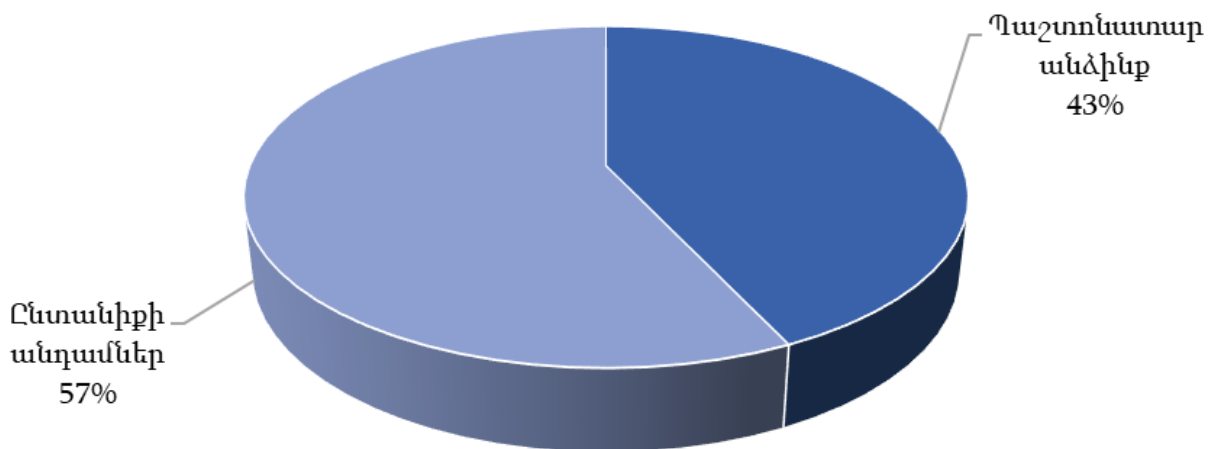

Ռեեստրներով ստացված՝ պաշտոնների 109 փոփոխությունները վերաբերել են նախորդ տարիներին, որոնցից 37-ը՝ պաշտոնի ստանձնմանը, 72-ը՝ պաշտոնի դադարեցմանը:

Ռեեստրներով ստացված պաշտոնների փոփոխությունների մուտքագրման արդյունքում 2023 թվականի 2-րդ կիսամյակի վերջի դրությամբ Համակարգում գրանցված հայտարարատուների թիվը կազմել է 14345, այդ թվում՝ գործող պաշտոնատար անձանց թիվը կազմել է 6165, իսկ ընտանիքի անդամների թիվը՝ 8180:

Միաժամանակ, հարկ է նշել, որ Հանձնաժողովը պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններից ստացված տվյալների հիման վրա գրանցում է բացառապես պաշտոնատար անձանց տվյալները. պաշտոնատար անձանց ընտանիքի անդամների վերաբերյալ տվյալների լրացումն իրականացվում է բացառապես պաշտոնատար անձանց կողմից:

Համակարգում գրանցված հայտարարատուներ

2.2 Իրազեկման միջոցառումներ, խորհրդարկություն

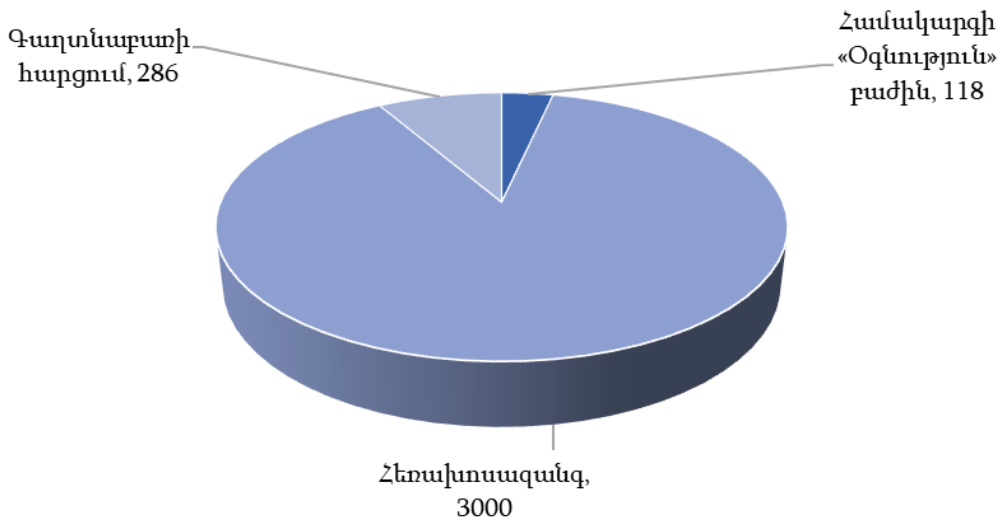
Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Հանձնաժողովի առանցքային նպատակներից մեկը հայտարարատուների վարքագծի փոփոխությունն է՝ հայտարարագրման գործընթացի վերաբերյալ հայտարարատուների

շարունակական իրազեկվածության ապահովման նպատակով Հանձնաժողովի պաշտոնական կայքում և ֆեյսբուքյան էջում պարբերաբար տեղադրվել են իրազեկման հաղորդագրություններ:

Պետական մարմինների հետ համագործակցության շրջանակներում հանրային իշխանության մարմիններին ուղարկված շրջաբերականների, հեռախոսազանգերի, ինչպես նաև համակարգի «Օգնություն» բաժնի միջոցով իրականացված խորհրդատվության արդյունքում պաշտոնատար անձանց կողմից տարեկան հայտարարագրերի ներկայացման տեսանկյունից արձանագրվել է աննախադեպ արդյունք, մասնավորապես 2022 թվականի պաշտոնատար անձանց տարեկան հայտարարագրերից չի ներկայացվել 5 հայտարարագիր:

Հանձնաժողովը խորհրդատվություն և աջակցություն է տրամադրել նաև հեռախոսազանգերի և Համակարգում «Օգնություն» բաժնի միջոցով, որը գործարկվել է 2023 թվականի փետրվար ամսին և հանդիսանում է Հանձնաժողովի հետ կապի առավել արագ և արդյունավետ միջոց: Պարզաբանումներ են տրվել հեռախոսազանգերի միջոցով՝ շուրջ 3000 հարցադրումների, իսկ Համակարգի «Օգնություն» բաժնի միջոցով՝ 118 հայտի:

Տրված պարզաբանումների քանակական ցուցանիշներն ըստ հարթակների

Հայտարարատուների հետ տարվող աշխատանքները կանոնակարգելու, համակարգելու և նրանց հարցումներին արագ արձագանքելու նպատակով Հանձնաժողովի առաջարկով պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում նշանակված՝ հայտարարագրման գործընթացի խորհրդատուների

հետ շարունակվել են համակարգված աշխատանքները. խորհրդատուները հավաքագրել են տվյալ մարմնի հայտարարատուներից ստացված խնդիրներն ու հարցադրումները, առանձնացված աշխատանքային էլեկտրոնային փոստի հասցեի և հեռախոսահամարի միջոցով փոխանցել են Հանձնաժողով, Հանձնաժողովի կողմից Համակարգը սպասարկող ընկերության աջակցությամբ կարգավորվել են առաջացած խնդիրները:

Բոլոր այն հայտարարատուները, ովքեր չեն ստացել Համակարգ մուտք գործելու համար տվյալներ կամ ում չի հաջողվել ստացված տվյալներով մուտք գործել Համակարգ, իրենց տվյալները լրացրել են Հանձնաժողովի կայքում [հրապարակված](#) հղումով ներկայացված [ձևաթղթում](#), որոնց մեկօրյա աշխատանքային ժամկետում ուղարկվել են օգտանուն և գաղտնաբառ: Տարեվերջի դրությամբ վերոնշյալ հայտարարատուների կողմից ներկայացված հայտերի թիվը կազմել է 286՝ ներառյալ կուսակցության մշտապես գործող ղեկավար մարմնում պաշտոն զբաղեցնող անձանց հայտերը:

2.3 Հայտարարագրեր

2023 թվականից սկսած՝ պաշտոնատար անձանց և նրանց ընտանիքի անդամների հայտարարագրերի բոլոր տեսակները ներկայացվել են ներդրված հայտարարագրման նոր էլեկտրոնային համակարգի միջոցով:

2023 թվականի հունիսի 12-ին Հանձնաժողովն [ամփոփել](#) է առաջին անգամ հայտարարագրման նոր էլեկտրոնային համակարգի գործարկմամբ ներկայացված տարեկան հայտարարագրերը, որի ուսումնասիրման արդյունքում առանցքային խնդիրները եղել են այն հայտարարատուների մոտ, ովքեր չեն ստացել Համակարգ մուտք գործելու համար տվյալներ կամ ում չի հաջողվել ստացված տվյալներով մուտք գործել Համակարգ:

Հայտարարագրման նոր էլեկտրոնային համակարգի գործարկման ընթացքում արձանագրվել են նաև այլ տեխնիկական և բովանդակային թերություններ, որոնք քարտեզագրվել են Հանձնաժողովի կողմից՝ առաջկայում դրանք շտկելու նպատակով: Հաշվետու ժամանակահատվածում արդեն իսկ շտկվել են համակարգից ինքնաշխատ ծանուցումների հետ կապված խնդիրները, ինչպես նաև իրականացված աշխատանքների արդյունքում 2024 թվականի

հունվարի 1-ից հայտարարագրերում ապահովվելու է Կադաստրի կոմիտեի տվյալների շտեմարանների հետ փոխգործելիությունը:

Հաշվետու ժամանակահատվածում, որը չի ներառում տարեկան հայտարարագրերի ներկայացման հիմնական ժամանակահատվածը, Հանձնաժողով է ներկայացվել 4005 հայտարարագիր, այդ թվում՝

	Տարեկան հայտարարագիր	Ստանձնելու հայտարարագիր	Դադարեցնելու հայտարարագիր	Ընդամենը
Պաշտոնատար անձ	496	1022	618	2136
Ընտանիքի անդամ	497	801	571	1869
	993	1823	1189	4005

Հաշվետու ժամանակահատվածում հայտարարագիրն էլեկտրոնային տարբերակով հանձնել չկարողանալու պատճառով ոչ էլեկտրոնային (թղթային) տարբերակով Հանձնաժողով է ներկայացվել 3 հայտարարագիր, այդ թվում՝ 1 հայտարարագիրը 2022 թվականի տարեկան, որը համապատասխան մասնագետների կողմից մուտքագրվել է համակարգ և սահմանված կարգով հրապարակվել, և 2 հայտարարագիր 2020 թվականի տարեկան , որոնք դեռևս չեն մուտքագրվել նոր համակարգ՝ ֆունկցիոնալության ժամանակավոր բացակայության պատճառով:

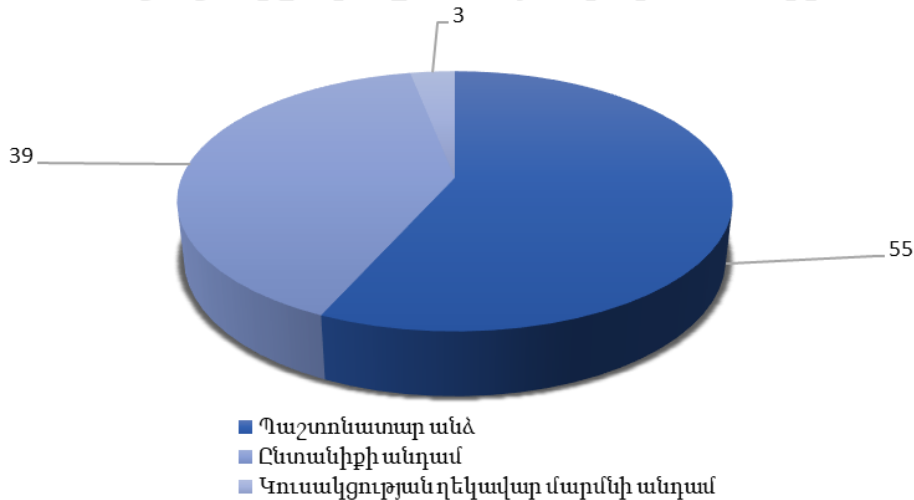
2.4 Ուղղման դիմումներ

Համակարգի փոփոխություններով պայմանավորված՝ ժամանակավորապես [կասեցված է](#) Հանձնաժողովի թույլտվության հիման վրա հայտարարագրերում փաստացի փոփոխություններ կատարելու գործընթացը:

Հաշվետու ժամանակահատվածում Հանձնաժողովը ստացել է հայտարարագրերում փոփոխություն կատարելու վերաբերյալ 98 դիմում, որից 55 դիմումը ստացվել է հայտարարատու պաշտոնատար անձի կողմից, 39

դիմումը ստացվել է հայտարարատու պաշտոնատար անձանց ընտանիքի անդամների կողմից, 3 դիմումը ստացվել է կուսակցությունների ղեկավար մարմնի անդամների կողմից: Հայտարարագրում փոփոխություն կատարելու վերաբերյալ ներկայացված թվով 1 դիմում մերժվել է, քանի որ դիմումատուի կողմից առերևույթ հայտարարագրման ենթակա առանձնապես խոշոր չափերով գույք թաքցնելու և ապօրինի հարստանալու դեպքերի առթիվ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 443-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 444-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախաձեռնվել է քրեական վարույթ, որով դիմումատուի կողմից ներկայացված հայտարարագրերը հանդիսացել են ապացույց:

Ուղղման դիմումների քանակական ցուցանիշներն՝ ըստ հայտարարատուների

Հայտարարատու պաշտոնատար անձանցից ստացված 55 դիմումներից 36 -ը վերաբերել են 2015-2022 թվականների տարեկան, 12-ը՝ միաժամանակ պաշտոնեական պարտականությունները ստանձնելու կամ դադարեցնելու և տարեկան, 5-ը՝ պաշտոնեական պարտականությունները ստանձնելու, 2-ը՝ պաշտոնեական պարտականությունները դադարեցնելու հայտարարագրերում փոփոխություններ կատարելուն:

Հայտարարատու պաշտոնատար անձի ընտանիքի անդամների կողմից ներկայացված թվով 39 դիմումները վերաբերել են 2015-2023 թվականների հայտարարագրերում փոփոխություն կատարելուն:

Հայտարարագրերում փոփոխություն կատարելու վերաբերյալ դիմումները հիմնականում վերաբերել են հայտարարագրված հետևյալ տվյալների ճշգրտմանը.

- հիփոթեքային վարկավորմամբ գնման իրավունքի ձեռք բերման գործարքներ,

- բաժնային կամ համատեղ սեփականությանը գույքային իրավունք,
- եկամուտներ,
- հայտարարագրման ենթակա ծախսեր,
- արժեթղթեր,
- հավատարմագրային կառավարման հանձնված կազմակերպություններ,
- հանձնված և վերադարձված փոխառություններ,
- ստացված փոխառությունների մնացորդներ,
- դրամական միջոցների մնացորդներ,
- կուսակցություններին անդամակցություն ևն:

Հանձնաժողովը, մինչև 2023 թվականի հոկտեմբերի 1-ը հայտարարագրերում փոփոխություն կատարելու վերաբերյալ ստացված դիմումների ուսումնասիրության արդյունքում, որոշում է կայացրել թվով 171 (ներառում է նաև 2023 թվականի 1-ին կիսամյակում ստացված ուղղման դիմումների թվաքանակը) հայտարարատուի թույլատրել կատարել համապատասխան փոփոխությունները՝ «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 37-րդ հոդվածի իմաստով փոփոխության ենթակա տվյալներն այլ կերպ բացահայտված չլինելու հիմքով:

Նոր էլեկտրոնային համակարգում նախորդ համակարգի տվյալների փոխադրումն ավարտելուց հետո Հանձնաժողովը հնարավորություն կընձեռի բոլոր դիմումատուներին կատարել թույլատրված ուղղումները:

2.5 Հայտարարագրման էլեկտրոնային համակարգ

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Համակարգը [գործարկվել](#) է 2023 թվականի փետրվարի 1-ից, և հայտարարատուները (պաշտոնատար անձ, ընտանիքի անդամ) 2022 թվականի տարեկան հայտարարագրերը, ինչպես նաև 2023 թվականի ստանձնելու և դադարեցնելու հայտարարագրերը նոր համակարգով ներկայացրել են առաջին անգամ՝ Հանձնաժողովը համակարգը սպասարկող ընկերության հետ հաշվետու ժամանակահատվածում ձեռնամուխ է եղել հայտարարատուների կողմից 2023 թվականի 1-ին կիսամյակում արձանագրված խնդիրների լուծման, ինչպես նաև օգտագործողի (այդ թվում՝ հայտարարատու, Համակարգի կառավարիչ, հանրային օգտվող) տեսանկյունից Համակարգի ֆունկցիոնալ բարելավման աշխատանքների իրականացմանը:

Համակարգի օգտագործման տեսանկյունից հրատապություն պահանջող խնդիրների լուծման գործընթացի ավարտից հետո Հանձնաժողովը էլեկտրոնային կառավարման ենթակառուցվածքների ներդրման գրասենյակի աջակցությամբ ապահովել է համակարգը սպասարկող ընկերությունից Համակարգի և դրան կապակցված տվյալների բազաների ֆիզիկական տեղափոխման աշխատանքները:

Հայտարարագրերի նոր հրապարակային ռեեստրում հանրային օգտագործողների տեսանկյունից հայտարարատուների կողմից ներկայացված հայտարարագրված տվյալների մշակման մատչելիությունն ապահովելու նպատակով տարվող աշխատանքներն ընթացքում են: 2024 թվականի հունվարից ապահովվելու է հայտարարագրերը մեքենայական ընթեռնելի տվյալներով արտահանելու հնարավորությունը: Նախատեսվում է նաև պաշտոնատար անձի տվյալների որոնման արդյունքում ապահովել ընտանիքի անդամների վերաբերյալ տվյալների արտացոլումը և հակառակը:

III. ՀԱՅՏԱՐԱՐԱԳՐԵՐԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄ ՈՒ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

3.1 Հայտարարագրերի ստուգում

Հանձնաժողովը, հայտարարագրերի ներկայացման գործընթացի շրջանակներում հեռախոսազանգի միջոցով շարունակաբար տեղեկացրել է 2022 թվականի տարեկան, 2023 թվականի ստանձնելու և 2023 թվականի դադարեցնելու հայտարարագրեր չներկայացրած անձանց՝ հայտարարագիր ներկայացնելու պարտականություն ունենալու վերաբերյալ՝ իրական ռեժիմում տեղեկանալով և կարգավորելով վերոնշյալ հայտարարատուների կողմից արձանագրված խնդիրները:

Վերոնշյալ գործընթացներն ամփոփելուց հետո հաշվետու ժամանակահատվածում համապատասխան հայտարարագրերը չներկայացրած 265 հայտարարատուների ուղարկվել են գրավոր ծանուցումներ, այդ թվում՝ 257 պաշտոնատար անձի և 8 ընտանիքի անդամի: Ընդ որում՝ վերոնշյալ ծանուցումները վերաբերել են հայտարարագրերի հետևյալ տեսակներին՝

- 2023 թվականի ստանձնելու հայտարարագիր՝ 136
- 2023 թվականի դադարեցնելու հայտարարագիր՝ 113
- 2022 թվականի տարեկան հայտարարագիր՝ 16

Գրավոր ծանուցումներ են ուղարկվել նաև հայտարարագրման գործընթացի շրջանակներում հայտնաբերված և մինչև 2023 թվականը համապատասխան հայտարարագրերը չներկայացրած 40 հայտարարատուների, այդ թվում՝ 25 պաշտոնատար անձի և 15 ընտանիքի անդամի: Ընդ որում՝ վերոնշյալ ծանուցումները վերաբերել են հայտարարագրերի հետևյալ տեսակներին՝

- 2022 թվականի ստանձնելու հայտարարագիր՝ 13
- 2021 թվականի տարեկան հայտարարագիր՝ 21
- 2021 թվականի ստանձնելու հայտարարագիր՝ 1
- 2021 թվականի դադարեցնելու հայտարարագիր՝ 1

- 2020 թվականի տարեկան հայտարարագիր՝ 4:

Հայտարարատուներին հայտարարագիր չներկայացնելու վերաբերյալ գրավոր ծանուցումների արդյունքում համապատասխան հայտարարագրերը ներկայացվել են, իսկ թվով 22 հայտարարագրերի մասով կազմվել են վարչական իրավախախտման վերաբերյալ արձանագրություններ:

Վերը թվարկված ծանուցումներից բացի Հանձնաժողովը պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ համագործակցության շրջանակներում և նրանց աջակցությամբ ապահովել է նշված մարմինների՝ հայտարարագիր ներկայացնելու պարտականություն ունեցող թվով 402 հայտարարատուների ծանուցումը:

3.2 Հայտարարագրերի վերլուծություն

Հանձնաժողովի կարևորագույն գործառույթներից է հայտարարագրերի ստուգումն ու վերլուծությունը:

Հայտարարագրերի վերլուծության առանցքային նպատակը պաշտոնատար անձանց գույքային դրության հաշվետվողականության ու թափանցիկության ապահովումն է, կոռուպցիոն հնարավոր ռիսկերի վերհանումն ու զսպումը, անձի գույքի էական փոփոխության (գույքի ավելացում և (կամ) պարտավորությունների նվազում) կամ ծախսի՝ օրինական եկամուտներով ողջամտորեն չհիմնավորվելու հանգամանքը հայտնաբերելը, պաշտոնատար անձանց վարքագծի փոփոխությունը:

Հանձնաժողովի կողմից իրականացված մամուլի մոնիթորինգի արդյունքում, ինչպես նաև ստացված դիմումների հիման վրա հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել են 25 ուսումնասիրություններ, այդ թվում՝ անձանց գրավոր 4 դիմումների, լրատվամիջոցների 21 հրապարակումների հիման վրա, որոնց արդյունքում, հիմք ընդունելով «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենքի 25-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետը՝ հայտարարագրերի վերլուծության համար նշանակություն ունեցող հանգամանքներ պարունակող լրատվամիջոցների հրապարակումների կամ անձանց գրավոր դիմումների հիման վրա իրականացվել է 5 պաշտոնատար անձանց և նրանց ընտանիքի անդամների հայտարարագրերի վերլուծություն: Միաժամանակ, մամուլի մոնիթորինգի հիման վրա իրականացված ուսումնասիրությունների և վերլուծությունների արդյունքները մանրամասն, ըստ հրապարակումների, կներկայացվեն Հանձնաժողովի տարեկան հաղորդման շրջանակներում:

Հանձնաժողովի՝ 2022 թվականի հոկտեմբերի 19-ի՝ «Հայտարարագրերի վերլուծության ռիսկային չափորոշիչ սահմանելու և դրա հիման վրա պետական պաշտոնների ցանկը հաստատելու մասին» թիվ 02-Լ [որոշմամբ](#) սահմանվել են ռիսկային համարվող այն պետական պաշտոնները, որոնք ունեն պետության համար որոշումների կայացման և լիազորությունների լայն շրջանակ: Համաձայն նշված որոշման՝ վերլուծության են ենթարկվել ցանկում ներառված պետական պաշտոն զբաղեցնող 96 անձանց և նրանց ընտանիքի անդամների՝ 2021 թվականի

տարեկան, ինչպես նաև 2022 թվականի պաշտոնեական պարտականություններն ստանձնելու, դադարեցնելու հայտարարագրերը:

Հիմք ընդունելով Հանձնաժողովի՝ 2023 թվականի մայիսի 29-ի N 01-Լ որոշումը՝ [հայտարարագրերի վերլուծության ռիսկային չափորոշիչների հիման վրա պաշտոնատար անձանց \(այդ թվում՝ նրանց ընտանիքի անդամների\) վերլուծությունները շարունակվել են 2023 թվականի ընթացքում](#) ներառելով վերոնշյալ հայտարարատուների 2022 թվականի հայտարարագրերը:

Միաժամանակ, վերոնշյալ որոշմամբ և հիմքերով շարունակվել են համապատասխան դատավորների (այդ թվում՝ նրանց ընտանիքի անդամների)՝ 2021-2022 թվականներին ներկայացված հայտարարագրերի վերլուծությունները:

Հայտարարագրերի վերլուծության ընթացքում Հանձնաժողովը պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններից, այլ անձանցից պահանջել և ստացել է հայտարարագիր ներկայացնելու պարտականություն ունեցող անձանց առնչվող տեղեկություններ, փաստաթղթեր, այդ թվում՝ բանկային գաղտնիք կազմող տեղեկություններ, «Արժեթղթերի շուկայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից արժեթղթերի հետ կատարված գործարքների վերաբերյալ ծառայողական տեղեկություններ, ապահովագրական գաղտնիք կազմող տեղեկություններ, գույքի փաստացի տիրապետումը, ինչպես նաև երրորդ անձին սեփականության իրավունքով պատկանող գույքը հայտարարատուի անունից, օգտին կամ հաշվին ձեռք բերելը կամ հայտարարատուի կողմից այդ գույքից փաստացի օգուտ ստանալը կամ այդ գույքը տնօրինելն ստուգելու նպատակով դիմել է օպերատիվ-հետախուզական գործունեություն իրականացնող մարմիններին և ստացել անհրաժեշտ տեղեկություններ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում Հանձնաժողովի կողմից կատարվել են 45 պաշտոնատար անձանց և նրանց ընտանիքի 125 անդամների հայտարարագրերի վերլուծություններ:

Արձանագրված անհամապատասխանությունների վերաբերյալ Հանձնաժողովի կասկածները փարատելու նպատակով վերլուծության արդյունքում համապատասխան պաշտոնատար անձանցից և նրանց ընտանիքի անդամներից հայցվել և ստացվել են պարզաբանումներ: Միևնույն ժամանակ, նշված գործընթացը հնարավորություն է տալիս հայտարարատուներին՝ ներկայացնելու պարզաբանման ենթակա հարցերի վերաբերյալ իրենց

փաստարկները, ինչպես նաև առկայության դեպքում դրանք հիմնավորող նյութերը:

Վերլուծված հայտարարագրերի ընդհանուր թիվը կազմել է 843, այդ թվում՝

Հայտարարատուի տեսակ	Վերլուծված հայտարարագրերի քանակը
Պաշտոնատար անձ	355
Ընտանիքի անդամ	488
Ընդամենը՝	843

Հայտարարագրերի վերլուծության արդյունքում առանձնացվել են հետևյալ հիմնական անհամապատասխանությունները՝

✓ հայտարարագրված բանկային հաշիվների մնացորդների և բանկերից ստացված տեղեկությունների անհամապատասխանություն,

✓ փոխառությունների վերաբերյալ տեղեկությունների սխալ կամ թերի հայտարարագրում,

✓ հայտարարագրված եկամուտների և Պետական եկամուտների կոմիտեից ստացված տեղեկությունների անհամապատասխանություն,

✓ խոշոր չափի կանխիկ դրամական միջոցների հայտարարագրում,

✓ գույքի, մասնավորապես անշարժ գույքի վերաբերյալ, տեղեկությունների հայտարարագրման բացակայություն կամ թերի հայտարարագրում,

✓ շահերի հայտարարագրի թերի լրացում,

✓ հայտնաբերված ծախս, որը չի հայտարարագրվել,

✓ անհամապատասխանություն Կադաստրի կոմիտեի տրամադրած տեղեկության և հայտարարագրած տվյալների միջև,

✓ հաշիվների համախառն մուտքերի անհայտ ծագման աղբյուրը,

✓ անհայտ նվիրատուին/նվիրատուները, անհայտ կապի բնույթ,

✓ նախորդ տարեվերջին հայտարարագրված տվյալների անհամապատասխանություն հաջորդ տարեսկզբին հայտարարագրված տվյալների միջև,

✓ անշարժ գույքի գնման իրավունքի վերաբերյալ տվյալների թերի կամ սխալ հայտարարագրում,

✓ ընտանիքի անդամների՝ առևտրային կազմակերպություններում բաժնեմասնակցության և/կամ առևտրային կազմակերպությունների

կառավարման, վարչական կամ վերահսկողական մարմիններում նրանց ներկայացվածության վերաբերյալ տվյալների հայտարարագրման բացակայություն,

✓ օտարված գույքից (շարժական, անշարժ և այլն) ստացված գումարը՝ որպես եկամուտ, չհայտարարագրելը:

IV. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԸՆԹԱՑԻԿ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Կուսակցությունների ֆինանսական գործունեության վերահսկողության գործառույթի շրջանակներում Հանձնաժողովում իրականացվել է ուսումնասիրություն՝ պարզելու կուսակցությունների 2021 թվականի և 2022 թվականի տարեկան հաշվետվությունները հրապարակելու, ինչպես նաև Հանձնաժողով ներկայացնելու՝ «Կուսակցությունների մասին» սահմանադրական օրենքով սահմանված պահանջների պահպանվածությունը:

Ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ 70 կուսակցությունների պաշտոնատար անձինք չեն հրապարակել կամ Հանձնաժողով չեն ներկայացրել 111 տարեկան հաշվետվություններ, ինչի վերաբերյալ համապատասխան թղթային ծանուցումներ են ուղարկվել վերջիններիս՝ առաջարկելով ներկայանալ Հանձնաժողով՝ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ արձանագրություն կազմելուն մասնակցելու:

33 կուսակցությունների 55 տարեկան հաշվետվությունները սահմանված կարգով չհրապարակելու կամ Հանձնաժողով չներկայացնելու դեպքերի առթիվ 1-ին փուլով կազմվել է վարչական իրավախախտման վերաբերյալ 55 արձանագրություն:

Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ վերը նշված 55 արձանագրությունները կազմելուց հետո մինչև գործի քննության ավարտը Հանձնաժողով է ներկայացվել 49 տարեկան հաշվետվություն: Հանձնաժողովը, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ կուսակցությունների ընթացիկ ֆինանսական գործունեության նկատմամբ վերահսկողության գործառույթը Հանձնաժողովին վերապահվելուց հետո առաջին անգամ է, որ կուսակցության տարեկան հաշվետվությունը չի հրապարակվել կամ Հանձնաժողով չի ներկայացվել, ինչպես նաև մինչև գործի քննության ավարտն այդ կուսակցությունները ներկայացրել են պահանջվող տարեկան հաշվետվությունները՝ Հանձնաժողովը կատարված վարչական իրավախախտումը դիտարկել է նվազ նշանակության և 49 տարեկան հաշվետվությունն օրենքով սահմանված կարգով չհրապարակելու կամ Հանձնաժողով չներկայացնելու դեպքի առթիվ նախաձեռնված 49 վարչական վարույթներն կարճել է՝ ազատելով այդ կուսակցությունների պաշտոնատար անձանց վարչական

պատասխանատվությունից՝ հայտարարելով բանավոր դիտողություն: Մնացած 6 տարեկան հաշվետվությունների մասով նախաձեռնված վարչական վարույթների ընթացքը կասեցվել է, քանի որ հնարավոր չի եղել այդ կուսակցությունների պաշտոնատար անձանց պատշաճ ծանուցել վարչական վարույթի գործի քննությանը մասնակցելու:

Ուսումնասիրության 2-րդ փուլում 33 կուսակցության պաշտոնատար անձանց ուղարկվել են 53 գրավոր ծանուցումներ՝ իրենց տարեկան հաշվետվությունները սահմանված կարգով չհրապարակելու կամ Հանձնաժողով չներկայացնելու դեպքերի առթիվ:

Իրականացված ողջ գործողությունների արդյունքում հնարավոր չի եղել պատշաճ ծանուցել 21 կուսակցության, ուստի, հիմք ընդունելով «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» օրենքի 29.1-ին հոդվածի դրույթները՝ համապատասխան ծանուցումները տեղադրվել են ՀՀ հրապարակային ծանուցումների պաշտոնական ինտերնետային կայքում և ուղարկվել այդ կուսակցությունների պաշտոնատար անձանց վերջին հայտնի բնակության վայրի համայնքների ղեկավարներին: Միաժամանակ, այն կուսակցությունների պաշտոնատար անձանց դեպքում, որոնց էլեկտրոնային փոստի հասցեներն առկա են եղել Հանձնաժողովում, ուղարկվել են նաև այդ հասցեներին և նշված 21 կուսակցություններից 4-ը ներկայացրել են պահանջվող տարեկան հաշվետվությունը:

Կուսակցությունների տարեկան հաշվետվությունների աուդիտի կազմակերպման նպատակով 2023 թվականի դեկտեմբերի 6-ին հաստատվել է «Կուսակցությունների տարեկան հաշվետվությունների աուդիտի կազմակերպման նպատակով աուդիտորական կազմակերպությունների ընտրության բաց մրցույթի մասին» հայտարարությունը, համաձայն որի՝ Հանձնաժողովը հայտարարել է Մրցույթ «Վերածնվող Հայաստան», «Հայ յեղափոխական դաշնակցություն», «Բարգավաճ Հայաստան», «Հանրապետություն», «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցությունների 2022 թվականի տարեկան հաշվետվության պարտադիր աուդիտի իրականացման համար աուդիտորական կազմակերպության ընտրության նպատակով:

2023 թվականի դեկտեմբերի 21-ին տեղի է ունեցել աուդիտորական կազմակերպությունների ընտրության մրցույթի մրցութային հանձնաժողովի (այսուհետ՝ Մրցութային հանձնաժողով) Մրցութին աուդիտորական կազմակերպությունների կողմից ներկայացված մրցութային առաջարկների բացման նիստը, իսկ 2023 թվականի դեկտեմբերի 22-ին՝ Մրցութային հանձնաժողովի կուսակցությունների տարեկան հաշվետվությունների աուդիտի կազմակերպման նպատակով Մրցութին աուդիտորական

կազմակերպությունների կողմից ներկայացված մրցութային առաջարկների գնահատման նիստը:

Մրցութային առաջարկների վերջնական գնահատման արդյունքում առավելագույն միավորներ ստացած երեք աուդիտորական կազմակերպություններ են եղել՝ «Ֆոր էյ Քնսայթինգ» ՓԲԸ-ն, «Թրասթ Աուդիտ» ՓԲԸ-ն և «ԹՄ Աուդիտ» ՓԲԸ-ն, որոնք իրավունք են ստացել մասնակցելու մրցույթի հրապարակային վիճակահանության փուլին, որը տեղի է ունեցել 2023 թվականի դեկտեմբերի 26-ին:

1. ԿՏՀԲՄԾ-2023/1 ծածկագրով մրցույթին մասնակցելու նպատակով ներկայացված մրցութային առաջարկների գնահատման արդյունքում մրցույթի հրապարակային վիճակահանության փուլին մասնակցության իրավունք ստացած աուդիտորական կազմակերպություններից վերջնական հաղթող և հաջորդաբար մյուս տեղերը զբաղեցրած մասնակիցներն (հաղթողներ) են ճանաչվել՝

- 1) «ԹՄ Աուդիտ» ՓԲԸ,
- 2) «Թրասթ Աուդիտ» ՓԲԸ,
- 3) «Ֆոր էյ Քնսայթինգ» ՓԲԸ:

2. ԿՏՀԲՄԾ-2023/2 ծածկագրով մրցույթին մասնակցելու նպատակով ներկայացված մրցութային առաջարկների գնահատման արդյունքում մրցույթի հրապարակային վիճակահանության փուլին մասնակցության իրավունք ստացած աուդիտորական կազմակերպություններից վերջնական հաղթող և հաջորդաբար մյուս տեղերը զբաղեցրած մասնակիցներն (հաղթողներ) են ճանաչվել՝

- 1) «Թրասթ Աուդիտ» ՓԲԸ,
- 2) «Ֆոր էյ Քնսայթինգ» ՓԲԸ,
- 3) «ԹՄ Աուդիտ» ՓԲԸ:

3. ԿՏՀԲՄԾ-2023/3 ծածկագրով մրցույթին մասնակցելու նպատակով ներկայացված մրցութային առաջարկների գնահատման արդյունքում մրցույթի հրապարակային վիճակահանության փուլին մասնակցության իրավունք ստացած աուդիտորական կազմակերպություններից վերջնական հաղթող և հաջորդաբար մյուս տեղերը զբաղեցրած մասնակիցներն (հաղթողներ) են ճանաչվել՝

- 1) «Թրասթ Աուդիտ» ՓԲԸ,
- 2) «Ֆոր էյ Քնսայթինգ» ՓԲԸ,
- 3) «ԹՄ Աուդիտ» ՓԲԸ:

4. ԿՏՀԲՄԾ-2023/4 ծածկագրով մրցույթին մասնակցելու նպատակով ներկայացված մրցութային առաջարկների գնահատման արդյունքում մրցույթի հրապարակային վիճակահանության փուլին մասնակցության իրավունք ստացած աուդիտորական կազմակերպություններից վերջնական հաղթող և հաջորդաբար մյուս տեղերը զբաղեցրած մասնակիցներն (հաղթողներ) են ճանաչվել՝

- 1) «Թրասթ Աուդիտ» ՓԲԸ,
- 2) «ԹՄ Աուդիտ» ՓԲԸ,
- 3) «Ֆոր էյ Քնսայթինք» ՓԲԸ:

5. ԿՏՀԲՄԾ-2023/5 ծածկագրով մրցույթին մասնակցելու նպատակով ներկայացված մրցութային առաջարկների գնահատման արդյունքում մրցույթի հրապարակային վիճակահանության փուլին մասնակցության իրավունք ստացած աուդիտորական կազմակերպություններից վերջնական հաղթող և հաջորդաբար մյուս տեղերը զբաղեցրած մասնակիցներն (հաղթողներ) են ճանաչվել՝

- 1) «Թրասթ Աուդիտ» ՓԲԸ,
- 2) «ԹՄ Աուդիտ» ՓԲԸ,
- 3) «Ֆոր էյ Քնսայթինք» ՓԲԸ:

Մրցութային հանձնաժողովը ԿՏՀԲՄԾ-2023/1, ԿՏՀԲՄԾ-2023/2, ԿՏՀԲՄԾ-2023/3, ԿՏՀԲՄԾ-2023/4, ԿՏՀԲՄԾ-2023/5 ծածկագրերով մրցույթների հրապարակային վիճակահանության փուլի արդյունքում վերջնական հաղթող ճանաչված աուդիտորական կազմակերպությունների տվյալները ներկայացրել է Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովին՝ հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում վերջնական հաղթող ճանաչված աուդիտորական կազմակերպություններին առաջարկելու կնքել աուդիտորական ծառայությունների մատուցման պայմանագիր:

Ստորև ներկայացվում են վիճակահանության փուլի հիման վրա կնքված պայմանագրերի վերաբերալ տեղեկությունները.

Կուսակցության անվանում	Աուդիտորական կազմակերպության անվանում	Աուդիտորական կազմակերպության գտնվելու վայր	Պայմանագրի կնքման ամսաթիվ	Պայմանագրի գին (ՀՀ դրամ)
«Վերածնվող Հայաստան»	«ԹՄ Աուդիտ» ՓԲԸ	ք. Երևան, Պ. Սևակի 9	27/12/2023	1 420 000
«Հայ յեղափոխական դաշնակցություն»	«Թրաստ Աուդիտ» ՓԲԸ	ք. Երևան, Թումանյան 8	27/12/2023	2 970 000
«Բարգավաճ Հայաստան»	«Թրաստ Աուդիտ» ՓԲԸ	ք. Երևան, Թումանյան 8	27/12/2023	1 750 000
«Հանրապետություն»	«Թրաստ Աուդիտ» ՓԲԸ	ք. Երևան, Թումանյան 8	27/12/2023	1 200 000
«Քաղաքացիական պայմանագիր»	«Թրաստ Աուդիտ» ՓԲԸ	ք. Երևան, Թումանյան 8	27/12/2023	6 480 000

Հաշվետու ժամանակահատվածում կազմակերպվել է նաև պետական ֆինանսավորում չստացող, սակայն աուդիտի ենթակա 3 կուսակցությունների տարեկան հաշվետվությունների աուդիտի կազմակերպման գործընթաց, որը հաշվետու ժամանակահատվածի վերջի դրությամբ դեռևս ավարտված չի եղել:

Շարունակական բնույթ է կրել կուսակցությունների ֆինանսական գործունեության վերահսկողության գործառույթի շրջանակում համագործակցությունը ինչպես շահագրգիռ պետական մարմինների, հասարակական կազմակերպությունների, այնպես էլ միջազգային կազմակերպությունների հետ:

2023 թվականին ոյեմբերի 27-28-ը տեղի է ունեցել «Հայաստանում կուսակցությունների հանրային ֆինանսավորման համակարգ: Գնահատման արդյունքները և առաջընթացի ուղիները» թեմայով աշխատաժողովը: Աշխատաժողովի ընթացքում ներկայացվել է Հայաստանում կուսակցությունների պետական ֆինանսավորման համակարգը՝ ընդգծելով կուսակցություններին հատկացվող նպատակային պետական ֆինանսավորման կառուցակարգերի վերանայման և հատկացման չափանիշների հնարավոր բարելավման ուղղությունների համաձայնեցման կարևորությունը՝ արդյունավետ հարթակ տրամադրելով ազգային իշխանությունների, կուսակցությունների և քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների ներգրավմամբ կուսակցությունների ֆինանսավորման առնչությամբ առկա միջազգային լավագույն փորձի քննարկման համար:

Աշխատաժողովը կազմակերպվել է Եվրոպական միության և Եվրոպայի խորհրդի «Գործընկերություն հանուն լավ կառավարման» համատեղ ծրագրի շրջանակում, համաֆինանսավորվել է Եվրոպական միության և Եվրոպայի խորհրդի կողմից և իրականացվել Եվրոպայի խորհրդի կողմից «Հայաստանում տնտեսական հանցագործությունների արդյունավետ կանխարգելման և դրանց դեմ պայքարի ազգային կարողությունների հզորացում» ծրագրի շրջանակներում:

Արդյունքում հնարավոր է դարձել քարտեզագրել ոլորտում առկա հիմնախնդիրները, օրենսդրական բացերը, ծանոթանալ միջազգային լավագույն փորձին, նախանշել այն հրատապ լուծում պահանջող խնդիրները, որոնք հնարավոր է լուծել օրենսդրական բարեփոխումների միջոցով: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որոր նման բարեփոխումները պետք է իրականացվեն հանրային լայն քննարկումների, շահագրգիռ բոլոր կողմերի ակտիվ ներգրավմամբ, ինչը փաստացի հնարավոր չի եղել կազմակերպել 2023 թվականի ընթացքում, ուստի որպես ժամանակավոր լուծում ՀՀ ԱԺ պատգամավորներ Ա. Դավոյանի և Ա. Քլոյանի կողմից օրենսդրական նախաձեռնության կարգով ներկայացվել է «ՀՀ

ընտրական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» և հարակից օրենքներում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին օրենքների նախագծերի փաթեթը, որոնց ընդունման արդյունքում մի շարք կարգավորումների ուժի մեջ մտնելը հետաձգվել է ևս մեկ տարով՝ հնարավորություն ընձեռնելով օրենսդրական լայն բարեփոխումներին անդրադառնալ 2024 թվականի ընթացքում:

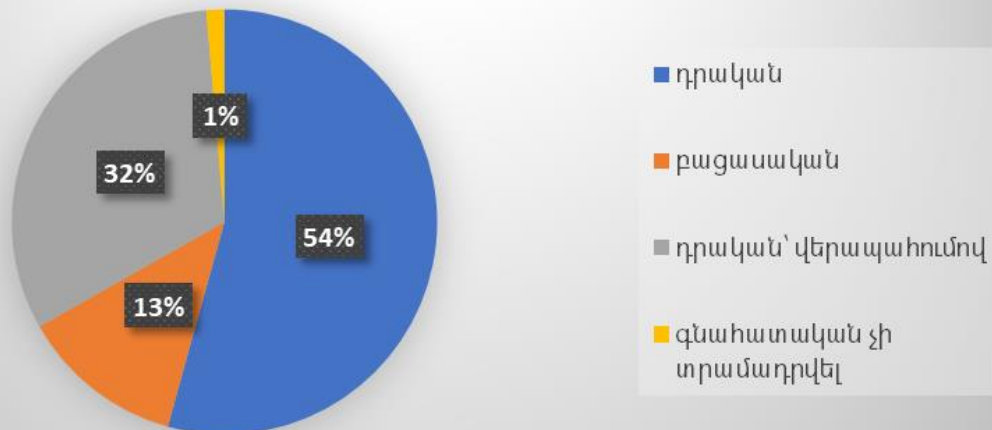
Վ.ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՀԱՎԱԿՆՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

5.1 Բարեվարքության ուսումնասիրությունների և եզրակացությունների տրամադրման գործընթաց

Շարունակելով պետության կողմից որդեգրած հակակոռուպցիոն քաղաքականության շրջանակներում Հանձնաժողովին վերապահված առանցքային լիազորություններից մեկի՝ պետական պաշտոններում հավակնող անձանց բարեվարքության ուսումնասիրության գործընթացը՝ Հանձնաժողովը 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակի ընթացքում իրականացրել է 169 անձանց բարեվարքության ուսումնասիրություն, ինչի արդյունքում իրավասու մարմիններին է ներկայացվել նույնքան խորհրդատվական բնույթի եզրակացություններ:

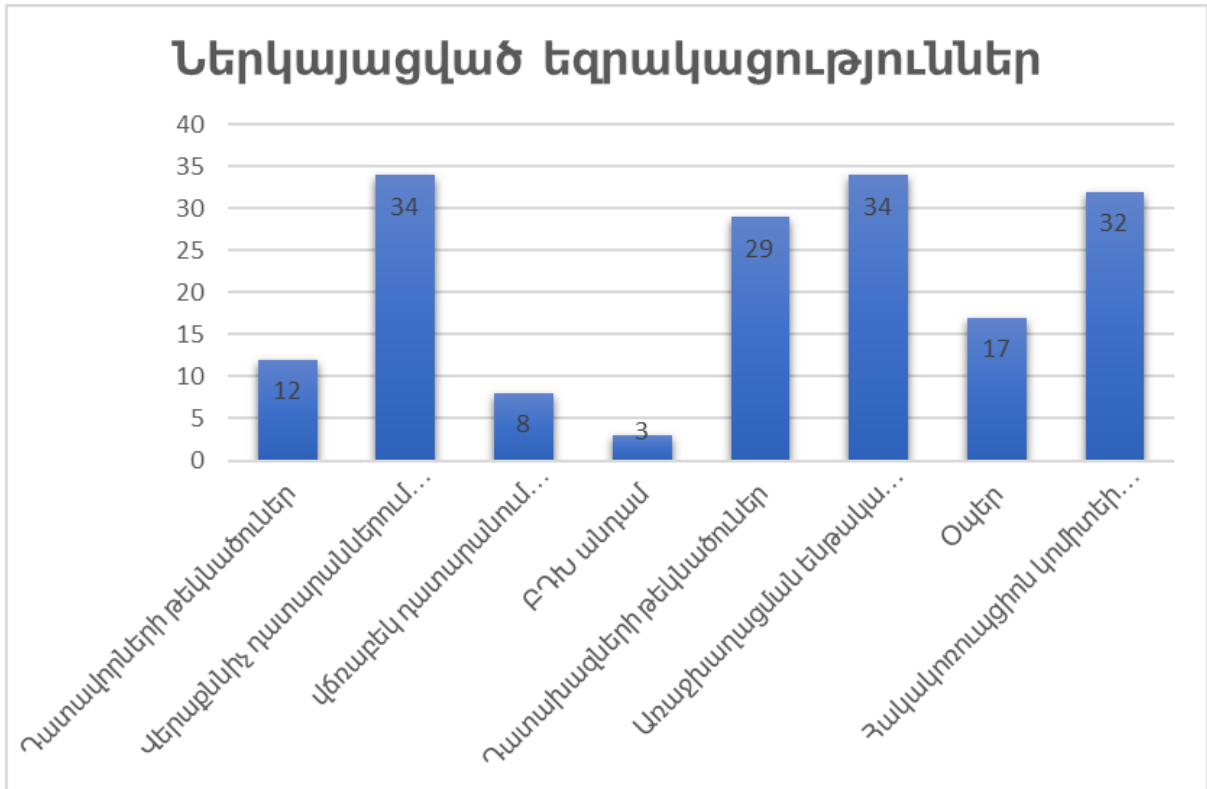
Ներկայացված 169 եզրակացություններից 92-ը եղել են դրական, 55-ը՝ դրական վերապահումով, 21-ը՝ բացասական: 1 անձի բարեվարքության վերաբերյալ վերջնական գնահատական չի տրամադրվել, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ թեկնածուի բարեվարքության վերաբերյալ գնահատականին կողմ չի քվեարկել Հանձնաժողովի անդամների ընդհանուր թվի կեսից ավելին (2 կողմ, 1 դեմ):

169 եզրակացություն

Ներկայացված եզրակացությունները վերաբերել են՝

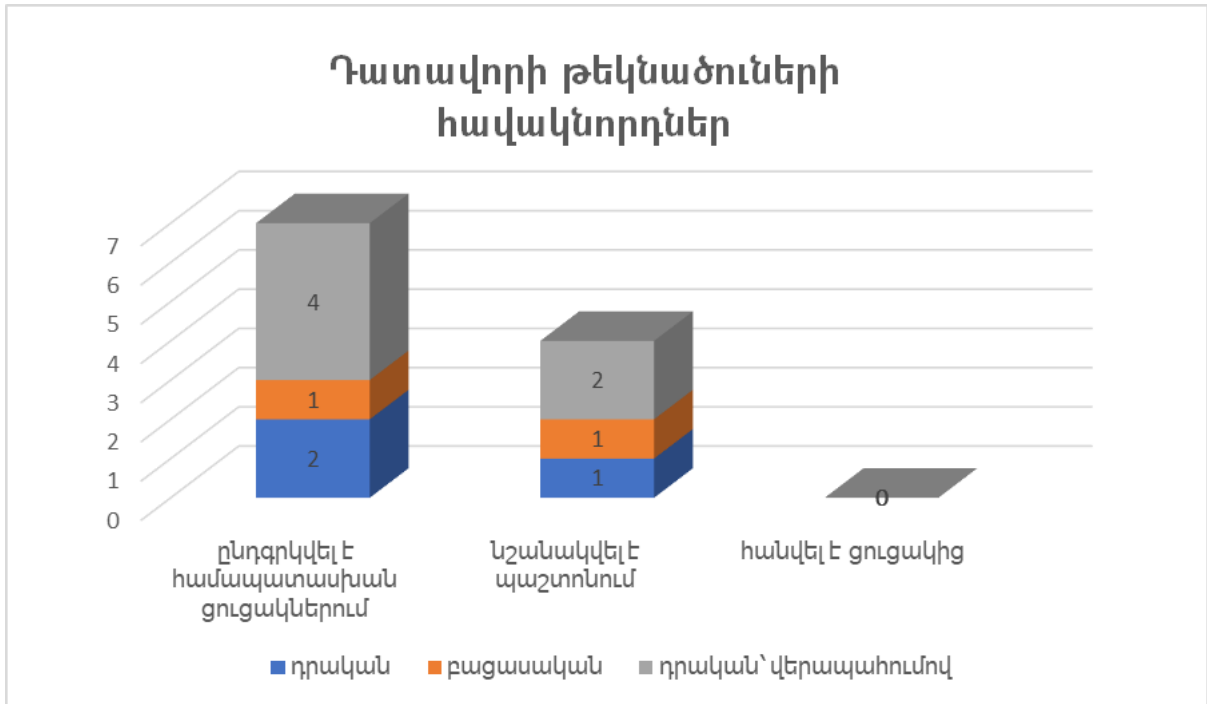
- 12-ը՝ Դատավորների թեկնածուների հավակնորդներին.
- 34-ը՝ Վերաքննիչ դատարաններում դատավոր նշանակվելու համար առաջխաղացման ենթակա դատավորների թեկնածուների ցուցակում ընդգրկվել հավակնող անձանց.
 - 8-ը՝ Վճռաբեկ դատարանում դատավոր նշանակվելու համար առաջխաղացման ենթակա դատավորների թեկնածուների ցուցակում ընդգրկվել հավակնող անձանց.
 - 3-ը՝ Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամի թեկնածուներին.
- 29-ը՝ Դատախազների թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկվել հավակնող անձանց.
- 34-ը՝ Դատախազների առաջխաղացման ցուցակում ընդգրկվել հավակնող դատախազներին.
- 17-ը՝ Հակակոռուպցիոն կոմիտեի օպերատիվ-հետախուզական գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման պաշտոնները համալրել հավակնող անձանց.
- 32-ը՝ Հակակոռուպցիոն կոմիտեի ինքնավար պաշտոնները համալրել հավակնող անձանց:

Դատավորների թեկնածուների հավակնորդների վերաբերյալ կազմված և իրավասու մարմին ներկայացված բարեվարքության 12 եզրակացություններից 6-ը եղել են դրական, որոնցից համապատասխան ցուցակում ընդգրկվել են 2 թեկնածու, իսկ պաշտոնում նշանակվել է 1-ը:

Եզրակացություններից 2-ը եղել են բացասական, որոնցից համապատասխան ցուցակում ընդգրկվել և պաշտոնում նշանակվել է 1 թեկնածու:

Եզրակացություններից 4-ը եղել են դրական վերապահումով, ովքեր ընդգրկվել են համապատասխան ցուցակում, պաշտոնում նշանակվել են 2-ը:

Վերաքննիչ դատարաններում դատավոր նշանակվելու համար առաջխաղացման ենթակա դատավորների թեկնածուների համապատասխան ցուցակում ընդգրկվել հավակնող անձանց (թեկնածուների) վերաբերյալ կազմված և իրավասու մարմին ներկայացված բարեվարքության 34 եզրակացություններից 17-ը եղել են դրական, որոնցից համապատասխան ցուցակում 2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդգրկվել են 3 թեկնածու, պաշտոնում նշանակվել են 2-ը:

Եզրակացություններից 5-ը եղել են բացասական, որոնցից համապատասխան ցուցակում ընդգրկված թեկնածուների վերաբերյալ տեղեկություններ դեռևս չեն ստացվել:

Եզրակացություններից 12-ը եղել են դրական՝ վերապահումով, որոնցից առաջխաղացման ցուցակում դեռևս ընդգրկվել և համապատասխան պաշտոնում նշանակվել է 1 թեկնածու:

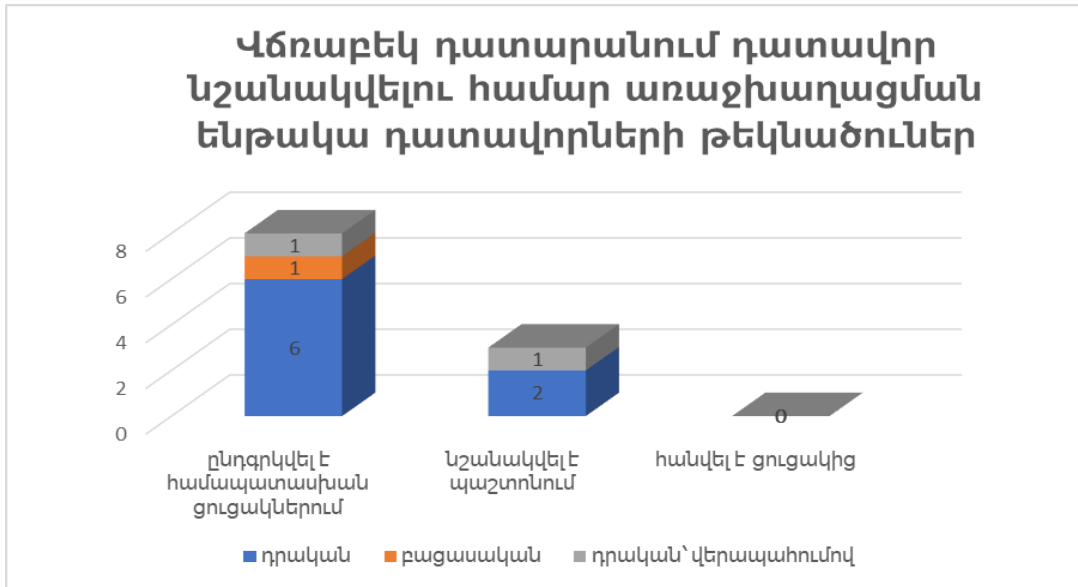
Վերաքննիչ դատարաններում դատավոր նշանակվելու համար առաջխաղացման ենթակա դատավորների թեկնածուներ

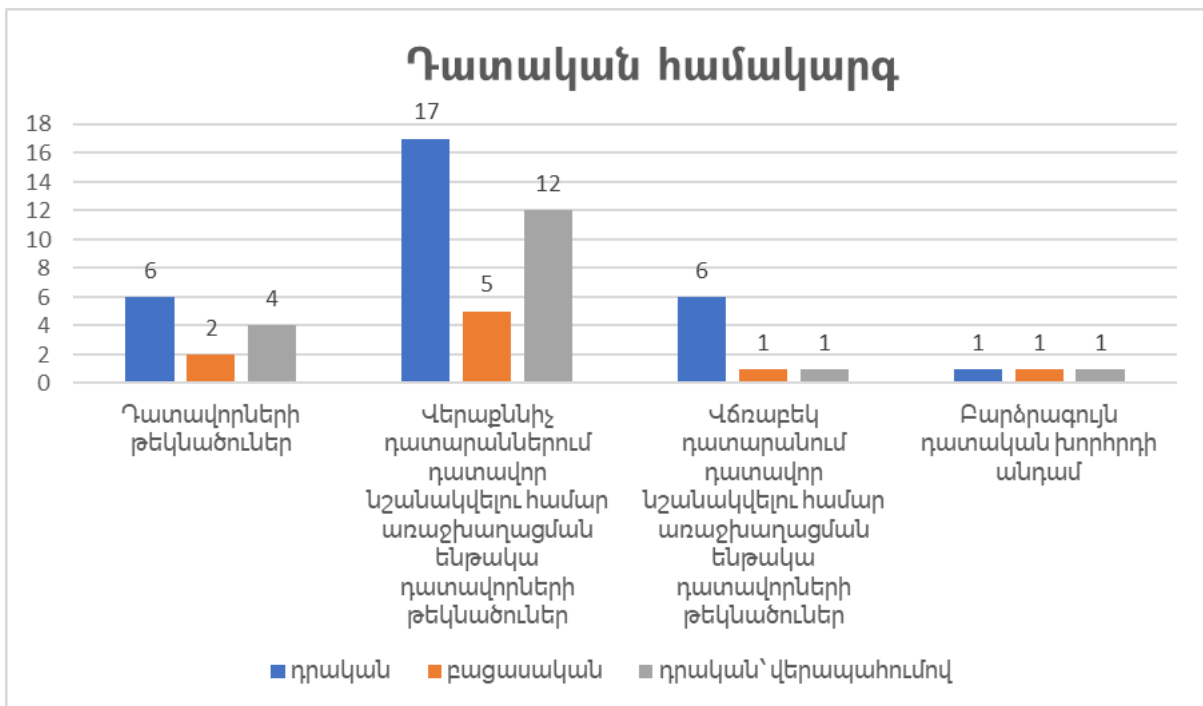
Վճռաբեկ դատարանում դատավոր նշանակվելու համար առաջխաղացման ենթակա դատավորների թեկնածուների ցուցակում ընդգրկվել հավակնող անձանց վերաբերյալ կազմված և իրավասու մարմին ներկայացված բարեվարքության 8 եզրակացություններից 6-ը եղել են դրական, որոնցից համապատասխան ցուցակում ընդգրկվել են 6 թեկնածուներ, պաշտոնում նշանակվել են 2-ը:

Եզրակացություններից 1-ը եղել է բացասական, թեկնածուն ընդգրկվել է համապատասխան ցուցակում, սակայն չի ներկայացել ԱԺ ընտրություններին:

Եզրակացություններից 1-ը եղել է դրական՝ վերապահումով, թեկնածուն ընդգրկվել է ցուցակում և նշանակվել պաշտոնում:

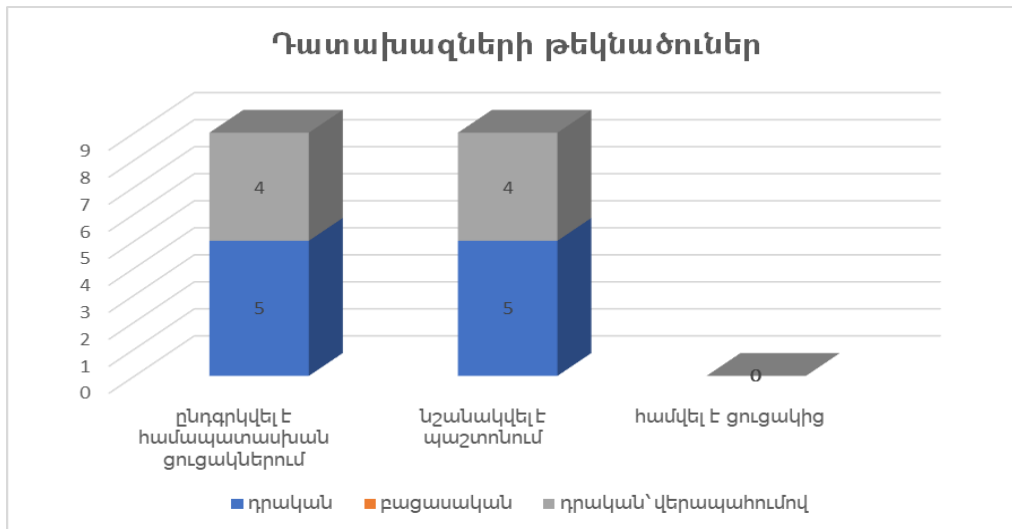
Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամի թեկնածուների վերաբերյալ կազմված և իրավասու մարմին ներկայացված բարեվարքության 3 եզրակացություններից 1-ը եղել է դրական, 1-ը՝ բացասական, 1-ը՝ դրական՝ վերապահումով: Դրական եզրակացությամբ թեկնածուն ընտրվել է Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամի պաշտոնում:

Դատախազների թեկնածուների վերաբերյալ կազմված բարեվարքության 29 եզրակացություններից 15-ը եղել են դրական, որոնցից դեռևս ցուցակում ընդգրկվել են 5 թեկնածու, ովքեր նշանակվել են պաշտոններում:

Եզրակացություններից 3-ը եղել են բացասական, ոչ ոք չի ընդգրկվել ցուցակում:

Եզրակացություններից 11-ը եղել են դրական՝ վերապահումով, որից ցուցակում ընդգրկվել են 44 թեկնածու, պաշտոնում նշանակվել են 4-ը:

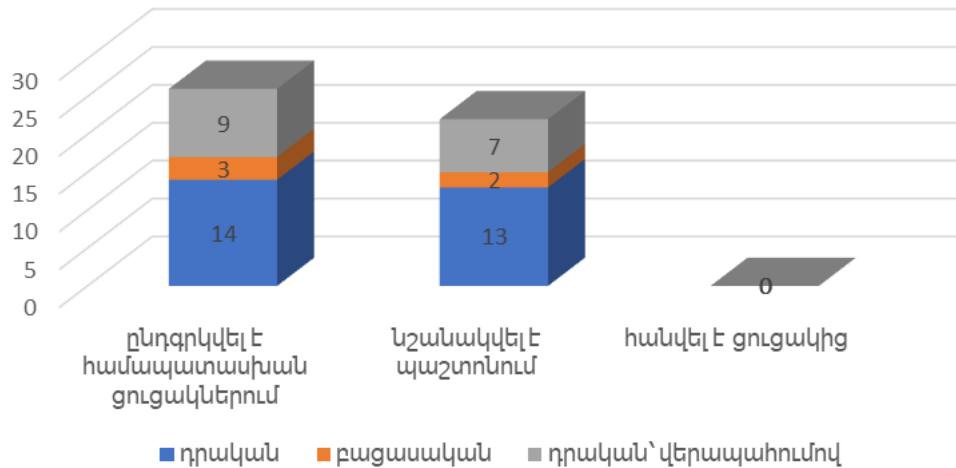

Դատախազների ծառայողական առաջխաղացման ցուցակներում ընդգրկվել հավակնող թեկնածուների վերաբերյալ կազմված և ներկայացված բարեվարքության 34 եզրակացություններից 18-ը եղել են դրական, որ որոնցից առաջխաղացման ցուցակում ընդգրկվել են 14-ը, պաշտոնում նշանակվել՝ 13-ը:

Եզրակացություններից 5-ը եղել են բացասական, որոնցից ցուցակում ընդգրկվել են 3-ը, իսկ պաշտոնում նշանակվել են 2-ը:

Եզրակացություններից 11-ը եղել են դրական՝ վերապահումով, որոնցից ցուցակում ընդգրկվել են 9-ը, իսկ պաշտոնում նշանակվել են 7-ը:

Դատախազների ծառայողական առաջխաղացման ցուցակներում ընդգրկվել հավակնող թեկնածուներ

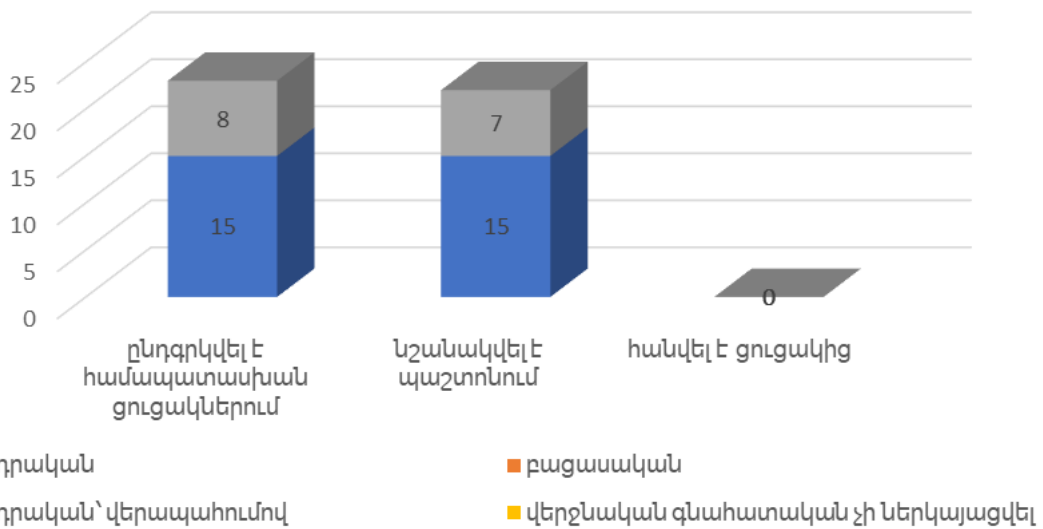
Հակակոռուպցիոն կոմիտեի ինքնավար պաշտոնները համարել հավակնող թեկնածուների վերաբերյալ կազմված և ներկայացված բարեվարքության 32 եզրակացություններից 17-ը եղել են դրական: Թեկնածուներից 15-ն ընդգրկվել են ցուցակում և նշանակվել համապատասխան պաշտոններում:

Եզրակացություններից 4-ը եղել են բացասական: Թեկնածուներից ոչ ոք չի ընդգրկվել ցուցակում:

Եզրակացություններից 10-ը եղել են դրական՝ վերապահումով: Թեկնածուներից 8-ն ընդգրկվել է ցուցակում, 7-ը նշանակվել համապատասխան պաշտոններում:

1 թեկնածուի բարեվարքության վերաբերյալ վերջնական գնահատական չի ներկայացվել՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ թեկնածուի բարեվարքության վերաբերյալ գնահատականին կողմ չի քվեարկել Հանձնաժողովի անդամների ընդհանուր թվի կեսից ավելին (2 կողմ, 1 դեմ):

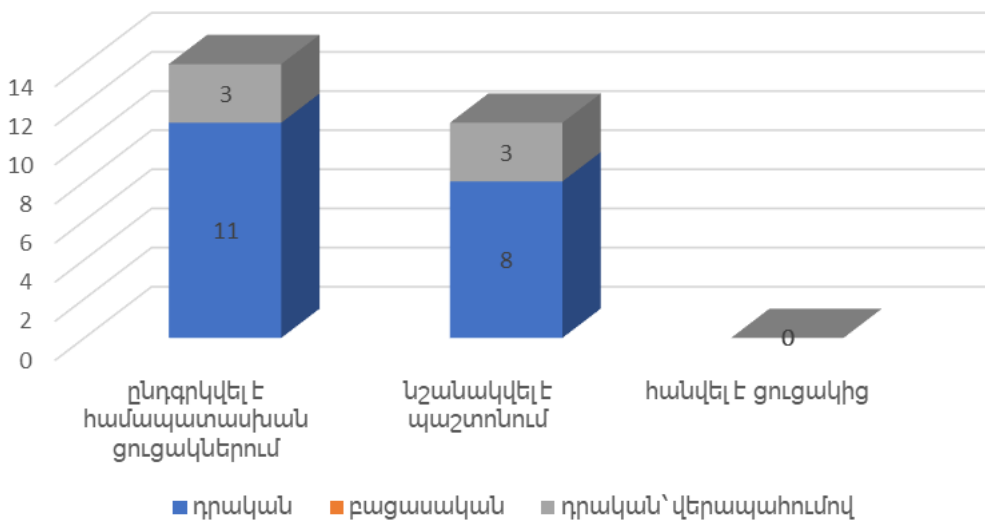
Հակակոռուպցիոն կոմիտեի ինքնավար պաշտոնները համալրել հավակնող թեկնածուներ

Հակակոռուպցիոն կոմիտեի օպերատիվ-հետախուզական գործունեություն իրականացնող ստորաբաժանման պաշտոնները համալրել հավակնող թեկնածուների վերաբերյալ կազմված և ներկայացված բարելավարքության 17 եզրակացություններից 12-ը եղել են դրական: Թեկնածուներից 11-ն ընդգրկվել են ցուցակում, որից 8-ը նշանակվել է պաշտոնում:

5 եզրակացություն եղել է դրական՝ վերապահումով, ու թեկնածուներից 3-ն ընդգրկվել են ցուցակում և նշանակվել պաշտոնում:

Օպերատիվ-հետախուզական պաշտոններ

5.2 Բարեվարքության ուսումնասիրությունների գործընթացի կատարելագործմանն ու զարգացմանն ուղղված աշխատանքներ

Հարկ է նշել, որ վերը նշված բոլոր թեկնածուների բարեվարքության վերաբերյալ եզրակացությունները կազմվել են նախորդ ժամանակահատվածում կազմված եզրակացությունների նկատմամբ կիրառված չափանիշներին համապատասխան: Միաժամանակ, հասարակական հարաբերությունների զարգացմանը զուգընթաց Հանձնաժողովը փոխել է իր մոտեցումները որոշ տվյալների ուսումնասիրության և գնահատման չափանիշների տեսանկյունից: Որպես օրինակ կարելի է նշել զանգվածային լրատվության միջոցներում հրապարակված տվյալների կիրառությունն ու ազդեցությունը եզրակացությունների կազմման գործընթացում:

Հանձնաժողովին վերապահված՝ բարեվարքության ուսումնասիրության լիազորության համատեքստում խիստ ակնհայտ են նաև թեկնածուների վարքագծային փոփոխությունները, ինչը կանխարգելիչ գործառույթի ցայտուն օրինակ է հանդիսանում: Թեկնածուների վարքագծային փոփոխությունները Հանձնաժողովի կողմից մշտապես հիմք են հանդիսանում նախկինում տրված եզրակացությունների վերանայման համար:

Կոռուպցիայի կանխարգելման մանդատի շրջանակներում, հաշվի առնելով Հանձնաժողովի կողմից ներկայացված եզրակացությունների արդյունքները, 18 թեկնածու (ընդհանուր 30 անձ՝ այդ թվում ընտանիքի անդամներ) դիմել է Հանձնաժողովին՝ բարեվարքության ուսումնասիրության իրականացման գործընթացում հայտարարագրերի վերլուծության արդյունքում արձանագրված անհամապատասխանություններն ուղղելու նպատակով:

Հանձնաժողովը նաև բարեվարքության ուսումնասիրության գործընթացի կատարելագործման և զարգացման նպատակով մասնակից է դարձել 2023-2026 թվականների հակակոռուպցիոն ռազմավարության մշակման աշխատանքներին, և Հանձնաժողովի կողմից ներկայացված դիտարկումները մեծամասամբ ընդունվել են, իսկ ռազմավարությունը նախանշված գործողությունների ծրագրով հաստատվել է Կառավարության կողմից 2023 թվականի հոկտեմբերի 26-ին:

Հարկ է նշել նաև, որ ի կատարումն դեկտեմբերի 7-ին կնքված՝ «Աջակցություն Հայաստանում արդարադատության ոլորտի բարեփոխումների իրականացմանը. Փուլ II»-ի ԵՄ բյուջետային աջակցության ֆինանսավորման

համաձայնագրի շրջանակում ամրագրված պարտավորությունների՝ շրջանառության մեջ է դրվել օրենսդրական փոփոխությունների փաթեթ, որով 2024 թվականից նախատեսվում է իրականացնել բոլոր դատավորների, դատախազների, քննիչների, օպերատիվ գործառույթներ իրականացնող անձանց բարեվարքության ընթացիկ ուսումնասիրություն:

Միաժամանակ, գործընթացի կատարելագործման, ինչպես նաև հանրային հաշվետվողականությունը բարձրացնելու նպատակով, օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում իրականացվել են հետևյալ բարեփոխումները. նախատեսվում է ընթացիկ բարեվարքության ուսումնասիրության արդյունքում տրամադրված եզրակացությունների եզրափակիչ մասերը դարձնել հրապարակային, իսկ բացասական եզրակացությունների հիմքով՝ նախատեսել կարգապահական վարույթներ: Դրանով Հանձնաժողովը նպատակ է հետապնդում իր գործողություններում առավել թափանցիկ լինել հանրության առջև՝ ավելի բարձրացնելով իրավասու մարմինների և ուսումնասիրության գործընթացի հանրային հաշվետվողականությունը:

Գործընթացի թափանցիկությանն ու հանրային հաշվետվողականության բարձրացմանը կիսթանի նաև այն, որ իրավասու մարմնի կողմից բացասական կամ դրական՝ վերապահումով եզրակացությունների դեպքում թեկնածուների նշանակման որոշումը կլինի պատճառաբանված ու հրապարակային: Վերը նշված լիազորությունների արդյունավետ իրականացման առնչությամբ Հանձնաժողովին անհրաժեշտ կլինեն համապատասխան մասնագիտական և մարդկային որակներով օժտված նոր աշխատակիցներ: Հաշվի առնելով նշված հանգամանքը՝ Հանձնաժողովը նաև ձեռնամուխ է կառուցվածքային ստորաբաժանումների և հաստիքացուցակի վերաբերյալ Կառավարության որոշման նախագծի մշակմանը, իսկ նախագիծը ներկայացվել է Արդարադատության նախարարություն՝ հետագա ընթացքն օրենքով սահմանված կարգով ապահովելու նպատակով:

ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ
ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ
ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

VI. ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՎԱՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

Հաշվետու ժամանակահատվածում Վարչությունն ապահովել է Հանձնաժողովի կողմից իրականացված վարույթների իրավական ապահովման աշխատանքները:

Կոռուպցիայի կանխարգելման հարցում առանցքային նշանակություն ունեն Հանձնաժողովին օրենսդրությամբ վերապահված՝ առանձին տեսակի վարույթներ իրականացնելու լիազորությունները, ինչպես նաև կոնկրետ գործերով դրանց իրացման արդյունքում կայացված որոշումներն ու եզրակացությունները:

Հանձնաժողովը կոնկրետ գործերով վարույթների հարուցմամբ իրականացվում է *արտաքին ներգործություն ունեցող վարչարարություն, որի շրջանակներում, մասնավորապես, Հանձնաժողովն առաջնորդվում է անաչառ, արդարացի և ողջամիտ ժամկետում գործերի քննությունն ապահովելու, վարույթի մասնակիցներին գործին նյութերին ծանոթանալու, ինչպես նաև լսված լինելու իրավունքների իրացման հնարավորության ապահովման անհրաժեշտությամբ:*

Գործերի առանձնահատկություններով պայմանավորված՝ Հանձնաժողովը համակարգային առումով մեկնաբանում է *օրենսդրական կարգավորումների բովանդակային նշանակությունը, այս առնչությամբ, մասնավորապես, գործում առկա հանգամանքների նկատմամբ կիրառելի իրավական նորմերը վերլուծության են ենթարկվում* օրենքի ձևական և բովանդակային տեսանկյունից՝ կիրառվող նորմի և դրանով հետապնդվող նպատակի միջև անհրաժեշտ հարաբերակցությունը պահպանելու նպատակով:

Վարույթների արդյունքում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ Հանձնաժողովի կողմից ընդունվող որոշումներով և եզրակացություններով հաստատվում են կոնկրետ պաշտոնատար անձանց կողմից կատարված խախտումները հիմնավորող փաստեր: Նշված վարչարարությունը գործնական առումով զսպող նշանակություն ունի պարզտոնատար անձանց կոռուպցիոն բնույթի հնարավոր հակաիրավական վարքագծի կանխարգելման համար:

Հատկանշական է նաև այն, որ վերջին տարիներին իրականացված օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում Հանձնաժողովին են վերապահվել

այնպիսի լիազորություններ, որոնք ուղղված են վարչական վարույթների իրականացմանը հանրային իրավահարաբերություններից ծագող՝ կոռուպցիայի կանխարգմանն ուղղված այնպիսի խախտումների կապակցությամբ, ինչպիսիք են կուսակցությունների ֆինանսական գործունեությանը և կուսակցությունների տարեկան հաշվետվություններին, ինչպես նաև *նվերներիի ընդունման* սահմանափակումներին առնչվող խախտումները:

Հանձնաժողովն օրենսդրությամբ սահմանված հիմքերով և կարգով **հաշվետու ժամանակատվածում** իրականացրել է՝

- Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքով նախատեսված՝

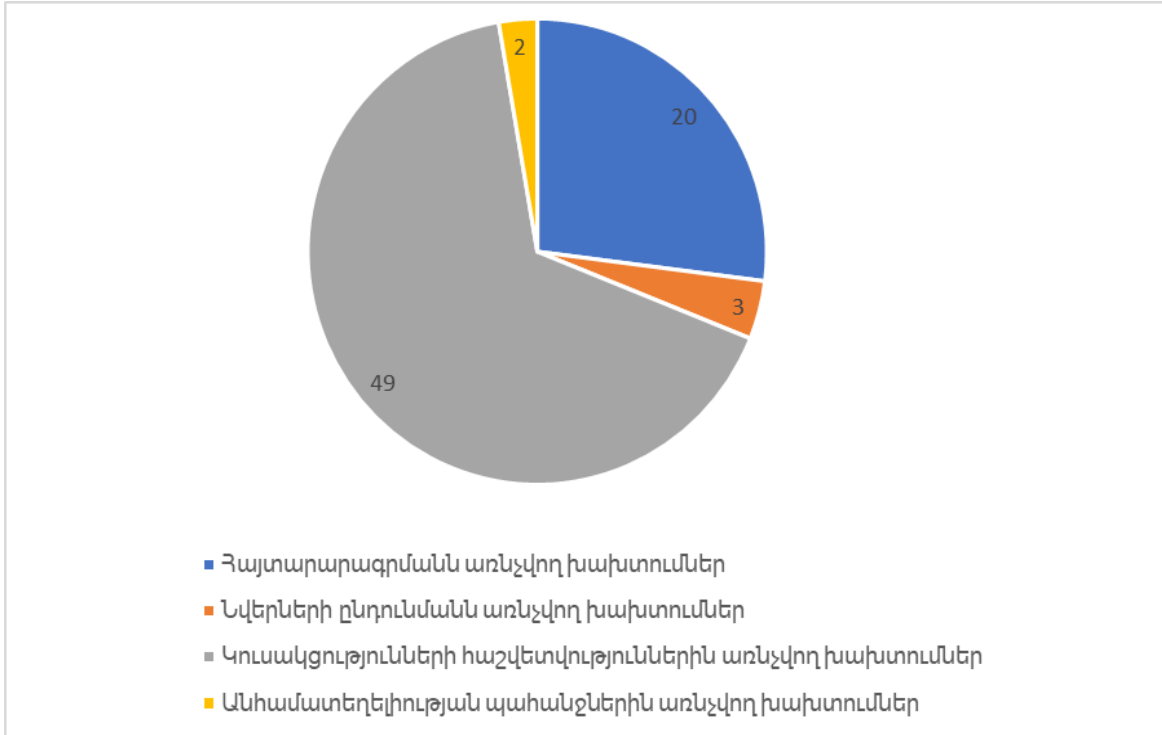
- հայտարարագրմանն առնչվող վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ վարույթներ.

- նվերների ընդունման սահմանափակումների առնչվող վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ վարույթներ.

- կուսակցությունների տարեկան հաշվետվությունների ներկայացման հետ կապված իրավախախտումների վերաբերյալ վարույթներ.

- «Հանրային ծառայության մասին» օրենքով սահմանված անհամատեղելիության պահանջների առերևույթ խախտումների վերաբերյալ վարույթներ:

**ՀԱՇՎԵՏՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ ԵԶՐԱՓԱԿՎԱԾ
ՎԱՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ**

6.1 Հայտարարագրմանն առնչվող խախտումների վերաբերյալ վարույթներ

Հաշվետու ժամանակահատվածում Հանձնաժողովի կողմից Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի (այսուհետ՝ Օրենսգիրք) 169.28-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված, այն է՝ «Հանրային ծառայության մասին» օրենքով սահմանված ժամկետները լրանալուց հետո՝ 30 օրվա ընթացքում, գրավոր ծանուցման հիման վրա հայտարարագիր չներկայացնելու խախտումների հիմքով հարուցվել են **թվով 20** վարույթներ: Նշված վարույթները, ինչպես նախկինում Հանձնաժողովի կողմից նույնանման փաստական հանգամանքներով կայացված որոշումներով, երբ հայտարարագիր ներկայացնելու պարտականություն ունեցող անձանց կողմից գործի քննության ընթացքում ներկայացվել են այն հայտարարագրերը, որոնց կապակցությամբ հարուցվել էին կոնկրետ վարույթները, նշված պարագայում ևս **արարքի նվազ նշանակության հիմքով** եզրափակվել են վարչական իրավախախտման վերաբերյալ վարույթի

կարճամամբ՝ խախտում թույլ տված անձանց հայտարարելով բանավոր նկատողություն:

Հաշվետու ժամանակահատվածին նախորդող ժամանակահատվածում վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ մի շարք խախտումների (հայտարարագրում սխալ կամ ոչ ամբողջական տվյալ ներկայացնելու) մասով, Հանձնաժողովի կողմից վարույթներ չեն հարուցվել՝ հաշվի առնելով նախորդիվ իրականացված վարույթներով ձևավորված իրավակիրառ պրակտիկայի արդյունքում համապատասխան խախտումները նվազ նշանակության որակված լինելու հանգամանքը: Նշված գործերի առնչությամբ տվյալները ամփոփված հրապարկվել են հաշվետու ժամանակահատվածում (տես ամփոփված տեղեկանքը <http://cpcarmenia.am/files/legislation/1184.pdf> ՌԻՍԿԱՅԻՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԻ ՀԻՄՔՈՎ ՀԱՅՏԱՐԱՐԱԳՐԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ» վերտառությամբ Հանձնաժողովի պաշտոնական կայքում հրապարակումը):

6.2 Նվերներ ընդունելու սահմանափակումների խախտումների վերաբերյալ վարույթներ

02.01.2023 թվականին ուժի մեջ մտած ՀՕ-540-Ն օրենքով «Հանրային ծառայության մասին» օրենքում և հարակից օրենքներում կատարված փոփոխություններով հանձնաժողովին վերապահվեց *նվերների ընդունման* սահմանափակումների նկատմամբ հսկողության գործառույթը, ինչպես նաև այդ խախտումների կապակցությամբ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ վարույթների իրականացման իրավասությունը: Նշված բնույթի խախտումների մասով առաջին անգամ գործի քննություն իրականացնելու և իրավակիրառ պրակտիկա ձևավորվելու առիթ է հանդիսացել ՀՀ ԱՆ «Վանաձոր» քրեակատարողական հիմնարկի կողմից Հանձնաժողովին հասցեագրված գրությունը, որով Հանձնաժողովին, որպես *նվերների ընդունման* սահմանափակումների նկատմամբ հսկողության գործառույթ իրականացնող մարմնի, ներկայացվել էին քրեակատարողական հիմնարկի աշխատակիցների նկատմամբ հարուցված ծառայողական քննության նյութերը, իսկ համապատասխան քննությունը կասեցվել էր մինչև իրավասու մարմնի կողմից վարչական պատասխանատվության հարցի լուծումը:

Նշվածով պայմանավորված՝ հաշվետու ժամանակահատվածում Հանձնաժողովի կողմից Օրենսգրքի 166.1-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված,

այն է՝ նվերներ ընդունելու սահմանափակումների խախտման հիմքով հարուցվել են **թվով 3** վարույթներ: Հանձնաժողովը նշված գործերով հաստատված է համարել նվերների ընդունման սահմանափակումների խախտումները, արդյունքում խախտում թույլ տված անձանց՝ կոնկրետ պարագայում քրեակատարողական հիմնարկի աշխատակիցների նկատմամբ կիրառել է վարչական տույժեր

(տե՛ս վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումները՝ <http://cpcarmenia.am/files/legislation/1086.pdf>, <http://cpcarmenia.am/files/legislation/1087.pdf>, <http://cpcarmenia.am/files/legislation/1085.pdf>) :

6.3 Կուսակցությունների տարեկան հաշվետվությունների ներկայացման հետ կապված խախտումների վերաբերյալ վարույթներ

04.05.2022 թվականին ընդունված ՀՕ-115-Ն սահմանադրական օրենքով «Կուսակցությունների մասին» սահմանադրական օրենքում և հարակից օրենքներում կատարված փոփոխության արդյունքում Հանձնաժողովին վերապահվեց կուսակցությունների տարեկան հաշվետվությունների ներկայացման պահանջների պահպանման և դրանցում առկա տեղեկատվության և տվյալների արժանահավատության ու ամբողջականության ստուգման (նաև՝ կուսակցությունների պետական ֆինանսավորման շրջանակներում) գործառույթը, որի առնչությամբ Հանձնաժողովին վերապահվեցին նաև մի շարք այլ վարույթային գործառույթներ, մասնավորապես կուսակցությունների ֆինանսական գործունեությանը և կուսակցությունների տարեկան հաշվետվություններին առնչվող խախտումների վերաբերյալ վարույթների իրականացումը:

Այսպես, 2023 թվականի ընթացքում Հանձնաժողովի կողմից Օրենսգրքի 189.13-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված, այն է՝ կուսակցությունների 2021 և 2022 թվականների ընթացքում ստացած և ծախսած միջոցների մասին հաշվետվությունները օրենքով սահմանված կարգով և ժամկետում Հանձնաժողով չներկայացնելու կամ դրանք օրենքով սահմանված կարգով և ժամկետում չհրապարակելու հիմքով հարուցվել են թվով **107** վարույթներ, որոնցից հաշվետու տարվա ընթացքում եզրափակվել են թվով **49** վարույթներ: Նշված վարույթներից թվով **58-ը գտնվում են ընթացքի մեջ**, գործի քննությունները նշանակված են հաշվետու տարվան հաջորդող ամսին: Ընդ որում, նշված վարույթների գործի քննությունների իրականացումը թվով 6 գործով կասեցվել են «Վարչարարության և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 48-րդ հոդվածի 1-ին մասի «բ» կետի

հիմքով, այն է՝ վարույթին չի ներկայացել վարչական ակտի հասցեատերը, իսկ օրենքը բացառում է առանց նրա ներկայության համապատասխան վարչական ակտ ընդունելը:

Մասնավորապես, հաշվետու տարվա ընթացքում եզրափակված վերոնշյալ վարույթներով արարքի նվազ նշանակության հիմքով կուսակցությունների պատասխանատու պաշտոնատար անձինք ազատվել են պատասխանատվությունից և վերջիններիս օրենքով սահմանված կարգով հայտարարվել է բանավոր դիտողություն: Հանձնաժողովի եզրահանգման համար հիմք է հանիսացել այն հանգամանքը, որ մինչև վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ գործերի քննության ավարտը ներկայացվել են տարեկան հաշվետվությունները և դրանց հրապարակման փաստը վկայող ապացույցները: Միաժամանակ, համակցության մեջ գնահատվել է նաև այն հանգամանքը, որ Օրենսգրքի 189.13-րդ հոդվածով նախատեսված դրույթը խախտված լինելու առնչությամբ արարքը հայտնաբերվել և խախտման կապակցությամբ ծանուցումներ են ներկայացվել առաջին անգամ: որ:

6.4 Անհամարելիության պահանջների առերևույթ խախտման վերաբերյալ վարույթներ

Հաշվետու ժամանակահատվածում «Հանրային ծառայության մասին» օրենքով սահմանված անհամարելիության պահանջների առերևույթ խախտումների հիմքով Հանձնաժողովի կողմից իրականացվել են թվով 4 վարույթ, որոնցից մեկը հարուցվել էր հաշվետու ժամակահատվածին նախորդող ամսվա ընթացքում:

Նշված վարույթներից 3-ը հարուցվել էին Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ: Նախաձեռնության համար հիմք են հանդիսացել մի դեպքում (<< Գեղարքունիքի մարզի դատախազությունում ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող անձի նկատմամբ հարուցված վարույթ) Հանձնաժողովի կողմից դատախազների առաջխաղացման ցուցակում ընդգրկվել հավակնող թեկնածուի վերաբերյալ բարեվարքության ուսումնասիրության արդյունքում հայտնաբերված առերևույթ խախտման հատկանիշները, մյուս երկու դեպքերում՝ Հանձնաժողովի Կառավարության անդամների և Կառավարությանը ենթակա մարմինների ղեկավարների ու նրանց տեղակալների 2022 թվականի շահերի տարեկան հայտարարագրերի ստուգման արդյունքում հայտնաբերված հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց կողմից իրենց կարգավիճակով չպայմանավորված պաշտոն

պետական կամ տեղական ինքնակառավարման այլ մարմիններում զբաղեցնելու առերևույթ խախտման հատկանիշները: Գլխավոր դատախազությունում ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող անձի նկատմամբ իրականացված ևս մեկ վարույթ հարուցվել է Գլխավոր դատախազության՝ «Դատախազության մասին» օրենքի 49-րդ հոդվածով սահմանված սահմանափակումները պահպանված լինելու հարցի վերաբերյալ դիմումի հիման վրա:

Նշված վարույթներից **1-ը՝** (<< Գեղարքունիքի մարզի դատախազությունում ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող անձի նկատմամբ հարուցված վարույթը) եզրափակվել է անհամատեղելիության պահանջների բովանդակային խախտման բացակայության վերաբերյալ Հանձնաժողովի եզրակացությամբ (տե՛ս եզրակացությունը՝ <http://cpcarmenia.am/files/legislation/1179.pdf>):

Հանձնաժողովի նման եզրահանգման համար, մասնավորապես, հիմք է ընդունվել այն, որ թեև օրենքի ձևական տեսանկյունից խախտվել են հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձի նկատմամբ տարածվող անհամատեղելիության պահանջները, և դա, մասնավորապես, դրսևորվել է պաշտոնատար անձի կողմից պաշտոն ստանձնելուց հետո առևտրային կազմակերպության՝ իր բաժնեմասն օրենքով սահմանված կարգով հավատարմագրային կառավարման չհանձնելու արարքով, ինչպես նաև առևտրային կազմակերպությունում պաշտոն զբաղեցնելու հանգամանքով պայմանավորված (որպես գործադիր մարմնի ղեկավարի պաշտոնում) ընկերության անունից Պետական եկամուտների կոմիտեին հասցեագրելով դիմում՝ ընկերության առնցանց լիազոր նշանակելու մասին, ինչն օրենքի իմաստով ներկայացուցչական բնույթի գործողություն է: յնուամենայնիվ, վարույթի ընթացքում ձեռք բերված փաստական տվյալների համաձայն՝ առևտրային կազմակերպության գործունեությունը 2011 թվականի հունվարի 31-ից ժամանակավոր դադարեցված է և առևտրային կազմակերպությունը 2017-2022 թվականների ընթացքում իրացման շրջանառություն, ինչպես նաև հասցեագրված հարկվող շահույթ չի ունեցել, պաշտոնատար անձը տվյալ ընկերությունից որևէ եկամուտ չի ստացել: Հանձնաժողովի նման եզրահանգման համար մեկ այլ էական հանգամանք է դիտարկվել այն, որ վերջինիս կողմից 2017 թվականի սեպտեմբերի 4-ին ներկայացված «Հայտարարատու պաշտոնատար անձի պաշտոնական պարտականությունները ստանձնելու կամ դադարեցնելու օրվա դրությամբ առկա գույքի, եկամուտների և փոխկապակցված անձանց» հայտարարագրի «Հայտարարատու պաշտոնատար անձի արժեթղթերը և այլ ներդրումները՝ պաշտոնը ստանձնելու օրվա դրությամբ» բաժնում տվյալ է ներկայացվել առևտրային կազմակերպության կանոնադրական կապիտալում **բաժնեմասնակցության** վերաբերյալ:

Անհամատեղելիության պահանջների առերևույթ խախտումների հիմքով Կառավարությանը ենթակա մարմնի ղեկավարի տեղակալի պաշտոն զբաղեցնող անձի նկատմամբ հարուցված **թվով 1** վարույթը կարճվել է (տե՛ս որոշումը՝ <http://cpcarmenia.am/files/legislation/1251.pdf>): Նշված վարույթի կարճման համար հիմք են հանդիսացել մի շարք հանգամանքների համակցությունը: Մասնավորապես, ըստ գործում առկա փաստական տվյալների՝ Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի ղեկավարի տեղակալի կողմից ձեռնարկվել են համապատասխան միջոցներ վերացնելու Օրենքով սահմանված անհամատեղելիության պահանջների խախտումը: Արդյունքում, վերջինս 2023 թվականի դեկտեմբերի 5-ից չի հանդիսանում համայնքի ավագանու անդամ, իսկ համապատասխան համայնքի անդամի մանդատը փաստացի դադարած է, հետևաբար նաև, գործով քննարկված հանգամանքների շրջանակում վերացվել է պետական վարչական պաշտոն զբաղեցնող անձի կողմից այլ՝ համայնքի ավագանու անհամատեղելի պաշտոն զբաղեցնելու խախտումը, որի կապակցությամբ պետք է ընդունվեր համապատասխան եզրակացություն: Ընդ որում, Հանձնաժողովի նման եզրահանգման համար հիմք է հանդիսանում նաև այն, որ գործով քննարկվող խախտումը, ըստ ներկայացված պարզաբանման, դրսևորվել է՝ ելնելով վերոնշյալ օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում օրենքի ձևակերպումներով պայմանավորված՝ պաշտոնների համատեղելիության տեսանկյունից տարընկալման հանգամանքից:

Հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվող անհամատեղելիության պահանջների առերևույթ խախտումների հիմքով Կառավարությանը ենթակա մարմնի ղեկավարի պաշտոն զբաղեցնող անձի և Գլխավոր դատախազության պատիժների և հարկադրանքի այլ միջոցների կիրառման օրինականության նկատմամբ հսկողության վարչության ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող անձի նկատմամբ հարուցված **թվով 2** վարույթները գտնվել են ընթացիկ փուլում:

Միաժամանակ, անհրաժեշտ ենք համարում նշել, որ հաշվետու ժամանակահատվածում անհամատեղելիության պահանջների առերևույթ խախտման հիմքով իրականացվող ընթացիկ վարույթում քննարկվող փաստական հանգամանքների և գործող օրինադրույթների պահանջների համադրմամբ, Հանձնաժողովն արձանագրել է գույքի (քննվող վարույթով պաշտոնատար անձի բաժնեմասի) հավատարմանագրային կառավարման ինստիտուտի նկատմամբ վերահսկողական մեխանիզմի արդյունավետության խնդիրներ:

Մասնավորապես, մինչև 2022 թվականի դեկտեմբերի 7-ին ընդունված ՀՕ-543-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը (ուժի մեջ է մտել 2023 թվականի հունվարի 3-ին) առևտրային կազմակերպության՝ մասնավորապես սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության բաժնեմասը հավատարմագրային

կառավարման հանձնելու վերաբերյալ տեղեկությունների գրառման պահանջ օրենսդրությամբ սահմանված չի եղել: Հետևաբար, ՀՀ ԱՆ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալությունը առևտրային կազմակերպության բաժնեմասը հավատարմագրային կառավարման հանձնելու վերաբերյալ տեղեկություններ պարունակող միասնական պետական գրանցամատյանը սկսել է վարել 2023 թվականի հունվարի 3-ից հետո կնքվող և գործակալություն ներկայացվող հավատարմագրային կառավարման պայմանագրերի մասով:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ մինչև նշված իրավակարգավորումների ուժի մեջ մտնելը ՀՀ ԱՆ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալությունը հավատարմագրային կառավարման պայմանագրերի պարտադիր հաշվառման միասնական պետական գրանցամատյան չի վարել, Հանձնաժողովը օբյեկտիվորեն հնարավորություն չունի ձեռք բերելու առևտրային կազմակերպության բաժնեմասը հավատարմագրային կառավարման հանձնելու փաստական հանգամանքի վերաբերյալ որևէ այլ ապացույց, որպիսի հանգամանքներում վարչական մարմինն առաջնորդվում է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» օրենքով սահմանված ապացուցման բեռի կանոնակարգումների, ինչպես նաև նույն օրենքով սահմանված վարչարարության հիմնարար սկզբունք հանդիսացող հավաստիության կանխավարկածով, որի համաձայն՝ վարչական մարմնի կողմից քննարկվող փաստական հանգամանքների վերաբերյալ անձի ներկայացրած տվյալները, տեղեկությունները համարվում են հավաստի բոլոր դեպքերում, քանի դեռ վարչական մարմինը հակառակը չի ապացուցել:

VII. ԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ՌԻՍԿԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԶՍՊՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարումը կոռուպցիայի կանխարգելման ցանկացած ռազմավարության և բարեվարքության քաղաքականության էական և անբաժանելի մասն է, որը հնարավորություն է տալիս հանրային և մասնավոր հատվածի կառույցներին բացահայտել կառավարման, կառուցվածքային, վերահսկողական և այլ մակարդակների թույլ կողմերը, որոնք կարող են նպաստել կոռուպցիայի առաջացմանը: Այն ապահովում է ռիսկերի վրա հիմնված շրջանակ, որն օգնում է կառույցին մշակել կոռուպցիոն ռիսկերի նվազեցման գործողությունների ծրագրեր, որոնք արդյունավետորեն նվազագույնի են հասցնում կոռուպցիոն ռիսկերին կառույցի ենթարկվածությունը:

Կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման համակարգի կարևորությունն իր արձանագրումն է ստացել ՀՀ կառավարության 2023 թվականի հոկտեմբերի 26-ի N 1871-Լ որոշմամբ հաստատված ՀՀ 2023-2026 թվականների հակակոռուպցիոն ռազմավարությամբ, որը վարչական կոռուպցիայի հաղթահարման, հանրային կառավարման մարմիններում և ոլորտներում թափանցիկության, հրապարակայնության, հաշվետվողականության բարձրացման, օրինականության ապահովման, կոռուպցիոն ռիսկերի ու ռիսկեր ծնող գործոնների չեզոքացման համար առանցքային է համարել պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում, համայնքապետարանների աշխատակազմերում կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման և կառավարման համակարգի ներդրումը՝ հիմնված միջազգայնորեն ընդունելի չափանիշների և կառուցակարգերի, միջազգային հակակոռուպցիոն կազմակերպությունների կողմից տրված առաջարկությունների վրա: Դրականորեն պետք է արձանագրել, որ նոր ռազմավարությունը գործուն կառուցակարգեր է նախատեսում հանրային և մասնավոր ոլորտներում կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման ներդրման ապահովման, ինչպես նաև իրավական ակտերի և դրանց նախագծերի հակակոռուպցիոն գնահատման ինստիտուտի արդյունավետ գործարկման երաշխավորման ուղղությամբ (Հավելված 2, գործողություններ 1.7, 1.9, 4.3):

7.1. Կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման մեթոդաբանությունների պիլոտային գործարկում

2023 թվականի հունիսից «Բարեվարքության խթանում և կոռուպցիայի կանխարգելում Հայաստանի պետական ոլորտում» ԵՄ թվինինգ ծրագրի հետ համագործակցությամբ մեկնարկել են կոռուպցիոն ռիսկերի պիլոտային գնահատումները պետական մասնակցությամբ երեք կազմակերպություններում՝ «Հայաստան պետական հետաքրքրությունների ֆոնդ» ՓԲԸ (ԱՆԻՖ), «Հայանտառ» պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն, «Երևանի համար 119 մանկապարտեզ» համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպություն: Կազմակերպությունների հետ իրագեղման բնույթի մի շարք հանդիպումներից հետո վերջիններս Հանձնաժողովի մեթոդական աջակցությամբ իրականացրել են ինքնագնահատում, որի արդյունքները նախատեսվում է ամփոփել 2024 թվականի առաջին եռամսյակում՝ ԵՄ թվինինգ ծրագրի հերթական առաքելության շրջանակում: Այս գործընթացը նախևառաջ ընդգծեց պետական մասնակցությամբ կազմակերպությունների կարողությունների զարգացման, ինչպես նաև կոռուպցիայի կանխարգելման և բարեվարքության միջազգային ստանդարտների ներդրման անհրաժեշտությունը:

Կոռուպցիոն ռիսկերի նկատմամբ խոցելիության գնահատման և միջոցառումների իրականացման (արտաքին գնահատում) մեթոդաբանության նախագծի պիլոտային գործարկման նպատակով Հանձնաժողովը համագործակցում է ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության հետ, որի շրջանակում իրականացվում է կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատում հաշմանդամության գնահատման համակարգում: Գործընթացի իրականացումն ապահովվելու նպատակով ձևավորվել է աշխատանքային խումբ, որում ներգրավված են Հանձնաժողովի, Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության, Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի մասնագիտական ստորաբաժանումների, ինչպես նաև ԱՄՆ ՄԶԳ «Բարեվարքություն Հայաստան» ծրագրի ներկայացուցիչներ:

Գնահատման առաջին փուլում, որը ենթադրում է համակարգի առանցքային գործընթացների գնահատում, իրականացվել են հետևյալ գործողությունները.

- 1) գնահատման ոլորտի ընտրություն.
- 2) կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման պաշտոնական հաստատման ստացում համապատասխան պետական մարմնից.
- 3) գործողությունների ծրագրի մշակում.
- 4) նախնական և ընթացիկ հաղորդակցության ապահովում ոլորտի պատասխանատու նախարարության և այլ շահագրգիռ կողմերի հետ.

¹ Տե՛ս՝ <https://www.youtube.com/watch?v=31g-rM-iTng>

- 5) հաղորդակցության արձանագրումների համակարգի ստեղծում և կառավարում.
- 6) աշխատանքային խմբի աշխատակարգի մշակում.
- 7) աշխատանքային խմբի ձևավորում և աշխատանքների համակարգում.
- 8) ոլորտային փաստաթղթերի հավաքագրում (իրավական ակտեր, ուղեցույցներ և այլն).
- 9) ոլորտային փաստաթղթերի ուսումնասիրություն և քննարկումների կազմակերպում աշխատանքային խմբի շրջանակում.
- 10) ոլորտի գործընթացների քարտեզագրում.
- 11) հարցաշարի մշակում և լրացում.
- 12) հարցաշարի արդյունքների վերլուծություն:

Գնահատման երկրորդ փուլում նախատեսվում է առաջին փուլի վերլուծության արդյունքների հիման վրա անցկացնել ֆոկուս խմբային քննարկումներ և փորձագիտական հարցազրույցներ՝ համագործակցելով ԱՄՆ ՄԶԳ «Բարեվարքություն Հայաստան» ծրագրի և Հետազոտական ռեսուրսների կովկասյան կենտրոնի հետ:

Նկարագրված գործընթացների արդյունքում կմշակվեն բարեվարքության ծրագրեր և զեկույցներ, որոնք կներկայացվեն պատասխանատու պետական մարմինների և շահագրգիռ կողմերի քննարկմանը:

7.2. Կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման և դրա կարևորության վերաբերյալ հանրային իրազեկվածության բարձրացում

Կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման համակարգի արդյունավետության համատեքստում մեծ կարևորություն ունի Հանձնաժողովի աշխատակիցների կարողությունների զարգացումը, շահագրգիռ կողմերի ներգրավմամբ վերապատրաստումների և հանրային իրազեկման միջոցառումների կազմակերպումը: Այս ուղղությամբ 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակի ընթացքում Հանձնաժողովը իրականացրել է մի շարք աշխատանքներ: Մասնավորապես, 2023 թվականի սեպտեմբերի 18-ից 22-ը ԵՄ թվինինգ ծրագրի փորձագետների կողմից Հանձնաժողովի շուրջ 12 աշխատակիցների համար կազմակերպվել է վերապատրաստում պետական մասնակցությամբ կազմակերպություններում բարեվարքության համակարգի և կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման վերաբերյալ՝ տեսական և գործնական դասընթացների զուգակցմամբ²:

Ծրագրի շրջանակում Հանձնաժողովի կողմից մեկ այլ վերապատրաստում կազմակերպվել է պետական մասնակցությամբ կազմակերպությունների և այլ

² Տե՛ս՝ <http://cpcarmenia.am/hy/news/item/2023/09/22/1/>

շահագրգիռ կողմերի համար³: Այսպես, 2023 թվականի նոյեմբերի 21-22-ին Հանձնաժողովի կողմից անցկացվել է վերապատրաստում «Պետական մասնակցությամբ կազմակերպություններում կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարում» թեմայով, որին մասնակցում էին ինչպես պետական մասնակցությամբ կազմակերպությունների և համապատասխան նախարարությունների, այնպես էլ ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի տեսչական մարմինների աշխատանքների համակարգման գրասենյակի, Հաշվեքննիչ պալատի, Երևանի քաղաքապետարանի և ոլորտային հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

Վերապատրաստման առաջին օրը մասնակիցներին ներկայացվել են հետևյալ թեմաները, այդ թվում՝ խմբային աշխատանքների և քննարկումների անցկացմամբ.

➤ Կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման (ԿՌԿ) հասկացությունը և նպատակները: Կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարումը՝ որպես բարեվարքության համակարգի մաս:

➤ Կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման և բարեվարքության ազգային շրջանակ:

➤ Կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման և բարեվարքության միջազգային շրջանակ (Կոռուպցիայի դեմ ՄԱԿ-ի կոնվենցիա (UNCAC), G20-ի բարձր մակարդակի սկզբունքներ, ՏՀԶԿ ուղեցույցներ):

➤ Ինստիտուցիոնալ շրջանակ. կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման իրականացմանն ու մոնիթորինգին առնչվող պարտականությունների ներկայացում:

Վերապատրաստման երկրորդ օրը մեկնարկվել է կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման մեթոդաբանության նախագծի հիմնական գծերի ներկայացմամբ, որից հետո անդրադարձ է կատարվել հետևյալ թեմաներին.

➤ Ռիսկերի բացահայտում. ռիսկերի բացահայտման գործընթացը ԿՌԿ մեթոդաբանության հիման վրա:

➤ Ռիսկերի գնահատման իրականացում. ռիսկերի գնահատման գործընթացի, այդ թվում՝ գործընթացի համար պատասխանատու բարեվարքության ստորաբաժանման պարտականությունները:

➤ Ռիսկերի նվազեցման և իրականացման ռազմավարություններ, միջոցառումների իրականացման գործընթաց և մոնիտորինգ:

Վերապատրաստման ընթացքում մասնակիցները խմբային աշխատանքի միջոցով մեթոդաբանության հիման վրա գնահատել են պայմանական կազմակերպությունների գործունեության տարբեր ոլորտներ և մշակել ռիսկերի նվազեցման միջոցառումներ:

³ Տե՛ս՝ <http://cpcarmenia.am/hy/news/item/2023/11/23/1/>

Հանձնաժողովը կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման համակարգի ներդրման ուղղությամբ իրականացվող աշխատանքները ներկայացրել է նաև միջազգային հարթակներում:

VIII. ՀԱԿԱԿՈՒՊՏԻՈՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

8.1 Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի գործառնություններից բխող իրավիճակի նկարագրություն

Հակակոռուպցիոն կրթությունը և իրազեկումը եղել և մնում են կարևոր մեխանիզմ կոռուպցիայի կանխարգելման գործում:

ՀՀ կառավարության 2023 թվականի հոկտեմբերի 26-ի N 1871-Լ որոշմամբ հաստատված ՀՀ 2023-2026 թվականների հակակոռուպցիոն ռազմավարությամբ՝ որպես ռազմավարական 3-րդ նպատակ սահմանված է հակակոռուպցիոն կրթության և հանրային իրազեկման կառուցակարգերի կատարելագործումը⁴, ըստ որի՝ Հակակոռուպցիոն կրթության և իրազեկման ուղղությամբ պետության կողմից ձեռնարկվող միջոցառումները պետք է ուղղված լինեն նրան, որ հասարակության յուրաքանչյուր անդամ ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն նպաստի իրավունքի գերակայության սկզբունքի հետևողական կենսագործմանը:

Այս տեսանկյունից կարևոր նշանակություն ունի հասարակության շրջանում հակակոռուպցիոն բարեփոխումների նկատմամբ վստահության բարձրացումը, որն իր հերթին, կարող է խթանել կոռուպցիայի դեմ պայքարում քաղաքացիների առավել ակտիվ մասնակցությունը:

Ուշադրության է արժանի նաև այն, որ իրականացված ուսումնասիրության արդյունքները վկայում են, որ առկա է անմիջական կապ՝ քաղաքացու կրթական, իրազեկման մակարդակի և կոռուպցիոն դրսևորումները ոչ կոռուպցիոն դրսևորումներից տարանջատելու, կոռուպցիայի նվազեցման ուղղությամբ իրենց կարողությունների նկատմամբ հավատի և պատասխանատվության զգացումի միջև: Մեկ այլ ուսումնասիրության համաձայն՝ նրանք, ովքեր ունեն ավելի բարձր կրթամակարդակ, ավելի քիչ հանդուրժող են կոռուպցիայի նկատմամբ: Այսինքն՝ գոյություն ունի ուղիղ համեմատական կապ ոչ միայն կրթամակարդակի և կոռուպցիայի դեմ պայքարի կարևորության և պատասխանատվության միջև, այլև՝ հակակոռուպցիոն վարքագծի դրսևորման հավանականության:

⁴ Տե՛ս՝ « ՀՀ կառավարության 2023 թվականի հոկտեմբերի 26-ի N 1871-Լ որոշմամբ հաստատված Հակակոռուպցիոն [ռազմավարությունը](#)»

«Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենքով⁵ Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովին (այսուհետ՝ Հանձնաժողով) վերապահված է կոռուպցիայի դեմ պայքարին առնչվող հարցերով կրթական և հանրային իրազեկման բարձրացման ծրագրերի և միջոցառումների իրականացում:

Նշված համատեքստում Հանձնաժողովը հակակոռուպցիոն կրթության և իրազեկման ուղղություններով 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակում իրականացրել է մի շարք միջոցառումներ՝ վերապատրաստումներ, իրազեկման արշավներ, բաց դասեր՝ նախատեսված միջին և ավագ դպրոցների աշակերտների համար և այլն:

8.2 Կոռուպցիայի կանխարգելմանը միտված կրթական ծրագրերը և համագործակցային շրջանակը

Կրթական միջոցառումների և հանրային իրազեկման հիմնական նպատակը հասարակության գիտակցության մեջ կոռուպցիայի դեմ պայքարի և կանխարգելման մշակույթի ստեղծումն ու ամրապնդումն է:

Հանձնաժողովը կարևորում է երիտասարդ սերնդի հետ ակտիվ երկխոսությունն ու համագործակցությունը ինչպես ֆորմալ, այնպես էլ ոչ ֆորմալ կրթության շրջանակներում: Կրթության այս երկու ձևերն էլ ծառայում են երիտասարդների բարօրությանը, սոցիալականացմանը և հավելյալ գիտելիքների ստացմանը, սակայն իրարից տարբերվում են որոշակի նպատակներով, հետևաբար նաև՝ ակնկալվող ու ստացված արդյունքներով, դրանց խելամիտ համակարգմամբ ու կառավարմամբ:

Մինչ ֆորմալ կրթությունը զինում սովորողներին տեսական գիտելիքներով և ակադեմիական որակավորումներով, ոչ ֆորմալ կրթությունը լրացնում և կատարելագործում է նրանց ուսումնառության փորձը մի քանի առումներով: Ոչ ֆորմալ կրթության միջոցով սովորողները կարող են ձեռք բերել գործնական փորձ, զարգացնել իրենց քննադատական մտածողությունը և խնդիրների լուծման ունակությունները, կատարելագործել հաղորդակցման և առաջնորդության հմտությունները: Սրանք հմտություններ են, որ շատ կարևոր են այսօրվա դինամիկ աշխարհում: Երկրորդ՝ ոչ ֆորմալ կրթությունը հնարավորություն է տալիս ստեղծագործաբար մտածել և տարբեր տեսանկյուններից մոտենալ

⁵ Տե՛ս՝ «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» [ՀՀ օրենքի](#) 24-րդ հոդվածի 16-րդ կետ:

մարտահրավերներին: Ավելին, ոչ ֆորմալ կրթությունը խրախուսում է ողջ կյանքի ընթացքում ուսումնառությունը, որի իրագործումը, սակայն, կոռուպցիայի կանխարգելման համար անհրաժեշտ է ոչ միայն համակարգային նոր մեխանիզմների ներդրում, այլ նաև այդ մեխանիզմների գործարկումն ապահովող միջավայր, տվյալ դեպքում՝ կոռուպցիայի նկատմամբ առկա զգայուն և դիմագրավող միջավայր:

Հենց դա է այն հիմնական պատճառը, որ Հանձնաժողովը իր գաղափարներն ու ռեսուրսները մշտապես ուղղում է նաև սովորողների համար համապատասխան միջավայր ապահովող շրջանակների, այն է՝ ուսուցիչների ու ծնողների մասնագիտական և անձնական զարգացմանը:

Կարևորելով հակակոռուպցիոն կրթության արմատավորումը դեռևս դպրոցական տարիներից, ինչպես նաև, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հանրակրթական՝ Տավուշի մարզում արդեն փորձարկված նոր չափորոշիչներով ևս «Հասարակագիտություն» առարկայի շրջանակներում նախատեսված են այնպիսի թեմաներ, որոնք ոչ միայն չեն արտացոլում կառավարության որդեգրած մոտեցումները կոռուպցիայի դեմ պայքարում, այլև անհրաժեշտ և բավարար միջոց չեն կոռուպցիայի նկատմամբ անհանդուրժողականության ձևավորման և հակակոռուպցիոն վարքագիծ ուսանելու նպատակի իրագործման համար, Հանձնաժողովը շարունակում է լայնածավալ կրթական և հանրային իրազեկման ծրագրերի մշակումն ու աշխատանքների իրականացումը:

Այսպես,

Կոռուպցիայի կանխարգելման ուղղությամբ ԵՄ Թվինինգ ծրագրի (այսուհետ նաև՝ Ծրագիր) շրջանակներում բաղադրիչ 1-ի գործողություններն ուղղված են հակակոռուպցիոն կրթական և իրազեկման բարձրացման ծրագրերի մշակմանը, ինչպես նաև դրանց իրականացման աջակցման ոլորտում Հանձնաժողովի ինստիտուցիոնալ կարողությունների բարելավմանը:

Մասնավորապես, բաղադրիչ 1-ի ենթաբաղադրիչները ենթադրում են՝

1.1 բարեվարքության, հակակոռուպցիոն կրթության և հանրային իրազեկման համար գործող ենթակառուցվածքի ստեղծում.

1.2 բարեվարքության կրթական ծրագրերի և/կամ վերապատրաստման դասընթացների, այդ թվում՝ հանրակրթական համակարգում ներդրման ենթակա նյութերի մշակում.

1.3 բարեվարքության կրթական ծրագրերի և/կամ վերապատրաստման դասընթացների, այդ թվում՝ բարձրագույն կրթական համակարգում ներդրման ենթակա նյութերի մշակում.

1.4 հանրային ծառայության համակարգում հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների, այդ թվում՝ քաղաքացիական ծառայողների շրջանում բարեվարքության համակարգի վերաբերյալ մասնագիտական զարգացման համակարգի ստեղծում և բարեվարքության վերապատրաստման ծրագրերի նյութերի մշակում, հաստատում և հրապարակում:

1.1 Բարեվարքության, հակակոռուպցիոն կրթության և հանրային իրազեկման համար գործող ենթակառուցվածքի ստեղծում

Նշված գործողության ներքո 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակի ընթացքում ենթաբաղադրիչով ներգրավված փորձագետները և Հանձնաժողովի աշխատակիցները համատեղ մշակել են Կոռուպցիայի կանխարգելում և բարեվարքություն, Շահերի բախում կրթական մոդուլների նախագծերը՝ նախատեսված հանրային ծառայողների համար: Թեմաները մշակվել են հաշվի առնելով միջազգային չափանիշները: Սա կարող է օգտագործվել որպես հիմնական գիտելիք վերապատրաստողների համար և ակնարկ՝ ներկայացնելու փաստացի իրավիճակը Հայաստանում: Այն ունի ուսուցողական նպատակ: Կախված վերապատրաստման թեմայից, այն կարող է օգտագործվել նաև որպես վերապատրաստման որոշակի թեմայի ներածություն: Վերապատրաստողները լայն տեսակետներ կունենան ընտրված թեմայի վերաբերյալ:

Նշված գործողության ներքո 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակի ընթացքում կազմակերպվել և իրականացվել է «Կոռուպցիայի Կանխարգելման կարևորությունը և ԿԿՀ-ի դերը» խորագրով [աշխատաժողով](#), որին մասնակցել են մի շարք լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներ և տարբեր գերատեսչություններից մամլո խոսնակներ:

Հանձնաժողովը, Ծրագրի շրջանակներում ներգրավված փորձագետների աջակցությամբ, համատեղ աշխատանքի արդյունքում մշակել է լրատվամիջոցների հետ աշխատանքի՝ մեթոդական առումով տարբերվող նոր ձևաչափ, որն ավանդական սեմինարի կամ աշխատանքային քննարկման փոխարեն նպատակ է հետապնդել կարճ ժամանակահատվածում ավելի մեծ քանակությամբ թեմատիկ ուղղություններ առանձնացնել և խոսել նաև լրատվամիջոցների շրջանում հետաքրքրություն առաջացրած և Հանձնաժողովում քննության ենթարկված դեպքերի վերաբերյալ:

Աշխատաժողովի ընթացքում Հանձնաժողովի աշխատակիցների կողմից լրագրողների ուշադրությանն են ներկայացվել հետևյալ թեմաները՝

- Բարեվարքության ուսումնասիրությունը՝ որպես կոռուպցիայի կանխարգելման մեխանիզմ.

- Անհամատեղելիության պահանջները՝ որպես կոռուպցիայի կանխարգելման մեխանիզմ.
- Շահերի բախումը՝ որպես կոռուպցիայի կանխարգելման մեխանիզմ.
- Հայտարարագրման համակարգը՝ որպես կոռուպցիայի կանխարգելման մեխանիզմ:

Գործողության ներքո նախատեսվում է նմանատիպ աշխատաժողով իրականացնել նաև քաղաքացիական հասարակության շրջանում:

Սույն գործողության շրջանակներում դեռևս ընթացքի մեջ են քաղաքացիական ծառայողների համար բարեվարքության (հակակոռուպցիոն) իրազեկվածության բարձրացման նպատակով թվային հարթակի ստեղծման և գործարկման աշխատանքները, ինչը նպատակ է հետապնդում մշակել և ստեղծել ժամանակակից, օգտագործողի համար հարմար և տվյալների պաշտպանությանը համապատասխան ուսուցման էլեկտրոնային հարթակ, որն առանձնահատուկ նշանակություն կունենա ուսուցման բովանդակությունը նպատակային կերպով փոխանցելու կարողության տեսանկյունից: Ուսուցման հարթակի բազմակողմանի և գտնվելու վայրից անկախ օգտագործումը հնարավոր կլինի նաև շարժական սարքերում:

1.2 Բարեվարքության կրթական ծրագրերի և/կամ վերապատրաստման դասընթացների, այդ թվում՝ հանրակրթական համակարգում ներդրման ենթակա նյութերի մշակում

Գործողություն 1.2-ի շրջանակներում Հանձնաժողովը՝ հոկտեմբերի 10-ից 12-ը կազմակերպել էր եռօրյա [աշխատաժողով](#) «Կոռուպցիայի վերաբերյալ իրազեկվածությունը և վերջինիս կանխարգելումը հանրակրթության միջոցով» խորագրով:

Աշխատաժողովի առաջին օրը նվիրված էր նախորդ առաքելությունների ընթացքում վերապատրաստում անցած կրթության կազմակերպիչներին և մյուս առարկաների ուսուցիչներին մեթոդաբանության տրամադրմանը: Մասնակիցները նախ ծանոթացել են դասավանդման մի շարք մեթոդական մոտեցումների, կոռուպցիայի սահմանումների և տիպաբանությունների, ինչպես նաև կոռուպցիայի առաջացման պատճառների հետ՝ մատնանշելով, թե որքան կարևոր են ժողովրդավարությունը, քաղաքացիական իրավունքները, բաց մամուլը, և կրթությունը կոռուպցիան կանխարգելելու համար:

Քննարկումների ընթացքում մասնակիցները գնահատել են, թե ինչը կարող է հանգեցնել քաղաքականության և պետության հանդեպ վստահության կորստին, ինչպես նաև դիտել են տեսանյութ կոռուպցիայի դրամական ծախսերի վերաբերյալ՝ կատարելով խմբային առաջադրանքներ:

Աշխատաժողովի երկրորդ հատվածը նվիրված էր հասարակագիտության ուսուցիչների համար հակակոռուպցիոն կրթության ընդհանուր վերապատրաստմանը, որի ընթացքում փորձագետները ներկայացրել են մի շարք թեմաներ՝ կոռուպցիայի սահմանումների և տիպաբանությունների, տեսակների, պատճառների, կոռուպցիայի ընկալման ինդեքսի, կոռուպցիային նպաստող պատճառների վերլուծության վերաբերյալ, ծավալվել են ակտիվ քննարկումներ կոռուպցիայի ղեկավար-գործակալ-հաճախորդ մոդելի շուրջ: Մասնակիցները բեմադրել են դերային խաղեր, կատարել խմբային առաջադրանքներ և իրենց գործնական աշխատանքները ներկայացրել են «Թանգարան» և մի շարք այլ մեթոդների կիրառությամբ:

Հանդիպումները անց են կացրել միջազգային փորձագետներ Սվեն Իվենսը և Թորստեն Փիթերսը: Դասընթացի ավարտին մասնակիցներին շնորհվել են հավաստագրեր:

Միջազգային փորձագետների կողմից մշակված նյութերը հայկական միջավայրի համար տեղայնացնելու, ինչպես նաև հանրակրթական ծրագրերի մեջ ներառելու հնարավորությունները հասկանալու նպատակով նյութերը տրամադրվել են շահագրգիռ կառույցներին՝ առաջարկություններ ներկայացնելու նպատակով: Առաջարկություններ Հանձնաժողովը ստացել է ԿԳՄՍ նախարարության, «ԿԶՆԱԿ» հիմնադրամի, «Թրանսփարենսի Ինթերնեյշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն» հասարակական կազմակերպության կողմից, որոնք հիմք կհանդիսանան մշակված նյութերի տեղայնացման գործում:

Ի լրումն ուսուցիչների համար նախատեսված վերապատրաստումների՝ գործողություն 1.1-ի շրջանակում նախատեսվող էլեկտրոնային ուսուցման հարթակը, կարող է նաև ներառել ուսուցիչներին՝ որպես թիրախ խումբ, ապահովելով՝

ա) կոռուպցիայի, դրա ծախսերի, պատճառների և դրա դեմ պայքարի ուղիների վերաբերյալ զգայունությունը մեծացնող տեղեկատվություն:

բ) դպրոցներում հակակոռուպցիոն կրթության համար դիդակտիկ մեթոդները և նյութերը (օրինակ՝ Հասարակագիտության դասերին) ուսուցիչներին և ուսուցիչ-վերապատրաստողներին (ինչպես գործող, այնպես էլ ապագա ուսուցիչներ, ինչպես միջնակարգ դպրոցներ, այնպես էլ միջին մասնագիտական հաստատություններ, հետագա փուլում՝ նաև տարրական դպրոցներ) ամբողջ երկրում հասանելիությունը:

Ավելին, դպրոցների տնօրեններն ու ծնողները նույնպես կլինեն նման հարթակի համապատասխան թիրախային խմբեր (հնարավոր է նրանց ուղղակիորեն անդրադառնալ նույնիսկ հարթակի առանձին բաժիններում՝ համապատասխան և գրավիչ խտացված տեղեկություններով):

Հանձնաժողովի կողմից նախատեսվում է ուսուցիչների համար կազմակերպել ուղղորդիչ միջոցառումներ, ինչպես նաև մշակել և տպագրել ուղղորդիչ մեթոդական ձեռնարկ, ինչը կօգնի ուսուցիչներին թեմայի դասավանդման ընթացքում, ինչպես նաև թույլ կտա արդյունավետորեն կիրառել նախանշված մեթոդաբանությունը և, որպես հետևանք, բարձրացնել դասավանդման արդյունավետությունը:

Ծրագրի շրջանակներում միջազգային փորձագետների կողմից իրականացվել է շուրջ 50 ուսուցիչների և վերապատրաստողների վերապատրաստում, որոնք այնուհետ իրենց գիտելիքները և կարողությունները կփոխանցեն մյուս ուսուցիչներին: Հաջորդ առաքելության ընթացքում նախատեսվում է թվով 60 մասնակիցների շրջանում իրականացնել վերապատրաստումներ՝ Ծրագրի շրջանակներում վերապատրաստված ուսուցիչների կողմից, իսկ փորձագետները հանդես կգան որպես դիտորդներ՝ վերապատրաստման ընթացքում խնդիրները վերհանելու նպատակով:

1.3 Բարեվարքության կրթության ծրագրերի և/կամ վերապատրաստման դասընթացների, այդ թվում՝ բարձրագույն կրթական համակարգում ներդրման ենթակա նյութերի մշակում

Նշված գործողության ներքո 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները՝

- ներգրավված փորձագետների կողմից մշակվել են թվով 3 մոդուլների նախագծեր.
- իրականացվել է թիրախային խմբերի ներկայացուցիչների հետ քննարկում և նրանց ներգրավում վերապատրաստման նյութերի մշակման մեջ:
 - քննարկումների արդյունքում մշակված նյութերի տրամադրում հայաստանյան բուհերի ներկայացուցիչներին՝ դիտարկումներ և առաջարկություններ ներկայացնելու նպատակով.
 - ներկայացված դիտարկումների և առաջարկությունների հիման վրա նյութերի խմբագրում.
 - խմբագրված/լրամշակված նյութերը կփորձարկվեն և կշտկվեն հաջորդ՝ 2024 թվականին նախատեսվող «Պրոֆեսորների վերապատրաստման» դասընթացի ժամանակ:

1.4 Հանրային ծառայության համակարգում հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների, այդ թվում՝ քաղաքացիական ծառայողների շրջանում բարեվարքության համակարգի վերաբերյալ մասնագիտական զարգացման համակարգի ստեղծում և բարեվարքության վերապատրաստման ծրագրերի նյութերի մշակում, հաստատում և հրապարակում:

Գործողության ներքո հաշվետու ժամանակաշրջանում իրականացվել է՝

- [ToT վերապատրաստում](#)՝ նախատեսված Հանձնաժողովի աշխատակիցների համար՝ SS աջակցող գործիքների վերաբերյալ:
- վերապատրաստողների վերապատրաստման մեթոդական ձեռնակի լրամշակում: Պատրաստված ձեռնարկը հիմնված է ԿԿՀ-ի վերապատրաստողների խմբի հետ վերապատրաստման փորձի վրա և արտացոլում է կատարված դիտարկումները:

Հայաստանի Հանրապետությունում կոռուպցիայի դեմ պայքարի գործում մեծապես կարևորվում է Եվրոպական Միության դերն ու որդեգրած արժեհամակարգը: Հայաստանի համար կարևոր է համակարգային փոփոխությունների իրականացումը, որը միտված է լրացնելու կոռուպցիայի կանխարգելման ուղղությամբ բոլոր անկատար կողմերը:

ԵՄ ԹՎԻՆՆԻՆԳ ծրագիրը՝ իր 4 բաղադրիչներով, չափազանց կարևոր և սպասված ծրագիր է Հանձնաժողովի համար: Կառույցի ստեղծման օրվանից կատարվել են նախապատրաստական մի շարք աշխատանքներ՝ այն պատշաճ մակարդակով կազմակերպելու համար:

Ակնկալվում է ծրագրի ավարտին ունենալ քաղաքացիական ծառայողների համար բարեվարքության (հակակոռուպցիոն) իրազեկվածության բարձրացման նպատակով գործող էլեկտրոնային ուսուցման թվային հարթակ, լրատվամիջոցների և քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների համար նախատեսվող դասընթացների ծրագրեր, մշակված առարկայական ծրագիր՝ նախատեսված հանրակրթական համակարգի համար, իսկ վերջինիս շրջանակներում՝ ուսուցիչների վերապատրաստման ծրագիր, բարձրագույն կրթական համակարգում մեկ կիսամյակի պարտադիր ներդրված բարեվարքության դասընթաց/ծրագիր՝ առնվազն 1 ԲՈՒՀ-ում, վերջինիս շրջանակներում վերապատրաստված դասախոսներ, կրթական տարբեր մակարդակների համար մշակված ուսումնաօժանդակ նյութեր, հանրային

ծառայողների համար մշակված մասնագիտական վերապատրաստման դասընթացներ և նյութեր:

Ոչ ֆորմալ կրթական ծրագրերի տեսանկյունից «Փրոցեքթ Հարմոնի» կազմակերպության հայաստանյան գրասենյակի հետ համագործակցության շրջանակներում իրականացվել են մի շարք համատեղ ծրագրեր:

Մասնավորապես,

«Քաղաքացիական մասնակցության ակումբ» ուսումնական խմբակների անցկացում (այսուհետ՝ Խմբակ), որոնց նպատակն է՝ նպաստել սովորողների մասնակցային արժեհամակարգի ձևավորմանը, դրա համար անհրաժեշտ գիտելիքի ավելացմանը և համապատասխան կարողությունների զարգացմանը: Նշված նպատակի իրականացումը հնարավորություն կստեղծի ավելի արդյունավետորեն ապահովել Հանրակրթության պետական չափորոշչով սահմանված համապատասխան կարողունակությունների ձևավորումը, ինչպիսիք են ժողովրդավարական և քաղաքացիական կարողունակությունները, ինչը ներառում է նաև բարեվարքության համակարգը:

Խմբակների համար տարեկան ծրագրով նախատեսված <<Կոռուպցիա>> թեման դասավանդել են Վարչության աշխատակիցները և հանդիպումներ իրականացրել ՀՀ Տավուշի մարզի թվով 3 ուսումնական հաստատություններում .

- [Ծաղկավան գյուղի միջնակարգ դպրոց](#)
- [ք. Դիլիջանի ավագ դպրոց](#)
- [Այրումի Հ. Մալինյանի անվան միջնակարգ դպրոց:](#)

Արդյունքում Խմբակի մասնակիցները՝ շուրջ 60 աշակերտ, ավելի լավ պատկերացում կունենան իրենց իրավունքների և պարտականությունների մասին, կկարողանան ստանալ իրենց հետաքրքրող տեղեկությունը, կատարել համադրումներ և վերլուծություններ, ավելի արդյունավետ իրացնել իրենց իրավունքներն ու պարտականությունները:

Խմբակի բովանդակային առանցքը համայնքային մասնակցությունն ու ներգրավումն է, իսկ մեթոդական հենքը՝ ուսումնական և համայնքային նախագծերի կազմակերպումն ու իրականացումը:

Կարևորելով համանման հանդիպումները՝ պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել կազմակերպել այցելություն Հանձնաժողով, որտեղ աշակերտները մանրամասն կծանոթանան Հանձնաժողովի գործառույթներին՝ որպես կոռուպցիայի կանխարգելման մանդատ ունեցող մարմին:

«Փրոցեքթ Հարմոնի» ընկերության հետ նախնական պայմանավորվածություն էր ձեռք բերվել նաև անգլալեզու ճամբարների անցկացման մասով: Այս համատեքստում 2023 թվականի [օգոստոսի 22-ին](#) և [24-](#)

[ին](#) Հանձնաժողովի աշխատակիցները իրազեկման արշավ են իրականացրել անգլիալեզու ճամբարում: Հանդիպումը տեղի է ունեցել Աղվերանի «Արթուրս ռեզորթ» հյուրանոցում, որին մասնակցել են թվով 100 աշակերտներ ՀՀ մարզերի տարբեր դպրոցներից:

2023 թվականի երկրորդ կիսամյակի ընթացքում Հանձնաժողովի կողմից իրականացվել են մի շարք կրթական և իրազեկման հանդիպումներ:

Մասնավորապես՝

- «Երեխաների իրավունքները» և «Կոռուպցիա». [Ինտեգրված դաս Հրազդանի թիվ 1 ավագ դպրոցում](#)
- [Ճանաչողական այց Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոնի կրթական ծրագրերի շրջանավարտների համար](#)
- [Երիտասարդ առաջնորդների հակակոռուպցիոն դպրոցի ունկնդիրների այցը Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով](#)

Հաջորդ թիրախային խումբը Հանձնաժողովի կողմից ընտրվել են մանկավարժները և ծնողները՝ որպես հակակոռուպցիոն կրթության իրականացման մասնակիցներ, քանի որ առանց նրանց կողմից ստեղծված կոռուպցիայի նկատմամբ «գրո» հանդուրժողականությամբ օժտված միջավայրի Հանձնաժողովի կողմից մշակվող կրթական ծրագրերը աշակերտների և ուսանողների համար կդառնան բացառապես գիտելիք՝ առանց համապատասխան միջավայրի: Այսպես՝

- «Մանկավարժների և ծնողների դերը կոռուպցիայի կանխարգելման գործում». [Սեպտեմբեր – հոկտեմբեր](#) ամիսներին [Իրազեկման հանդիպումներ](#) ք. Երևանի թվով 24 հիմնական դպրոցների մանկավարժների և ծնողների հոտ
- «Մանկավարժների և ծնողների դերը կոռուպցիայի կանխարգելման գործում». [Իրազեկման հանդիպում Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքում](#)
- «Մանկավարժների և ծնողների դերը կոռուպցիայի կանխարգելման գործում». [Իրազեկման հանդիպում արագածոտնի մարզի ք. Աշտարակում](#)
- «Մանկավարժների և ծնողների դերը կոռուպցիայի կանխարգելման գործում». [Իրազեկման հանդիպում Արարատի մարզում](#)

Հանդիպումների ընթացքում կազմակերպվել է բաց քննարկումներ հետևյալ թեմաների վերաբերյալ՝ Ի՞նչ է կոռուպցիան, ինչու՞ պայքարել կոռուպցիայի դեմ, ինչպե՞ս պայքարել կոռուպցիայի դեմ:

Ծրագրի շրջանակներում մասնակիցներին ներկայացվել է «Կոռուպցիա» հասկացության, դրսևորումների, տիպաբանության, հակակոռուպցիոն

բարեփոխումների, կոռուպցիայի դեմ պայքարի ինստիտուցիոնալ համակարգի, ինչպես նաև Հանձնաժողովի գործառույթների վերաբերյալ թեմաներ:

Հանդիպումների ընթացքում ուսուցիչներին ներկայացվել է Հանձնաժողովի ստորաբաժանումների գործառույթները, անդրադարձ կատարելով հետևյալ թեմաներին.

- Հայտարարագրման համակարգը՝ որպես կոռուպցիայի կանխարգելման մեխանիզմ

- Հանրային ծառայողների վարքագծի վերահսկողությունը՝ որպես կոռուպցիայի կանխարգելման մեխանիզմ

- Բարեվարքության ուսումնասիրությունը՝ որպես կոռուպցիայի կանխարգելման մեխանիզմ

- Կրթությունը և իրազեկումը՝ որպես կոռուպցիայի կանխարգելման մեխանիզմ

Հանդիպման ընթացքում մասնակիցները կատարել են խմբային աշխատանքներ, քննարկել իրավիճակային դեպքեր:

8.3 Հանրային իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված ծրագրերը

Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովը 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակի ընթացքում իր գործունեությունը լուսաբանելու նպատակով Հանձնաժողովի պաշտոնական կայքէջում՝ www.cpcarmenia.am, պարբերաբար տեղադրել է Հանձնաժողովի գործունեությանն առնչվող տեղեկատվական և վերլուծական բնույթի նյութեր: Հանձնաժողովի պաշտոնական կայքէջում առկա են նաև մի շարք խնդիրներ, բացեր և՛ բովանդակային, և՛ տեխնիկական հնարավորությունների առումով: Կայքում առկա մի շարք պատուհաններ ակտիվ չեն, որի արդյունքում Հանձնաժողովի կառուցվածքի, գործառույթների և լիազորությունների շրջանակը հնարավոր չի լինում ամբողջությամբ ներկայացնել: Կայքում առկա են նաև մի շարք այլ տեխնիկական, ծրագրային բացթողումներ, որոնք խոչընդոտում են կայքի թափանցիկ, ինտերակտիվ գործունեությանը, որոնք խնդիրներ են առաջացնում հրապարակումների ժամկետների և տեսանելիության ապահովման հետ կապված:

Վերոնշյալ խնդիրները քարտեզագրված են Հանձնաժողովի կողմից, ուստի առաջիկայում նախատեսվում է վերափոխել Հանձնաժողովի պաշտոնական կայքէջը:

Այսպիսով, 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակի ընթացքում www.cpcarmenia.am կայքէջում տեղադրվել է շուրջ 151 հրապարակում, իսկ

Ֆեյսբուքյան էջում՝ շուրջ 64 հրապարակում: Հանձնաժողովի յուրօրյան ալիքում տեղադրվել է Հանձնաժողովի գործունեությանը վերաբերող շուրջ 6 տեսանյութեր և հարցազրույցներ:

Վարչությունն օրական երկանգամյա պարբերականությամբ իրականացրել է շուրջ 25 լրատվամիջոցների հրապարակումների վերաբերյալ մամուլի մշտադիտարկում, որի արդյունքում յուրաքանչյուր անգամ Հանձնաժողովի գործառույթներին և լիազորություններին վերաբերող հրապարակումների վերաբերյալ կազմվել է տեղեկանք և տրամադրվել Հանձնաժողովին, ինչպես նաև վարչության կողմից կազմվել է Հանձնաժողովի աշխատանքների վերաբերյալ շուրջ 9 ամփոփագրեր, որոնք հրապարակվել են Հանձնաժողովի պաշտոնական կայքէջում:

Վարչության կողմից մամուլում իրականացվել է ուսումնասիրություն հայտարարագրերի վերաբերյալ ուղղման դիմումներում առկա տեղեկատվության վերաբերյալ և զեկուցվել հանձնաժողովին:

Հանձնաժողովը 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակում իրականացրել է մի շարք միջոցառումներ, վերապատրաստումներ, իրազեկման արշավներ, մասնակցել մի շարք դասընթացների, անցկացրել կրթական հանդիպումներ՝ նախատեսված միջին և ավագ դպրոցների աշակերտների համար, ունեցել միջազգային հանդիպումներ և ուսումնական այցեր:

Մասնավորապես,

Հանձնաժողովի անդամների և ստորաբաժանումների աշխատակիցների մասնակցությամբ կազմակերպվել, ինչպես նաև աշխատակիցների մասնակցությամբ տեղի են ունեցել մի շարք հանդիպումների հետևյալ թեմաներով՝ «Կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման վերաբերյալ [վերապատրաստում](#) պետական մասնակցությամբ կազմակերպությունների համար», «Համայնքային ծառայողների բարեվարքությունը» թեմայով վերապատրաստողների վերապատրաստման (ToT) [դասընթաց](#), «Հանրային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոնների մեկնաբանությունների ձեռնարկ»-ի նախագծի շուրջ [վերապատրաստում/քննարկումներ](#), «Երիտասարդ առաջնորդների հակակոռուպցիոն դպրոցի [ունկնդիրների այցը](#) Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով», «[Ճանաչողական այց](#) Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոնի կրթական ծրագրերի շրջանավարտների համար», «Համագործակցություն հանուն կայուն կորպորատիվ կառավարման» կորպորատիվ կառավարման հիմնախնդիրներին նվիրված [ամենամյա համաժողով](#) և այլն:

Նշենք, որ Հանձնաժողով իր գործունեության 4-ամյակն [ամփոփեց](#)

հանդիսավոր միջոցառմամբ, որին մասնակցում էին ՀՀ բարձրաստիճան պաշտոնյաներ, դեսպաններ, միջազգային կազմակերպություններից և գործընկեր կառույցներից ներկայացուցիչներ:

Հանձնաժողովի անդամները և ստորաբաժանումների աշխատակիցները մասնակցել են նաև մի շարք միջազգային հանդիպումների, ունեցել պաշտոնական և ուսումնական այցեր՝ «ՏՀԶԿ Արևելյան Եվրոպայի ու Կենտրոնական Ասիայի հակակոռուպցիոն ցանցի գործարար բարեվարքության խմբի երրորդ [հանդիպում](#)», «ԵԱՀԿ-ն ճգնաժամի ժամանակ. վեհաժողովի դերը ներքին և արտաքին մարտահրավերներին արձագանքելու հարցում». ԵԱՀԿ ԽՎ [աշնանային նստաշրջան](#), «Կոռուպցիայի հակազդման վերաբերյալ [աշխատաժողով](#) Ալմաթիում», «Բարեվարքության խթանում և կոռուպցիայի կանխարգելում Հայաստանի պետական հատվածում» [ուսումնական այց](#) Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետություն, «Բաց կառավարման գործընկերության» (OGP) գլոբալ [գազաթնաժողով](#), «ՄԱԿ-ի Կոռուպցիայի դեմ կոնվենցիայի շրջանակներում բաց միջկառավարական փորձագիտական [հանդիպում](#)», «Փողը քաղաքականության մեջ». [Տարածաշրջանային կոնֆերանս](#), «Transparency Fellowship» ծրագրի շրջանակում [հանդիպումներ](#) Լիտվայի Հանրապետության հակակոռուպցիոն մարմիններում, «Հակակոռուպցիան հանուն զարգացման (AC4D)». [միջազգային ֆորում](#), [Ուսումնական այց](#) Նիդերլանդների Թագավորություն:

Դեռևս ընթացքի մեջ են Հանձնաժողովի իրազեկման հոլովակների պատրաստման աշխատանքները, որն իրականացվում է Փաբլիսիս ընկերության հետ համտեղ և նախատեսվում է արդյունքում ունենալ թվով 4 իրազեկման հոլովակներ՝ ուղղված Հանձնաժողովի ճանաչելիության բարձրացմանը: